

វិទ្យាល័យព្រះសីសុវត្ថិ
សាលារៀនជំនាន់ថ្មី (NGS)

សិល្បៈធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា

សៀវភៅកិច្ចការផ្ទះ ១១

❖ ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ

- ~ ពន្យល់ពាក្យគន្លឹះ
- ~ សំណួរទម្រង់បិទ
 - បំពេញចន្លោះ
 - ផ្លូវផ្គង
 - គ្រូ-ឧស
 - ពហុជ្រើសរើស
- ~ សំណួរទម្រង់បើក(ត្រិះរិះ)

សៀវភៅកិច្ចការផ្ទះ

❖ ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ

- ~ ពន្យល់ពាក្យគន្លឹះ
- ~ សំណួរទម្រង់បិទ
 - បំពេញចន្លោះ
 - ផ្លូវផ្គង
 - ត្រូវ-ខុស
 - ពហុជ្រើសរើស
- ~ សំណួរទម្រង់បើក(ត្រិះរិះ)

ស្របតាមកម្មវិធីសិក្សាថ្មី

រៀបរៀងដោយ ហុក ធីតា

មុខវិជ្ជា៖ សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា

ថ្នាក់ទី១១

ព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួនសិស្សសម្រាប់ទំនាក់ទំនង

- ~ បង្រៀនដោយ ៖.....
- ~ រៀននៅ ៖.....
- ~ ឈ្មោះសិស្ស ៖..... ភេទ.....
- ~ រៀនថ្នាក់ទី ៖.....
- ~ អត្តលេខសម្គាល់ខ្លួន ៖.....
- ~ លេខរៀងក្នុងបញ្ជី ៖.....
- ❖ អាសយដ្ឋានសិស្ស៖
-
- ❖ លេខទូរសព្ទទំនាក់ទំនង៖
- ~ សិស្ស៖
- ~ ប៉ា/ម៉ាក់/អាណាព្យាបាល.....

ឆ្នាំសិក្សា២០២... - ២០២...

អ្នករៀបរៀង

ហុក ជីតា

គ្រូបង្រៀនកម្រិតឧត្តម ឯកទេស សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា
និងប្រឹក្សាគរុកោសល្យ

អ្នកវាយអត្ថបទ

ហុក ជីតា

អ្នករចនាទំព័រ

ហុក ជីតា

ក្រុមត្រួតពិនិត្យ

ចេង វិច្ឆិកា

គ្រូបង្រៀនកម្រិតឧត្តម ឯកទេស សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា

ធុង ពិសី

គ្រូបង្រៀនកម្រិតឧត្តម ឯកទេស សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា

លាត សុភី

គ្រូបង្រៀនកម្រិតឧត្តម ឯកទេស សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា

សុវ៉ាន់ មាលា

គ្រូបង្រៀនកម្រិតឧត្តម ឯកទេស សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

សាលារៀនជំនាន់ថ្មី វិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ

ផលិតឆ្នាំ ២០២២

បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០២២

បោះពុម្ពលើកទី១

អារម្ភកថា

សួស្តីប្អូនៗសិស្សានុសិស្សដែលកំពុងសិក្សានៅកម្រិតថ្នាក់ទី៨ទាំងអស់ជាទីស្រឡាញ់រាប់អាន!

សួស្តីប្រិយមិត្តអ្នកដែលស្រឡាញ់ការសិក្សា និងចូលចិត្តអានទាំងអស់ជាទីគោរព!

សៀវភៅស្វ័យអនុវត្តកិច្ចការផ្ទះ សម្រាប់មុខវិជ្ជា សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា ថ្នាក់ទី១១ ស្របតាមកម្មវិធីសិក្សាថ្មី របស់ក្រសួងអប់រំយុវជន និងកីឡា សម្រាប់សិស្សស្វ័យសិក្សាដោយខ្លួនឯងបានយ៉ាងងាយស្រួលក្នុងមួយឆ្នាំសិក្សារបស់ខ្លួន។

សៀវភៅនេះគឺសម្រាប់ប្អូនៗជាសិស្សានុសិស្សដែលកំពុងសិក្សាកម្រិតថ្នាក់ទី១១ ប្រើប្រាស់ដើម្បីជាជំនួយអនុវត្តកិច្ចការស្រាវជ្រាវសម្រាប់១ឆ្នាំសិក្សារបស់ខ្លួន។ ប្អូនៗមានសៀវភៅនេះក្នុងដៃ ប្អូននឹងអាចអនុវត្តការងារជាប្រចាំថ្ងៃ បានកាន់តែប្រសើរ ដើម្បីបង្កើន និងពង្រឹងពុទ្ធិទាក់ទងនឹងសង្គមដែលខ្លួនកំពុងរស់នៅ។

ខ្លឹមសារសំខាន់ៗក្នុងសៀវភៅស្វ័យអនុវត្តកិច្ចការផ្ទះនេះបានដាក់បញ្ចូលខ្លឹមសារស្របទៅតាមសៀវភៅក្រសួងអប់រំយុវជន និងកីឡាសាលាពលបច្ចុប្បន្ន។ ខ្លឹមសារសម្រាប់អនុវត្ត ឬស្រាវជ្រាវមានដូចជា ភេទនិងយេនឌ័រ ការផ្លាស់ប្តូរផ្នត់គំនិតសង្គមទាក់ទងនឹងយេនឌ័រ ការបោះឆ្នោត ការជ្រើសរើសអ្នកដឹកនាំ ការជ្រើសរើសអាជីព និងស្វែងយល់ពីជំនឿសាសនាផ្សេងៗ ដែលមនុស្សកំពុងគោរពប្រតិបត្តិ។

ក្នុងសៀវភៅនេះ បានរៀបចំឡើងដោយសម្រិតសម្រាំងបំផុត។ សម្រិតសម្រាំងនៅត្រង់ថា សំណួរផ្សេងៗជាច្រើន នៃមេរៀននីមួយៗត្រូវបានគោរពទៅតាមទ្រឹស្តី ប្លូមតាក់សូណូមី (Bloomtaxonomy) ដែលអាចឱ្យសិស្សធ្វើកិច្ចការចាប់ពីកម្រិតងាយៗ(ចងចាំ)រហូតដល់កម្រិតខ្ពស់ទាមទារឱ្យមានការស្រាវជ្រាវ វិភាគ វាយតម្លៃ និងបង្កើតថ្មី

សៀវភៅនេះបានដាក់បញ្ចូលនូវប្រភេទសំណួរប្រភេទទម្រង់បិទ និងទម្រង់បើក ដែលមានដូចខាងក្រោម៖

- អនុវត្តការពន្យល់ពាក្យគន្លឹះ
- សំណួរប្រភេទត្រូវ/ខុស
- សំណួរបែបបំពេញចន្លោះឃ្លា ឬល្អៗ
- សំណួរបែបពហុជ្រើសរើស(ពហុចម្លើយ)
- សំណួរបែបត្រិះរិះ (តម្រូវឱ្យសិស្សប្រើប្រាស់ទិន្នន័យពីប្រភពផ្សេងៗច្រើន ដើម្បីសរសេរ ឆ្លើយតប)។សម្រាប់

លោកឪពុក អ្នកម្តាយ ដែលស្រឡាញ់ដល់ការសិក្សារបស់កូន កាន់តែងាយស្រួលក្នុងការតាមដាន ការសិក្សារបស់កូនខ្លួន ដោយគ្រាន់តែពិនិត្យបន្ថែមលើការអនុវត្តលំហាត់របស់គេក្នុងសៀវភៅនេះ។

ប្អូនៗជាទីស្រឡាញ់ និងប្រិយមិត្តអ្នកសិក្សាជាទីគោរពរាប់អាន! អ្នករៀបរៀង **សៀវភៅស្វ័យអនុវត្តកិច្ចការផ្ទះ** នេះនឹងក្លាយជាមិត្តដ៏ល្អបំផុតរបស់ប្អូនៗ ក្នុងការស្វែងយល់ពីសង្គមដែលខ្លួនកំពុងរស់នៅ ឱ្យបានកាន់តែច្បាស់។ ទន្ទឹមនឹងនេះ អ្នករៀបរៀងរីករាយ និងទទួលយកនូវរាល់មតិយោបល់ ការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនានានា ពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ដើម្បីធ្វើឱ្យស្នាដៃមួយនេះកាន់តែប្រសើរឡើង ក្នុងការបោះពុម្ពក្រោយៗទៀត និងបំពេញតាមសេចក្តីត្រូវការ។

អ្នករៀបរៀង

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

នាងខ្ញុំ ហុក ធីតា ជាគ្រូបង្រៀន ឯកទេស សីលធម៌ពលរដ្ឋវិជ្ជា និងប្រឹក្សាគរុកោសល្យ ដែលជាអ្នករៀបរៀង ចងក្រង សៀវភៅស្វ័យសិក្សាកិច្ចការផ្ទះនេះ បាននិងកំពុង បម្រើការងារនៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ ក្នុងកម្មវិធីសាលារៀនជំនាន់ថ្មី ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០២១-២០២២។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះ

លោកឪពុក អ្នកម្តាយ ដែលបានផ្តល់កំណើតព្រមទាំងចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាយើងខ្ញុំតាំងពីតូចរហូតមក។ លោកទាំងពីរគឺជាបុព្វហេតុនៃជីវិត និងភាពជោគជ័យនានាដែលកើតមានជាបន្តបន្ទាប់នៃយើងខ្ញុំ។ បើលោកបាន តស៊ូពុះ ពារ គ្រប់ឧបសគ្គដើម្បីខិតខំរកប្រាក់ក្នុងបុព្វហេតុនៃចំណេះដឹង និងភាពជាពលរដ្ឋពេញលេញដល់កូនៗទេ ម្ល៉េះយើង ខ្ញុំពុំអាចមានថ្ងៃនេះឡើយ។ ឱកូនបានរៀនសូត្ររហូតទទួលបានជោគជ័យ។ លោកគឺជាបុព្វហេតុនៃជីវិត និងភាពជោគជ័យទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំ

លោកគ្រូ អ្នកគ្រូទាំងអស់គ្រប់កម្រិតថ្នាក់ (ឪពុកម្តាយទី២) ដែលបានបង្ហាត់បង្រៀន និងអប់រំតវិយាបច្ចេកទេស យើងខ្ញុំឱ្យក្លាយជាពលរដ្ឋល្អ ស្គាល់ខុស ស្គាល់ត្រូវ និងគិតពីប្រយោជន៍នៃមនុស្សដទៃ និងជាតិខ្លួន។ បើគ្មានលោក ទេ យើងខ្ញុំក៏ពុំអាចមានចំណេះដឹង និងឈានជើងមកដល់ថ្ងៃនេះដែរ។

គណៈគ្រប់គ្រងក្នុងកម្មវិធីសាលារៀនជំនាន់ថ្មី នៃវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិ ដែលបានផ្តល់ឱកាស តម្រង់ទិស និងលើកទឹកចិត្ត ឱ្យយើងខ្ញុំជាបុគ្គលិកក្រោមឱវាទបានទទួលនូវបទពិសោធន៍ថ្មីៗ សិក្សាស្រាវជ្រាវ និងរៀនសូត្របន្ថែម ជាបន្តបន្ទាប់ ដើម្បីរួមចំណែកក្នុងបុព្វហេតុវឌ្ឍនភាពនៃវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា។

សូមគោរពជូនពរឱ្យអ្នកទាំងអស់ខាងលើ ជួបប្រទះតែសេចក្តីសុខ សុភមង្គល សុខភាពល្អ រកទទួលទាន មានបាន ជោគជ័យគ្រប់ការកិច្ច ពិសេសសូមជួបប្រទះតែពុទ្ធពរទាំង៤ប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបី ឃ្លៀង ឃ្លាតឡើយ។

ជំពូកទី១៖ តម្លៃមនុស្ស
មេរៀនទី១៖ ភាពជាមនុស្សមានតម្លៃ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

គុណតម្លៃ គឺជាជំនឿជាមូលដ្ឋាន និងជាគោលការណ៍សំខាន់ដែលដឹកនាំ ឬជំរុញអាកប្បកិរិយា ឬសកម្មភាព។ ពួកវាជួយយើងកំណត់ ថាអ្វីដែលសំខាន់ចំពោះយើង។ គុណតម្លៃ ពិពណ៌នាអំពីគុណសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនដែលយើងជ្រើសរើសតំណាងឲ្យចិត្តគំនិត ដើម្បីណែនាំសកម្មភាពរបស់យើង ប្រភេទមនុស្សដែលយើងចង់ក្លាយជា របៀបដែលយើងប្រព្រឹត្តចំពោះខ្លួនយើង និងអ្នកដទៃ និងអន្តរកម្មរបស់យើងជាមួយពិភពលោកជុំវិញយើង។

តម្លៃ ជាលក្ខណៈនៃអ្វីៗដែលមនុស្សប្រាថ្នាចង់បាន (មាសប្រាក់ ម្ហូបអាហារ ផ្ទះ សម្លៀកបំពាក់) មនុស្សទាំងអស់មានតម្លៃដោយឡែកពីគ្នា ពួកគេមានជម្រើសគំនិត គោលដៅ សកម្មភាព ចំណង់ចំណូលចិត្ត និង តម្រូវការមិនដូចគ្នាទេគឺផ្អែកទៅតាមការយល់ឃើញ ចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេ។ តម្លៃដែលពិសេសបំផុតគឺ គំនិត (ភាពស្មោះត្រង់ យុត្តិធម៌ ភក្តីភាព សច្ចភាព ភាគរភាព និងទំនួលខុសត្រូវជាដើម)។ ដើម្បីឱ្យការរស់នៅប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរ មនុស្សម្នាក់ៗត្រូវមានតម្លៃដូចជា ៖

- តម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន : ការស្គាល់ខ្លួនឯង គោរពខ្លួនឯង ការឆ្លើយតប ...។
- តម្លៃគ្រួសារ : ការគោរពឪពុកម្តាយ បងប្អូន ការចេះយោគយល់អធ្យាស្រ័យគ្នា សហការណ៍គ្នា...។
- តម្លៃការងារ : មានក្រមសីលធម៌ការងារ មនសិការការងារ គោរពការងារ...
- តម្លៃស្មារតី ឬ សីលធម៌ : ការស្រលាញ់ មេត្តាធម៌ ការតាំងចិត្ត...
- តម្លៃវប្បធម៌ : ការថែរក្សាអភិវឌ្ឍកេរ្តិ៍ដំណែលវប្បធម៌ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី សាសនា...
- តម្លៃសង្គម និង មនុស្សធម៌ : ការចេះជួយគ្នាទៅវិញទៅមក សាមគ្គីគ្នា ការគោរពច្បាប់សង្គម...។

ចំណាំ៖ សូមប្អូនៗអានខ្លឹមសារមេរៀនសង្ខេប និងប្រើប្រាស់ការស្រាវជ្រាវតាមអ៊ីនធើណែត ដើម្បីឆ្លើយសំណួរខាងក្រោមនេះឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងគិតពិចារណាមុន និងឆ្លើយ។

I. សូមប្រើប្រាស់វចនានុក្រមដើម្បីពន្យល់ពាក្យខាងក្រោម

- ជំនឿ៖.....
- ពាណិជ្ជកម្ម៖.....
- មនុស្សធម៌៖.....

១. ឃ្លាទាំងនេះគឺលក្ខណៈតម្លៃផ្នែកអរូបិយរបស់មន្តស្សលើកលែងតែ ៖

ក. មាសប្រាក់ ខ. យុត្តិធម៌ គ.វិទ្យាទំនើប ឃ. ម្ហូបអាហារ

២. ឃ្លាទាំងនេះគឺលក្ខណៈតម្លៃផ្នែករូបិយរបស់មនុស្សលើកលែងតែ ៖

ក. សិទ្ធិភាព

ខ. ភាគីភាព

គ.សប្បុរសធម៌ យ.មាសពេជ្រ

III. ចូរដ្ឋប្បវេណីផ្តល់សេចក្តីពន្យល់(ក) និងសេចក្តីពន្យល់(ខ) ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

ផ្នែក(ក)	ផ្នែក(ខ)	ចម្លើយ
១. ការស្គាល់ខ្លួនឯង គោរពខ្លួនឯង ការឆ្លើយប្រឆាំង។ ២.មានក្រមសីលធម៌ការងារ មនសិការការងារ គោរពការងារ។ ៣.ការគោរពឪពុកម្តាយ បងប្អូន ការចេះយោគយល់ អធ្យាស្រ័យគ្នា សហការណ៍គ្នា...។ ៤. ការចេះជួយគ្នាទៅវិញទៅមក សាមគ្គីគ្នា ការគោរពច្បាប់ សង្គម...។ ៥.ការថែរក្សាអភិវឌ្ឍកេរ្តិ៍ដំណែលវប្បធម៌ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី សាសនា។	ក.តម្លៃការងារ ខ. តម្លៃគ្រួសារ គ.តម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន ឃ.តម្លៃវប្បធម៌ ង.តម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន	ក. → ខ. → គ. → ឃ. → ង. →

IV. បូរណ៍លើសលើសពាក្យក្នុងប្រអប់ខាងក្រោមរួមបំពេញឈ្មោះខាងក្រោម៖

សក្ខីភាព	គោលការណ៍	គុណតម្លៃ	មូលដ្ឋាន
----------	----------	----------	----------

១. គឺជាជំនឿជា..... និងជា សំខាន់ដែលដឹកនាំ ឬ
ជំរុញអាកប្បកិរិយា ឬសកម្មភាព។

២.តម្លៃដែលពិសេសបំផុតគឺ(ភាពស្មោះត្រង់ យុត្តិធម៌ ភក្តីភាព
ភាគរភាព និងទំនួលខុសត្រូវជាដើម)។

V. សំណួរត្រិះរិះ

១.ដូចម្តេចដែលហៅថាតម្លៃ? តើមនុស្សម្នាក់ត្រូវប្រកាន់យកតម្លៃអ្វីខ្លះ? ចូរផ្តល់ឧទាហរណ៍។

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

២. ដើម្បីរក្សានូវតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន តើមនុស្សម្នាក់ត្រូវធ្វើដូចម្តេចខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ចូរសរសេរពីតម្លៃ១០យ៉ាងដែលអ្នកតែងតែប្រកាន់ថ្លាប់។.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៤. ដើម្បីឱ្យអ្នកដទៃទទួលស្គាល់ និងគោរពតម្លៃរបស់អ្នក តើអ្នកត្រូវធ្វើដូចម្តេច?

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី២៖ ព្រហ្មវិហារធម៌

ខ្លឹមសារសង្ខេប

- មេត្តា ៖ សេចក្តីស្រឡាញ់រាប់អានចំពោះសព្វសត្វ ។
- ករុណា ៖ សេចក្តីអាណិតអាសូរទៅរកសព្វសត្វ ។
- មុទិតា ៖ សេចក្តីព្រឹកអរទៅរកសព្វសត្វ ដែលបានសុខចំរើន ។
- ឧបេក្ខា ៖ សេចក្តីស្មោះស្មើទៅរកសព្វសត្វ ។

I. ពន្យល់ពាក្យ៖

២. ជំបូនាន៖.....

៣.ស្នើសុំ៖.....

១.ទាំងនេះជាទង្វើរបស់អ្នកមានគុណចំពោះកូនៗលើកលែងតែ៖

គ.តែងតែអាណិតអាសូរចំពោះក្ដីន

២. ប្រាសាទបុរាណខ្មែរដែលមានអត្ថន័យតំណាងព្រហ្មវិហារធម៌ទាំង៤គឺ៖

ក.ប្រាសាទបាយ័ន

គ.ប្រាសាទបន្ទាយឆ្មា ឃ.ប្រាសាទបន្ទាយសំរែ

១.....ព្រហ្មវិហារធម៌របស់ឪពុកម្តាយមានន័យថាគឺត្រូវស្តាប់តាមគ្រប់ការស្នើរបស់កូន ។

២.....ពាក្យព្រហ្មវិហារធម៌ប្រើក្នុងន័យបង្ហាញពីទង្វើមនុស្សចាស់ទៅវ័យក្មេងជា។

៣.....ការតបស្នងសងគុណរបស់កូនៗទៅកាន់អ្នកមានគុណគឺកត់វេទីតាធម៌។

៤.....ព្រហ្មវិហារធម៌ជាអត្តន័យមួយដែលស្តង់ឡើងក្នុងប្រាសាទនាង១២។

៥.....ប្អូន ៗត្រូវដឹងគុណបង ដូចនេះត្រូវស្តាប់បង្គាប់បងគ្រប់យ៉ាង។

ផ្នែក(ក)	ផ្នែក(ខ)	ចម្លើយ
១.ការស្រលាញ់រាប់អានគ្នា ការមិនរើសអើងគោរពសិទ្ធិគ្នា ចេះឲ្យតម្លៃគ្នា។	ក.មុទិតា ខ. ករុណា	ក. → ខ. →
២.ការមានចិត្តអាណិតអាសូរដោយគ្មានការប្រណែន ឈ្មានីសអ្នកដទៃឡើយ និង ចេះជួយទុក្ខធុរៈអ្នកដទៃ។	គ.ឧបេក្ខា ឃ.មេត្តា	គ. → ឃ. →

៣.ការមានចិត្តទន់ភ្លន់ មានចិត្តរីករាយអបអរសាទរ ចំពោះសេចក្តីសុខចម្រើនរបស់អ្នកដទៃដោយពុំមានសេចក្តីច្រណែនឈ្នានីសឡើយ។ ៤.ការប្រកាន់យកចិត្ត កណ្តាលមិនលម្អៀងនិងមាន ចិត្តអព្យាក្រឹត្យ។		
--	--	--

V. ចូរប្រើសរសេរការត្រួតពិនិត្យប្រអប់រួមបំពេញបន្លោះខាងក្រោម៖

ជីវភាព	ជំនួសសេរី	ប្រតិបត្តិខ្លួន	ជំនួស	ព្រះព្រហ្ម
--------	-----------	-----------------	-------	------------

១.ព្រហ្មវិហារធម៌ គឺធម៌របស់..... ដែលលោក្រាលចិត្តសន្តោសប្រោសប្រណី ចំពោះសត្វលោកទាំង៤ទ្វីប ឥតរើសមុខ រឺធម៌ដែលជាលំនៅនៃចិត្ត..... ។

២.កូនគ្រប់រូបគម្ពី.....ជាកូនកតញ្ញកតវទី យើងត្រូវគោរព..... ឪពុកម្តាយមានស្មារតីទទួលខុសត្រូវចំពោះ.....។ សុខភាព និងសុវត្ថិភាពរបស់លោក ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាលោកជាប្រចាំតាមលទ្ធភាព។

VI.សំណួរគ្រិះរិះ

១.ដូចម្តេចដែលហៅថាព្រហ្មវិហារធម៌?

.....

.....

.....

.....

២. តើព្រហ្មវិហារធម៌មានធាតុប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ? ចូរពន្យល់។

.....

.....

.....

.....

..... ។

៣. តើព្រហ្មវិហារធម៌របស់អ្នកមានគុណមានន័យដូចម្តេច?

.....

.....

.....

៤. តើកតញ្ញតាធម៌ និង កតញ្ញវេទីតាធម៌មានន័យយ៉ាងដូចម្តេច?

៥. តើអ្នកត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីក្លាយខ្លួនជាកូនកតញ្ញកតវេទី?

មេរៀនទី៣៖ ធម៌អហិង្សា

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ធម៌អហិង្សា មកពីពាក្យ ធម៌និងអហិង្សា មានន័យថា ជាសភាវទ្រទ្រង់មនុស្សលោក សត្វលោក គឺបុណ្យបាប ការចម្រើន ការរិះគិតអ្វីៗដែលទ្រទ្រង់ធ្វើឱ្យមានភាពបិតថេរ។ អហិង្សាគឺការមិនបៀតបៀនអ្នកដទៃ ឬធ្វើទុក្ខបុកម្នេញអ្នកដទៃឱ្យមានការឈឺចាប់និងរងទុក្ខ។ ដូចនេះជារួមមក ធម៌អហិង្សា ជាធម៌ទាំងឡាយណាដែលទ្រទ្រង់មនុស្សមិនប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា មិនបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិនធ្វើឲ្យអ្នកដទៃមានការឈឺចាប់ទាំងផ្លូវកាយ និង ផ្លូវចិត្ត។ ការប្រកាន់ធម៌អហិង្សានាំមកនូវផលប្រយោជន៍មួយចំនួនដូចជា៖

ចំពោះបុគ្គល

- អាចគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង និងធ្វើជាម្ចាស់លើខ្លួនឯង
- អាចយកឈ្នះលើចិត្តខ្លួនឯង
- ទទួលបាននូវការគោរពពីអ្នកដទៃ
- រស់នៅបានសុខស្រួល គ្មានទំនាស់និងអ្នកដទៃ គ្មានសត្រូវ
- សង្គមគ្រួសារជួបនឹងសុភមង្គល

ចំពោះសង្គម

- សង្គមគ្មានទំនាស់ ប្រទេសជាតិគ្មានទំនាស់ គ្មានជម្លោះដណ្តើមអំណាចគ្នា ឬដណ្តើមផលប្រយោជន៍គ្នា
- សង្គមមនុស្សមានការគោរពសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក ព្រមទាំងគោរពសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក ព្រមទាំងគោរពតម្លៃ និងជីវិតមនុស្សផងដែរ
- គ្រួសារនីមួយៗមានសុភមង្គល មានភាពស្ងប់ មានសន្តិភាព ផ្លូវចិត្ត សង្គមទាំងមូលមានសាមគ្គីភាព និងមានភាពរីកចម្រើនជឿនលឿនទៅមុខ
- បង្កើតបាននូវវប្បធម៌អហិង្សា ។

មានទស្សនៈជាច្រើនដែលបានពន្យល់អំពីធម៌អហិង្សារួមមាន ទស្សនៈរបស់ព្រះពុទ្ធ សមណគោតមគឺបានផ្សព្វផ្សាយព្រហ្មវិហារធម៌ទាំង ៤ គឺ មេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា

-មេត្តា: ការស្រលាញ់រាប់អានគ្នា ការមិនរើសអើង គោរពសិទ្ធិគ្នា

-ករុណា : ការមានចិត្តអាណិតអាសូរដោយគ្មានការច្រណែន ឈ្នានីសអ្នកដទៃឡើយ និង ចេះជួយទុក្ខធុរៈអ្នកដទៃ

-មុទិតា : ការមានចិត្តទន់ភ្លន់ មានចិត្តរីករាយអបអរសាទរ ចំពោះសេចក្តីសុខចម្រើនរបស់អ្នកដទៃដោយពុំមានសេចក្តីច្រណែនឈ្នានីសឡើយ

-ឧបេក្ខា : ការប្រកាន់យកចិត្ត កណ្តាលមិនលម្អៀង និងមាន ចិត្តអព្យាក្រឹត្យ។

មនុស្សម្នាក់ៗ យ៉ាងហោចណាស់គួរបណ្តុះនូវការគោរពប្រតិបត្តិឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួនតាមសីលប្រាំ ឬនិច្ចសីលនោះនិងទទួលបាននូវសេចក្តីស្ងប់សុខ គឺ ៖

- វៀរចាកការសម្លាប់មនុស្សសត្វមានជីវិត (បាណាតិបាតាវេរមណី)
- វៀរចាកការលួចទ្រព្យសម្បត្តិគេ (អទិន្នាទានាវេរមណី)
- វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ (កាមេសុមិច្ឆាចារាវេរមណី)
- វៀរចាកការពោលកុហក (មុសាវាទាវេរមណី)
- វៀរចាកការដឹកស្រវឹងទាំងឡាយ (សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានាវេរមណី)

មួយវិញទៀតក្រៅពីទស្សនៈរបស់ព្រះពុទ្ធក៏មានទស្សនៈផ្សេងទៀតគឺមហាភ្នៈគន្ធីដែលមានការ អប់រំឲ្យមនុស្សតស៊ូដោយមធ្យោបាយអហិង្សា និងកម្លាំងសីលធម៌ប្រឆាំងនឹងអំពើអយុត្តិធម៌ដោយកម្លាំងសីលធម៌ គឺប្រើមធ្យោបាយត្រជាក់ដើម្បីដោះស្រាយវិបត្តិផ្សេងៗ។លោកបានពោលថា បើអ្នកធ្វើអហិង្សា សូមកុំប្រកាន់ខ្ជួន កុំខ្ជិល ហើយត្រូវប្រយ័ត្នជានិច្ចនូវសេចក្តីក្រោធ ដែលកើតមានក្នុងចិត្ត។ លោកមិនឱ្យតបតដោយប្រើកម្លាំងកាយទេ

លេខប្រតិបត្តិ ០៩៣ ២៥ ៨២ ៨៥

៣. ទីណាមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ទីនោះមានជីវិត	ឃ. ផ្សព្វផ្សាយ	ឃ. →
៤. ជាអ្វីៗដែលយើងធ្លាប់ជួបប្រទះឬធ្លាប់ធ្វើកន្លងមក។	ង. លទ្ធភាព	ង. →
៥. កិច្ចការដែលធ្វើឡើងដើម្បីសង្គមបានសុខ, ការជួយសង្គម។		

V. ចូរឆ្លើយបំពេញបន្ថែមខាងក្រោម៖

ធម៌អហិង្សា	ការគោរព	បិតថេរ	ជាម្ចាស់	ទ្រទ្រង់
------------	---------	--------	----------	----------

១. ធម៌អហិង្សា ជាសភាវៈ..... មនុស្សលោក សត្វលោក គឺបុណ្យបាប ការចម្រើន ការវិវត្ត អ្វីៗដែលទ្រទ្រង់ធ្វើឱ្យមានភាព.....។

២. ការប្រកាន់..... នាំមកនូវផលប្រយោជន៍មួយចំនួនដូចជា គ្រប់គ្រងខ្លួនឯង និងធ្វើ..... លើខ្លួនឯងអាចយកឈ្នះលើចិត្តខ្លួនឯងនិងទទួលបាននូវ..... និងផ្តល់កិត្តិយសពីអ្នកដទៃ។

VI. សំណួរត្រិះរិះ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាធម៌អហិង្សា

.....

.....

.....

.....

២. ចូរបង្ហាញពីទស្សនៈធម៌អហិង្សារបស់ ព្រះសមណគោតម មហាគ្នៈគន្ធី និង ខុងជឺ។

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៣. តើការប្រតិបត្តិធម៌អហិង្សាមានផលប្រយោជន៍ដូចម្តេចខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

..... ។

៤.ប្រសិនបើនរណាម្នាក់មកប៉ុនប៉ងបង្កហិង្សាមកលើយើងតើ អ្នកត្រូវធ្វើដូចម្តេច?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៥.តើព្រះពុទ្ធសាសនាបានចូលរួមបណ្តុះបណ្តាលធម៌អហិង្សាដូចម្តេចខ្លះនៅ ក្នុងសង្គមយើងបច្ចុប្បន្ន?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៤៖សច្ចធម៌

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សច្ចធម៌ សំដៅទៅលើគុណភាពពិតប្រាកដ មិនបន្លំក្លែងក្លាយ ទៀងទាត់ឥតល្អៀង អ្វីដែលប្រាកដមែនជាក់ស្តែង មិនភូតកុហក។ទស្សនៈផ្សេងៗនៃសច្ចៈធម៌ ៖

មជ្ឈដ្ឋានអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ : ដើម្បីបានសច្ចធម៌ត្រូវធ្វើការពិសោធន៍ដែលមានអំណះអំណាង ត្រឹមត្រូវ ហើយពួកនេះឲ្យតម្លៃដាច់ខាតទៅលើការពិសោធន៍ជាក់ស្តែង។

មជ្ឈដ្ឋានពាហិរសាសនា : សច្ចធម៌ស្ថិតនៅលើព្រះអាទិទេព ដែលបានកំណត់ផ្លូវសម្រាប់ឲ្យមនុស្សគោរព។

សច្ចធម៌របស់លោកស្រាវជ្រាវ : ផ្អែកលើគំនិត “ត្រូវស្គាល់ខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯង” (ការស្គាល់ខ្លួនឯងមានន័យថាស្គាល់ចិត្តគំនិតខ្លួនយ៉ាងពិតប្រាកដ ធ្វើឲ្យមនុស្សចេះទទួលខុសត្រូវ ចេះរៀនប្រៀន នឹងអំពើអាក្រក់ អំពើអសីលធម៌ ហើយមនុស្សមានភាពស្មោះត្រង់ និង ខ្លួនឯង)។ សច្ចៈធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា : អរិយសច្ចសំដៅលើសេចក្តីពិតរបស់អរិយបុគ្គលឬសេចក្តីពិតឥតល្អៀង ។ អរិយសច្ចមាន ៤យ៉ាង គឺ ៖

- ទុក្ខអរិយសច្ច (សេចក្តីទុក្ខពិតប្រាកដរបស់មនុស្សមាន ជាតិ ជរា ព្យាធិ មរណៈ)
 - សមុទយអរិយសច្ចៈ (មូលហេតុដែលនាំឲ្យមានទុក្ខ គឺ អវិជ្ជា និង តណ្ហា)
 - និរោធអរិយសច្ចៈ (ការរំលត់ទុក្ខ ត្រូវលុបបំបាត់ អវិជ្ជា និង តណ្ហា)
 - មគ្គអរិយសច្ចៈ : ផ្លូវរំលត់ទុក្ខមាន :
.សម្មាទិដ្ឋិ (ការយល់ឃើញត្រូវ)	.សម្មាសង្កប្បៈ(ការត្រិះរិះត្រូវ)
.សម្មាវាចា (ពាក្យសំដីត្រូវ)	.សម្មាកមន្ត (ការងារត្រូវ)
.សម្មាអាជីវៈ (ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ)	.សម្មាវាយាម (ការព្យាយាមត្រូវ)
.សម្មាសតិ (ការភ្ញាក់រលឹកត្រូវ)	.សម្មាសមាធិ (ការតាំងចិត្តត្រឹម)

ចំពោះបុគ្គលដែល ប្រកាន់យកសច្ចៈធម៌តែងមានការប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អ និយាយអ្វីតែងប្រើពាក្យពិត មិនភូតកុហក ប្រកាន់ភាពទៀងត្រង់គោរពពាក្យសច្ចៈជាដើម។ មួយវិញទៀតបុគ្គលទាំងអស់នោះតែងទទួលបាននូវផ្តល់ផលដូចជា មិនធ្លាក់ខ្លួនក្នុងផ្លូវខុស មិនមានសេចក្តីភ័យខ្លាច ឬ ក្តីអន្តរាយ មានអ្នកដទៃគិះដៀលមានកិត្តិយស និង កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អមានស្មារតីនឹងនរ មានសេចក្តីសុខគ្រប់ពេល វេលាមានភាពសាមគ្គីរឹងមាំ កំចាត់បង់នូវសេចក្តីកង្វល់ ព្រោះមនុស្សប្រកាន់យកសច្ចធម៌មាននៅជុំវិញដោយមនុស្សល្អសំអាតចិត្តបានស្អាតបរិសុទ្ធ និងការទទួលបានត្រឡប់មកវិញនូវសច្ចធម៌...។

I.ពន្យល់ពាក្យ

- ការណ៍៖.....

- លេខច្បាប់ ០៩៣ ២៥ ៨២ ៨៨

៨.ការតាំងចិត្តត្រូវ	សម្មាទិដ្ឋិ	ជ. →
---------------------	-------------	------

V. ចូរឆ្លើយបំពេញបន្ទោះខាងក្រោម៖

ជាក់ស្តែង	មជ្ឈដ្ឋានពាហិរ	ព្រះអាទិទេព	សច្ចធម៌	ការពិសោធន៍	គុណភាព
-----------	----------------	-------------	---------	------------	--------

១.សច្ចធម៌ សំដៅទៅលើ..... ពិតប្រាកដ មិនបន្លំភ្លេងក្លាយ ទៀងទាត់ឥតល្អៀង អ្វីដែលប្រាកដមែន..... មិនភូតកុហក។

២.មជ្ឈដ្ឋានអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រយល់ថាដើម្បីបាន.....ត្រូវធ្វើការពិសោធន៍ដែលមានអំណះអំណាងត្រឹមត្រូវ ហើយពួកនេះឲ្យតម្លៃដាច់ខាតទៅលើ..... ជាក់ស្តែង។

៣..... សាសនាយល់ថាសច្ចធម៌ស្ថិតនៅលើ..... ដែលបានកំណត់ផ្លូវសម្រាប់ឲ្យមនុស្សគោរព។

VI.សំណួរគិត៖

ដូចម្តេចដែលហៅថាសច្ចធម៌?

.....
.....។

២.ចូរនិយាយពីទស្សនៈផ្សេងៗនៃសច្ចធម៌។

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

៣.តើទុក្ខសច្ចៈមានន័យដូចម្តេច? រកឧទាហរណ៍ តើគេមានវិធីអ្វីខ្លះដើម្បីលុបបំបាត់ទុក្ខ?

.....
.....
.....
.....

៤.តើការពោលពាក្យមិនពិត ឬគ្មានសច្ចៈមានឥទ្ធិពលដូចម្តេចខ្លះក្នុងចំណងមិត្តភាព និងការប្រកបការងារផ្សេងៗ?

.....

.....

.....

៥. ចូរបង្ហាញពីរូបភាពនៃការប្រកាន់យកសច្ចៈធម៌។

..... ។

៦. តើការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវសច្ចៈធម៌បានផ្តល់ផលអ្វីខ្លះ?

..... ។

មេរៀនទី៥៖សេរីភាព

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សេរីភាព ជាអំណាចដែលអាចធ្វើអ្វីៗបានតាមអំពើចិត្តដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំពីរាល់ទង្វើទាំងឡាយណាដែលមិនប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិអ្នកដទៃ និង ស្ថិតនៅក្នុងក្របខណ្ឌច្បាប់កំណត់។
ទស្សនៈមួយចំនួនស្តីពីសេរីភាព ៖

លោក ហ្សង់ ហ្សាក់រូស្កូ : មនុស្សខុសពីសត្វត្រង់មនុស្សមានសមត្ថភាពជ្រើសរើសយកសកម្មភាព ដែលគេអាចធ្វើបានមកអនុវត្ត។លោក ដេ កាត : សេរីភាពគឺស្ថិតនៅត្រង់ការទទួលស្គាល់ការពិត ព្រោះជនគ្មានសេរីភាពពុំហ៊ានទទួលស្គាល់ការពិតទេ ឃើញអាក្រក់ថា ល្អ ឃើញស្មៅ ឃើញបាបថាបុណ្យ ។លោក បូ ស៊ុយអេ : សេរីភាពជាសិទ្ធិធ្វើអ្វីៗដែលច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើ
លោក ហ្សង់ ប៊ូលសាត្រ : សេរីភាពគឺភាពធ្វើអ្វីដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ ។ លោក អាល់ ប៊ែកាមុស : សេរីភាពគឺជាការភ្ញាក់ខ្លួនដោយដឹងថាជីវិតរបស់យើងទាំងអស់គ្នាសព្វថ្ងៃគឺជាជីវិតឥតន័យ ហេតុនេះយើងត្រូវធ្វើខ្លួន ដើម្បីរកន័យពិតឲ្យជីវិតមានន័យ មានសកម្មភាពជាច្រើនដែលបង្ហាញពីការប្រតិបត្តិសេរីភាពដែលអាចធ្វើលើងតាមរយៈសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ (ផ្តល់មតិយោបល់ ការបោះឆ្នោត...) សេរីភាពនៃការជួបជុំ (ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន ការធ្វើបាតុកម្ម កូដកម្ម...) និងសេរីភាពនៃការបង្កើតសមាគមន៍ (អង្គការ សហជីប សមាគមន៍ បក្សនយោបាយ...)ជាដើម។ មនុស្សគ្រប់រូបពិតជាត្រូវការសេរីភាពព្រោះ សេរីភាពជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់មួយក្នុងការប្រឆាំងនឹងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ដើម្បីការពារ ការគ្រប់សង្កត់ កេងប្រវ័ញ្ច អំពើអយុត្តិធម៌ អំពើពុករលួយ និង អំណាចផ្តាច់ការជាដើម។ មនុស្សត្រូវការសេរីភាពក្នុងការធ្វើអ្វីៗតាមឆន្ទៈរបស់ពួកគេ។ ទន្ទឹមនឹងនោះដែរ មនុស្សត្រូវប្រើប្រាស់សេរីភាពរបស់ខ្លួនដោយមានទំនួលខុសត្រូវ បើពុំនោះទេនឹងត្រូវជួបផលប៉ះពាល់ដូចជា ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស និង ច្បាប់មានការរើសអើង ការគំរាមកំហែង កេងប្រវ័ញ្ច អសន្តិសុខ និងភាពអនាធិបតេយ្យ រាំងស្ទះដល់ការអភិវឌ្ឍសង្គម...។

I.ពន្យល់ពាក្យ៖

- អនុសញ្ញា៖.....
- សមភាព៖.....
- វិក្រឹតការ៖.....

II.ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវតែមួយគត់៖

១.មនុស្សខុសពីសត្វត្រង់មនុស្សមានសមត្ថភាពជ្រើសរើសយកសកម្មភាព ដែលគេអាចធ្វើបានមកអនុវត្តជាទស្សនៈរបស់លោក៖

ក.លោក ហ្សង់ ហ្សាក់រូស្កូ ខ.លោក ដេ កាត គ.លោក បូ ស៊ុយអេ ឃ.លោក ហ្សង់ ប៊ូលសាត្រ

២.សេរីភាពជាសិទ្ធិធ្វើអ្វីៗដែលច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើជាទស្សនៈរបស់លោក៖

ក.លោក ហ្សង់ ហ្សាក់រូស្ក

ខ.លោក ដេ កាត

គ.លោក បូ ស៊ុយអេ

ឃ.លោក ហ្សង់ ប៊ូលសាត្រ

III. ចូរចំពេញចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១..... នៅពេលដែលមនុស្សប្រើសេរីភាពដោយគ្មានទំនួលខុសត្រូវនិងបង្កបញ្ហាចំពោះតែខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះ។

២..... សង្គមដែលបានផ្តល់ឱកាសឱ្យប្រជាជនមានសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិគឺជាការរួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍសហគមន៍។

៣..... មនុស្សមានសេរីភាពពេញលេញលុះត្រាតែការរស់នៅទទួលបានយុត្តិធម៌ពេញលេញនិងទទួលបានការការពារពីសង្គម។

៤.....សេរីភាពធម្មជាតិគឺអាចធ្វើអ្វីៗតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន។

៥.....នៅសម័យបុព្វកាលស្ត្រីនិងបុរសមានសេរីភាពស្មើគ្នាតែបច្ចុប្បន្នត្រូវផ្តល់សេរីជូននារីច្រើនជាងបុរស។

IV. ចូរឆ្លើយផ្នែក(ក) និងផ្នែក(ខ) ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

ផ្នែក(ក)	ផ្នែក(ខ)	ចម្លើយ
១.សេរីភាពគឺស្ថិតនៅត្រង់ការទទួលស្គាល់ការពិត ព្រោះជនគ្មានសេរីភាពពុំហ៊ានទទួលស្គាល់ការពិតទេ ឃើញអាក្រក់ថា ល្អ ឃើញស ខ្មៅ ឃើញបាបថាបុណ្យ ។	ក. សិទ្ធិនយោបាយ	១. →
២.សេរីភាពជាសិទ្ធិធ្វើអ្វីៗដែលច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើ សេរី	ខ.លោក ដេ កាត :	២. →
៣.ភាពគឺភាពធ្វើអ្វីដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ ។	គ.លោក ហ្សង់ ប៊ូលសាត្រ	៣. →
៤.សេរីភាពគឺជាការភ្ញាក់ខ្លួនដោយដឹងថាជីវិតរបស់យើងទាំងអស់គ្នាសព្វថ្ងៃគឺជាជីវិតឥតន័យ ហេតុនេះយើងត្រូវធ្វើខ្លួន ដើម្បីរកន័យពិតឲ្យជីវិតមានន័យ ។	ឃ.លោក អាល់ ប៊ែកាមុស	៤. →
៥.ធ្វើអ្វីៗបានគ្រប់យ៉ាងនូវអ្វីដែលច្បាប់អនុញ្ញាតិ។	ង.លោក បូ ស៊ុយអេ	៥. →
៦.ការសម្តែងមតិ ការបោះឆ្នោត ការធ្វើបាតុកម្ម កូដកម្ម បង្កើតអង្គការ សហជីប សមាគមន៍ បក្សនយោបាយ។	ច.សិទ្ធិពលរដ្ឋ	៦. → ៧.→

V. ចូរឆ្លើយបំពេញបន្ទោះខាងក្រោម៖

ការរំលោភសិទ្ធិ ការបង្ខិតបង្ខំ ក្របខណ្ឌច្បាប់ ឧបករណ៍ អំណាចផ្តាច់ការ អំណាច

១.សេរីភាព ជា..... ដែលអាចធ្វើអ្វីៗបានតាមអំពើចិត្តដោយគ្មាន..... គឺរាល់
ទង្វើទាំងឡាយណាដែលមិនប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិអ្នកដទៃ និង ស្ថិតនៅក្នុង..... កំណត់។
៣.មនុស្សគ្រប់រូបពិតជាត្រូវការសេរីភាពព្រោះ សេរីភាពជា..... ដ៏សំខាន់មួយក្នុងការ
ប្រឆាំងនឹង..... មនុស្ស ដើម្បីការពារ ការគៀបសង្កត់ កេងប្រវ័ញ្ច អំពើអយុត្តិធម៌ អំពើ
រពុករលួយ និង ជាដើម។

VI.សំណួរពិចារិក៖

១.ដូចម្តេចដែលហៅថាសេរីភាព?

.....
.....
.....
.....
..... ។

២.ចូរប្រៀបធៀបទស្សនៈផ្សេងៗស្តីពីសេរីភាព។

.....
.....
.....
.....
..... ។

៣.ហេតុអ្វីបានជាមនុស្សត្រូវការសេរីភាព?

.....
.....
.....
..... ។

៤.តើការប្រើប្រាស់សេរីភាពដោយខ្វះការទទួលខុសត្រូវនឹងមានផលអាក្រក់អ្វីខ្លះដល់បុគ្គលផ្ទាល់
និងសង្គមជាតិ?

.....
.....
.....
.....
.....
..... ។

៦. ចូរពន្យល់ពីរូបភាពនៃសេរីភាព។

.....
.....
.....
.....
..... ។

មេរៀនទី៦៖ ឯករាជភាព

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ឯករាជភាព គឺជាពាក្យមានអត្ថន័យសំខាន់ទាក់ទងទៅនឹងការទាមទារចង់បានរបស់មនុស្ស គ្រប់រូប និងប្រទេសជាតិនីមួយៗនៅលើពិភពលោក។ អ្នកដែលមានឯករាជភាព គឺជាអ្នកដែលមិននៅ ក្រោមបង្គាប់អ្នកដទៃ។ ឯករាជភាពគឺជាចំណុចចំណុះក្រោមរូបភាពនៃអាណាព្យាបាលណាមួយ ឡើយ ដូចជា អំណាចតុលាការ ជាអំណាចឯករាជភាពមិននៅក្រោមឥទ្ធិពលនៃស្ថាប័ន ឬ បុគ្គលមាន អំណាចណាម្នាក់ឡើយ ។ មន្ត្រីទាំងអស់ទាមទារឱ្យមានឯករាជភាពជាពិសេសមន្ត្រីដែលធ្វើការ ពាក់ព័ន្ធផ្នែកយុត្តិធម៌ដូចជា៖

-ឯករាជភាពនៃអង្គចៅក្រម គឺការជម្រះក្តីដោយសុចរិត យុត្តិធម៌ ឥតលម្អៀង និងហ៊ានធ្វើ សេចក្តីសម្រេចដោយឯករាជភាពពិតៗ ។

-អាកប្បកិរិយារបស់មនុស្សណាដែលមិនទទួលឥទ្ធិពល ឬ បទបញ្ជាពីអ្នកដទៃ ហើយមាន សិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការសម្រេចធ្វើអ្វីមួយ ។

-រដ្ឋឯករាជ គឺរដ្ឋមានអធិបតេយ្យភាពពេញលេញ រដ្ឋមិនចំណុះរដ្ឋដទៃ និងមានស្វ័យភាព ខាងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច ។ បុគ្គលដែលមានឯករាជភាព គឺបុគ្គលមានសិទ្ធិសេរីភាពពេញលេញ ក្នុងការសម្រេចចិត្តធ្វើអ្វីមួយដោយខ្លួនឯង ដោយមិនស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលនៃអ្នកដទៃ ។ មានអ្នកប្រាជ្ញ ជាច្រើនបានពន្យល់ពីសេរីភាព ជាអ្នកនិពន្ធទស្សនវដ្តជនជាតិអាមេរិច(Thomas Paine 1737-1809) បានអះអាងថា ឯករាជសម្រាប់អាណានិគមអាមេរិច គឺត្រូវបញ្ជាក់តាមការប្រតិបត្តិ និងសីលធម៌ ។ ការប្រកាសឯករាជភាពជាផ្លូវការរបស់អាមេរិចនៅថ្ងៃទី៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៧៧៦ មិនមែនបានមកដោយ ស្រួលៗនោះទេ គឺបានមកពីការបង្ខូរឈាមអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំរបស់កងទ័ព។ ទស្សនៈលោក ហ្សង់ហ្សាក់ រូស្សូ (1712-1778) ជនជាតិបារាំង យល់ថា ឯករាជភាព និងសេរីភាពពិតប្រាកដ ជាពាក្យ គូនឹងគ្នា ដោយគាត់បានមានទស្សនៈថា “មនុស្សត្រូវតែមានឯករាជភាពដើម្បីរំដោះខ្លួនឱ្យមានសេរី ភាពឡើងវិញនៅក្នុងសង្គមដ៏ត្រឹមត្រូវមួយ” ។ យ៉ាងណាមិញទស្សនៈអហិង្សារបស់មហាត្មៈគន្ធី (1869-1948) លោកបាននិយាយថា “ខ្ញុំស្តាយប្រទេសឥណ្ឌាជាងខ្ញុំស្តាយជីវិតខ្ញុំទៅទៀត បើប្រទេស ឥណ្ឌាពុំបានសេរីភាព ឯករាជ សន្តិភាពទេ ខ្ញុំនឹងពុំព្រមផ្លាស់វិចារណញ្ញាណដែលខ្ញុំបានសម្រេចថា នឹងអនុវត្តន៍នោះឡើយ ។”

ជារួមមកការប្រកាន់យកសេរីភាពបានផ្តល់ផល គឺរស់នៅមានសេរីភាពពេញលេញទាំងក្នុង ការគិត ទាំងក្នុងការប្រកបមុខរបរផ្សេងៗដទៃទៀតនិងជាពិសេសការទទួលបានកិត្តិយស មានភាព ថ្លៃថ្នូរ និងគ្មានការគាបសង្កត់ពីអ្នកដទៃ។

I. ពន្យល់ពាក្យ៖

- ទស្សនាវដ្តី៖.....
- ពាណិជ្ជករ៖.....
- ឥទ្ធិពល៖.....
- អង្គហេតុ៖.....

II. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវតែមួយគត់៖

១. តើអ្វីជាភាពលំអៀងតែក្តីស្រឡាញ់?

- ក. ឆន្ទាគតិ ខ. ទោសាគតិ គ. មហាគតិ ឃ. ភយាគតិ

២. តើអ្វីជាការលំអៀងព្រោះតែសេចក្តីស្អប់ សេចក្តីច្រណែន?

- ក. ឆន្ទាគតិ ខ. ទោសាគតិ គ. មហាគតិ ឃ. ភយាគតិ

៣. តើអ្វីជាការលំអៀងព្រោះតែភាពវង្វេង ភាពលោភលន់

- ក. ឆន្ទាគតិ ខ. ទោសាគតិ គ. មហាគតិ ឃ. ភយាគតិ

៤. តើអ្វីជាភាពលំអៀងព្រោះតែភាពភ័យខ្លាច ភាពព្រួយបារម្មណ៍?

- ក. ឆន្ទាគតិ ខ. ទោសាគតិ គ. មហាគតិ ឃ. ភយាគតិ

III. ចូរចំពេញចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....មានតែមន្ត្រីដែលជាចៅក្រមប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវប្រកាន់យកឯករាជ្យបាន។
- ២.....រដ្ឋឯករាជ្យគឺជារដ្ឋដែលមានអធិបតេយ្យភាពពេញលេញតែស្ថិតក្រោមអាណិតម។
- ៣.....រូបភាពនៃសេរីភាពគឺស្តែងឡើងតាមរយៈការដោះស្រាយវិវាទដោយយុត្តិធម៌។
- ៤.....ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលឯករាជ្យយពេញលេញនៅថ្ងៃទី៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៥៣។
- ៥.....ភាពឯករាជ្យរបស់បុគ្គលមានន័យថាគាត់អាចធ្វើអ្វីៗតាមគំនិតខ្លួនបែបអត្តនោម័ត។

V. ចូរចំពេញចន្លោះខាងក្រោម៖

សិទ្ធិសេរីភាព	អាណាព្យាបាល	ស្ថាប័ន	ឥទ្ធិពល	បុគ្គល
---------------	-------------	---------	---------	--------

- ១..... ដែលមានឯករាជ្យភាព គឺបុគ្គលមាន..... ពេញលេញក្នុងការសម្រេចចិត្តធ្វើអ្វីមួយដោយខ្លួនឯង ដោយមិនស្ថិតក្រោម..... នៃអ្នកដទៃ ។
២. ឯករាជ្យភាពគឺជាចំណុចមិនចំណុះក្រោមរូបភាពនៃ..... ណាមួយឡើយ ដូចជា អំណាចតុលាការ ជាអំណាចឯករាជ្យមិននៅក្រោមឥទ្ធិពលនៃ..... ឬ បុគ្គលមានអំណាចណាម្នាក់ឡើយ ។

[illegible]

២. តើការប្រកាន់យកឯករាជ្យភាពស្តែងចេញតាមរយៈរូបភាពបែបណាខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ចូរពន្យល់ពីទស្សនៈស្តីពីឯករាជ្យភាព។

9

៤. តើការប្រកាន់យកឯករាជ្យភាពផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដូចម្តេចខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៧៖ ការវិនិច្ឆ័យ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ការវិនិច្ឆ័យ ជាការវិភាគ ពិចារណាល្អិតល្អន់ ការពិនិត្យមើលឱ្យឃើញពិត ដំណើរពិចារណា ការប្រជុំជម្រះក្តី ការកាត់ក្តីដោយផ្អែកលើច្បាប់ បទដ្ឋាន វប្បធម៌ សីលធម៌ ការទទួលខុសត្រូវនៃអំពើ របស់មនុស្ស។ ឧទាហរណ៍៖ ការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការអំពីទោសទណ្ឌអ្វីមួយ គឺត្រូវឆ្លងកាត់ការ ស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ ជំនុំជម្រះ មុននឹងធ្វើការកាត់ក្តី។ វត្ថុវិស័យភាព គឺជាភាពដែលមានលក្ខណៈ ស្របទៅ និងតាមភាពខាងក្រៅផ្សារភ្ជាប់ទៅ និងធម្មជាតិមានលក្ខណៈទូទៅស្របក្រិត្យក្រមធម្មជាតិ មិនចំណុះអោយបុគ្គលណាមួយឡើយ មានន័យថាជាលក្ខណៈសត្យានុម័តជាក់ស្តែង ដូចជាស្បង់ ជាដើមព្រោះស្បង់តែងប្រមូលនូវរាល់ទ្រឹស្តីទាំងអស់ មកពិចារណាដោយពុំប្រកាន់ថាជាទ្រឹស្តីអ្វី ឡើយ ។ ការវិនិច្ឆ័យតាមបែបប្រធានវិស័យភាពជាការវិនិច្ឆ័យរបស់បុគ្គលទៅលើស្ថានភាពវត្ថុ ឬ បាតុភូតដែលខ្លួនកំពុងជួបប្រទះ ហើយការវិនិច្ឆ័យនេះពឹងផ្អែកលើបទពិសោធន៍ ចំណេះដឹងរបស់ បុគ្គល និងមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងមនោសញ្ចេតនា ឥរិយាបថ និង ជំនឿរបស់ពួក គេម្នាក់ៗ។ ការវិនិច្ឆ័យតាមបែបប្រធានវិស័យភាពជាការវិនិច្ឆ័យរបស់បុគ្គលទៅលើស្ថានភាពវត្ថុ ឬ បាតុភូតដែលខ្លួនកំពុងជួបប្រទះ ហើយការវិនិច្ឆ័យនេះពឹងផ្អែកលើបទពិសោធន៍ ចំណេះដឹងរបស់ បុគ្គល និងមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងមនោសញ្ចេតនា ឥរិយាបថ និង ជំនឿរបស់ពួក គេម្នាក់ៗ។ ពុទ្ធិជាចំណេះដឹងទូទៅរបស់មនុស្សដែលមានក្នុងខ្លួនយើងក្តី ទទួលបានពីអ្នកដទៃក្តី និង ពីធម្មជាតិក្រៅខ្លួនក្តី។ ពុទ្ធិមាន៣គឺ៖

- ពុទ្ធិសាមញ្ញ កើតចេញពីការលឺតៗគ្នា។ ឧ. ផ្សែងហុយឡើងលើ។
 - ពុទ្ធិស្បង់ មានភាពជាក់លាក់ ឈរលើវិចារណញ្ញាណជានិច្ច។ ឧ. ខ្លួនខ្ញុំមានកំដៅ ៣០០
 - ពុទ្ធិទស្សនវិជ្ជា ភាពជ្រាលជ្រៅ ស្អិតល្អន់ជាពុទ្ធិទាំងពីរ។ ឧ. រូបំ ទុក្ខំ អានិច្ចំ អានត្តា
- (មានរូបតែងមានទុក្ខ អ្វីៗសុទ្ធតែមិនទៀតទាត់ មិនមែនជារបស់ខ្លួន...) ។

លំនាំអភិវឌ្ឍពុទ្ធិ ជាលំនាំកកើត និង រីកចម្រើននូវចំណេះដឹងដែលមានមូលដ្ឋានផ្អែកលើលំនាំនៃពុទ្ធិ ឥន្ទ្រីយ៍ និង ពុទ្ធិវាចារ ៖

- ពុទ្ធិឥន្ទ្រីយ៍ ជាចំណេះដឹងមួយដែលទទួលបានពីការចូលរួមពីសរីរាង្គឥន្ទ្រីយ៍ដើម្បីចាប់យក ផ្ទាល់ពីពិភពបរាសម័ត និង ធ្វើការវិនិច្ឆ័យវត្ថុនោះថាជាអ្វីមួយតាមរូបភាពទ្រង់ទ្រាយជាក់ស្តែងចូល មកក្នុងខួរក្បាល។
- ពុទ្ធិវាចារ ជាចំណេះដឹងដែលបានមកពីការគិត ពិចារណាឆ្លុះបញ្ចាំងដោយប្រយោលពី លក្ខណៈខាងក្នុងរបស់វត្ថុ និង បាតុភូតដែល សរីរាង្គឥន្ទ្រីយ៍មិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងបានក្នុង បំណងវិនិច្ឆ័យឲ្យបានត្រឹមត្រូវទៅតាមពុទ្ធិឥន្ទ្រីយ៍ដែលទទួលបានពីរូបភាព ទ្រង់ទ្រាយខាងក្រៅ រៀបរៀងដោយអ្នកត្រួ ហុក ជីតា

របស់វត្ត។

I. ពន្យល់ពាក្យ៖

- វិនិច្ឆ័យ៖.....
- បរាជ័យ៖.....
- អត្ថបាយ៖.....
- វិស័យភាព៖.....

II. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ជាចំណេះដឹងមួយដែលទទួលបានពីការចូលរួមពីសរីរាង្គឥន្ទ្រីយ៍ដើម្បីចាប់យកផ្ទាល់ពីពិភពបរាជ័យមិត្តគឺជា៖

- ក. ពុទ្ធិឥន្ទ្រីយ៍ ខ. ពុទ្ធិវាចារ គ. ពុទ្ធិស្យង់ ឃ. ពុទ្ធិសាមញ្ញ

២. ជាភាពចំនុះអោយបុគ្គលម្នាក់ៗ មិនចំណុះរាល់បាតុភូតខាងក្រៅមិនចំណុះក្រិត្យក្រមធម្មជាតិផ្តាច់ខ្លួនចេញពីធម្មជាតិមានលក្ខណៈជាអត្តនោម័តគឺជា៖

- ក. វត្ថុវិស័យភាព ខ. ប្រធានវិស័យភាព គ. ពុទ្ធិស្យង់ ឃ. ពុទ្ធិសាមញ្ញ

៣. ការវិនិច្ឆ័យតាមបែបវត្ថុវិស័យភាព ជាការវិនិច្ឆ័យដែលមានលក្ខណៈសកលគឺ ពិភពឬតថភាពខាងក្រៅមានអត្ថិភាពឯករាជ្យពីគំនិតរបស់យើង ការវិនិច្ឆ័យនេះឆ្លងកាត់ការពិចារណាក.អត្តចរិតមាយាទល្អគឺជា៖

- ក. វត្ថុវិស័យភាព ខ. ប្រធានវិស័យភាព គ. ពុទ្ធិស្យង់ ឃ. ពុទ្ធិសាមញ្ញគ.

III. ចូររំលឹកចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១.....ការវិនិច្ឆ័យ ជាការវិភាគ ពិចារណាល្អិតល្អន់ ការពិនិត្យមើលឱ្យឃើញពិត ដំណើរពិចារណា ការប្រជុំជម្រះក្តី ការកាត់ក្តីដោយផ្អែកលើច្បាប់។

២.....ការវិនិច្ឆ័យតាមបែបប្រធានវិស័យភាពជាការវិនិច្ឆ័យរបស់ក្រុមមនុស្សដែលផ្អែកទៅលើភាពអត្តនោម័យរបស់បុគ្គល។

៣.....ការវិនិច្ឆ័យតាមបែបវត្ថុវិស័យភាព ជាការវិនិច្ឆ័យដែលមានលក្ខណៈសកលគឺ ពិភព។ ឬតថភាពខាងក្រៅមានអត្ថិភាពឯករាជ្យពីគំនិតរបស់យើង។

៤.....ពុទ្ធិស្យង់មានភាពជាក់លាក់ឈរលើវិចារណញ្ញាណជានិច្ច។

៥.....ពុទ្ធិទស្សនវិជ្ជា ភាពជ្រាលជ្រៅ ស្អិតល្អន់ជាពុទ្ធិទាំងពីរ។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យត្រូវប្រអប់រួមចំណែកល្អៗចាងក្រោម៖

ការវិភាគ	ទំនាក់ទំនង	ស្ថានភាពវត្ថុ	ប្រធានវិស័យភាព	ការទទួលខុសត្រូវ
----------	------------	---------------	----------------	-----------------

១. ការវិនិច្ឆ័យ ជា..... ពិចារណាល្អិតល្អន់ ការពិនិត្យមើលឱ្យឃើញពិត ដំណើរពិចារណា ការប្រជុំជម្រះក្តី ការកាត់ក្តីដោយផ្អែកលើច្បាប់ បទដ្ឋាន វប្បធម៌ សីលធម៌ នៃអំពើរបស់ មនុស្ស។

២. ការវិនិច្ឆ័យតាមបែប..... ជាការវិនិច្ឆ័យរបស់បុគ្គលទៅលើ..... ឬបាតុភូត ដែលខ្លួនកំពុងជួបប្រទះ ហើយការវិនិច្ឆ័យនេះពឹងផ្អែកលើបទពិសោធន៍ ចំណេះដឹងរបស់បុគ្គល និង មាន..... យ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងមនោសញ្ចេតនា ឥរិយាបថ និង ជំនឿរបស់ពួកគេម្នាក់ៗ។

VI. សំណួរត្រិះរិះ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាការវិនិច្ឆ័យ?

.....

.....

២. ដូចម្តេចដែលហៅថាវត្ថុវិស័យភាព និងប្រធានវិស័យភាព?

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ដូចម្តេចដែលហៅថាលំនាំពុទ្ធិ? តើគេចែកលំនាំពុទ្ធិជាប៉ុន្មាន? ចូរពន្យល់។

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៤. ដូចម្តេចដែលហៅថាការវិនិច្ឆ័យតាមបែបប្រធានវិស័យភាព និង ការវិនិច្ឆ័យ តាមបែបវត្ថុ វិស័យភាព?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៥. ដូចម្តេចដែលហៅថា ការវិនិច្ឆ័យដោយគតិ និង ដោយអគតិ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៦. ចូរពន្យល់ពីផលនៃការវិនិច្ឆ័យដោយគតិ និងអគតិ។

.....

.....

.....

.....

៧. តើមានវិធីអ្វីដើម្បីជួយមនុស្សឱ្យធ្វើការវិនិច្ឆ័យប្រកបដោយគតិ?

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៨៖ ការអធ្យាស្រ័យនិងការសន្តោស

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ការអធ្យាស្រ័យ ជាការគោរពគ្នា យោគយល់គ្នា អត់ឱនឱ្យគ្នាទាំងកាយ វាចា ចិត្ត ។
ការអធ្យាស្រ័យ ជាចំណងចំណូលចិត្ត ឬជាសមត្ថភាពម្យ៉ាងរបស់មនុស្ស ដើម្បីប្រឈមនឹងស្ថាន
ការណ៍លំបាកនានា។ការអធ្យាស្រ័យគឺជា បាតុភូតចិត្តដែលស្តែងចេញពីផ្នែកខាងក្រៅខ្លួនរបស់មនុ
ស្ស។ការសន្តោស ជាការត្រេកអរពេញចិត្តចំពោះវត្ថុដែលខ្លួនមាននិងរកបានតាមវិធីត្រឹមត្រូវ តាម
សមត្ថភាពរបស់ខ្លួនគឺរកបានប៉ុណ្ណាក៏ល្អមិច្ច មិនលោភលន់ហួសប្រមាណ។

ការសន្តោសគឺជាការត្រេកអរនូវអ្វីដែលខ្លួនគួរមានបាន និងជាការរីករាយនូវអ្វីដែលយើង
គួរធ្វើ។វាអំពើផ្លូវចិត្តរបស់ខ្លួនទៅលើខ្លួនឯង នៃផ្នែកខាងក្នុងចិត្តរបស់មនុស្ស។ មនុស្សដែលប្រកាន់
ធម៌សន្តោស និង ធម៌អធ្យាស្រ័យជាមនុស្សមានលក្ខណៈដូចជា មិនឆេវឆាវ ចិត្តទូលាយ មិនអន្ទះអ
ន្ទែង មានការ ពិចារណា ការសម្រេចចិត្តច្បាស់លាស់ មានការព្យាយាម ចេះរក្សាទ្រព្យ រកទ្រព្យ និង
ចេះប្រើប្រាស់ទ្រព្យដែលខ្លួនមានជាដើម។ ទស្សនៈព្រះពុទ្ធស្តីពីធម៌អធ្យាស្រ័យ និង ធម៌សន្តោស
ព្រះពុទ្ធ ៖ មនុស្សត្រូវត្រេកអរពេញចិត្តនូវអ្វីដែលខ្លួនមានស្របតាមសមត្ថភាព ហៅថា
សន្តោសទ្រង់បានកំណត់ការសន្តោសជាបីគឺ ៖

- សកេនសន្តោស គឺជាការត្រេកអរនូវអ្វីដែលខ្លួនមាន ឧ. ទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រពន្ធកូន...។
 - សន្តេកសន្តោស គឺជាការត្រេកអរនូវអ្វីដែលខ្លួនរកបាន មិនលោភលន់ មិនកេងប្រវ័ញ្ច..។
 - សមេនសន្តោស គឺជាការត្រេកអរនូវអ្វីដែលខ្លួនគួរ ឧ. ភាពស្មោះត្រង់ យុត្តិធម៌ ភក្តីភាព។
- ទស្សនៈរបស់ខ្មងជី ៖
- កុំធ្វើទៅលើអ្នកដទៃនូវអំពើអ្វីដែលអ្នកមិនចង់ឱ្យអ្នកដទៃធ្វើមកលើអ្នក។
 - ត្រូវចេះអត់ធ្មត់ ចេះអត់ឱន អធ្យាស្រ័យគ្នា។
 - មនុស្សមានគុណធម៌ពិត ជាមនុស្សចេះរកភាពជោគជ័យឱ្យខ្លួនឯង និង ជម្រុញឱ្យអ្នកដទៃ
ជោគជ័យដូចខ្លួនដែរ ។

I. ពន្យល់ពាក្យ៖

- សន្តានចិត្ត៖.....
- ហេតុការណ៍៖.....
- សុចរិត៖.....
- ទុចរិត៖.....

II. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ឃ្លាទាំងនេះបានបង្ហាញពីលក្ខណៈនៃការអធ្យាស្រ័យលើកលែងតែ៖

ក.និយាយដោះស្រាយដោយសន្តិវិធី

ខ. ត្រូវយកលុយមកស្លាកប៉ាន់

គ. ជជែកយកតែឈ្នះរៀងខ្លួន

ឃ. មិនត្រូវស្តាប់ហេតុផល

២. ឃ្លាទាំងនេះគឺបានបង្ហាញពីការសន្តោសលើកលែងតែ៖

ក. ការត្រេកអរនូវអ្វីដែលគួរធ្វើ

ខ. ត្រេកអរនូវអ្វីដែលមាន

គ. ការត្រេកអរនូវអ្វីដែលយើងមាន

ឃ. ការយោគយល់ចំពោះអ្នកដទៃ

III. ចូរចម្លើយឆ្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១.....ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានចែកការសណ្តោសជា៣យ៉ាង។

២.....ការអធ្យាស្រ័យពេកអាចធ្វើឱ្យយើងបាត់បង់មិត្តភាព។

៣.....ដើម្បីទទួលបានជីវិតដែលស្ងប់សុខត្រូវប្រកាន់យកការអធ្យាស្រ័យជាប្រចាំ។

៤.....មានតែឪពុកម្តាយប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវប្រកាន់យកការសណ្តោសចំពោះកូន។

៥.....មនុស្សដែលប្រកាន់ធម៌សន្តោស និង ធម៌អធ្យាស្រ័យជាមនុស្សមានលក្ខណៈដូចជា មិនឆេវឆាវ ចិត្តទូលាយ មិនអន្ទះអន្ទែង មានការពិចារណា។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួចចម្លើយក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

បាតុភូតចិត្ត	ធម៌សន្តោស	ការរីករាយ	ការសណ្តោស	ចេះប្រើប្រាស់ទ្រព្យ
--------------	-----------	-----------	-----------	---------------------

១. ការអធ្យាស្រ័យ ជា..... ឬជាសមត្ថភាពម្យ៉ាងរបស់មនុស្ស ដើម្បីប្រឈមនឹងស្ថានភាពណាមួយដែលបណ្តាលមកពីការអធ្យាស្រ័យគឺជា..... ដែលស្តែងចេញពីផ្នែកខាងក្រៅខ្លួនរបស់មនុស្ស។

២..... គឺជាការត្រេកអរនូវអ្វីដែលខ្លួនគួរមានបាននិងជា..... នូវអ្វីដែលយើងគួរធ្វើ។

៣. មនុស្សដែលប្រកាន់..... និង ធម៌អធ្យាស្រ័យជាមនុស្សមានលក្ខណៈដូចជា មិនឆេវឆាវ ចិត្តទូលាយ មិនអន្ទះអន្ទែង មានការ ពិចារណា ការសម្រេចចិត្តច្បាស់លាស់ មានការព្យាយាម ចេះរក្សាទ្រព្យ រកទ្រព្យ និង ដែលខ្លួនមានជាដើម។

VI. សំណួរត្រិះរិះ

១. តើការអធ្យាស្រ័យមានន័យដូចម្តេច?

.....

.....

.....

២. ប្រសិនបើយើងគ្មានការអធ្យាស្រ័យទេ តើយើងនឹងជួបបញ្ហាអ្វីខ្លះ?

៣. ដូចម្តេចដែលហៅថាការសន្តោស?

៤. តើមនុស្សដែលប្រកាន់ធម៌សន្តោស និង ធម៌អធ្យាស្រ័យជាមនុស្សមានលក្ខណៈដូចម្តេច?

៥. ចូរនិយាយពីទស្សនៈព្រះពុទ្ធស្តីពីធម៌អធ្យាស្រ័យ និង ធម៌សន្តោស។

៧. តើការប្រកាន់ខ្ជាប់ធម៌សន្តោស និង ធម៌អធ្យាស្រ័យមានផលប្រយោជន៍អ្វី ខ្លះ ដល់ខ្លួនឯង គ្រួសារ និង សង្គម ?

មេរៀនទី៩៖ សុចរិតធម៌

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សុចរិតធម៌សំដៅលើការប្រកាន់ខ្ជាប់ការប្រព្រឹត្តិត្រឹមត្រូវ ឬការប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិត ដោយបរិសុទ្ធតាមគន្លងធម៌ ស្របតាមច្បាប់របស់សង្គម ហើយមិនធ្វើឱ្យអ្នកដទៃរងការឈឺចាប់ ការខូចខាតផលប្រយោជន៍ ពេលវេលា ឬទទួលរងគ្រោះថ្នាក់ដោយសារតែទង្វើនៃមុខរបររបស់ខ្លួន។ ជា រួមមក សុចរិតមានន័យថា ការប្រព្រឹត្តិល្អ ការប្រព្រឹត្តិដោយស្មោះត្រង់ ការប្រព្រឹត្តិដោយបរិសុទ្ធ និង ត្រឹមត្រូវ។ មុខរបរសុចរិត និងមុខរបរទុច្ចរិតមានលក្ខណៈខុសគ្នា គឺមុខរបរសុចរិតគឺស្របច្បាប់ ដែល មិនបង្កជាបញ្ហាដល់សង្គមតែជួយរួមចំណែកឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ ដូចជា គ្រូពេទ្យ គ្រូបង្រៀន វិស្វយក អ្នកជំនួញជាដើម។ ចំណែកឯ មុខរបរទុច្ចរិត ជាមុខរបរខុសច្បាប់ ដែលតែងបង្កភាព អន្តរាយដល់ សង្គម បង្កភាពអសន្តិសុខដល់សង្គមជាដើម មុខរបរទាំងនេះមានដូចជា ការជួញដូរគ្រឿងញៀន ការលួច ឆក់ប្លន់ជាដើម។ មួយវិញទៀតតាមពុទ្ធារាមរស់ព្រះពុទ្ធ មនុស្សគ្រប់រូប គួរគប្បីចិញ្ចឹមជីវិត ឱ្យត្រឹមត្រូវ មានអាជីពសុចរិត ហើយរៀបចំការចិញ្ចឹមជីវិតខុស គឺត្រូវចិញ្ចឹមជីវិតដោយបរិសុទ្ធ ប្រកបដោយសីល ដែលមិននាំភាពមហន្តរាយដល់អ្នកដទៃ ឬសង្គម ទើបឱ្យឈ្មោះថា មុខរបរ សុចរិត។ មនុស្សដែលប្រកាន់យកសុចរិតធម៌គឺចូលចិត្តធ្វើអ្វីដែលមិនរៀចរើមិនលំអៀង ហើយមាន ភាពស្មោះត្រង់។ ដូចនេះមនុស្សគ្រប់រូបត្រូវអនុវត្តឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួននូវសុចរិតធម៌១០ ប្រការដែលជាទ ស្សនៈអប់រំ ទូន្មានរបស់ព្រះពុទ្ធសាមណគោតម។

I. ពេលវេលាពាក្យ៖

- មហន្តរាយ៖.....
- ខ្ជាប់ខ្ជួន៖.....
- គន្លងធម៌ ៖.....

II. ចូរគូររូបទ្រង់សរសេរឆ្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងរង្វង់ខាងក្រោម ៖

១. ការមិនកាប់សម្លាប់ជីវិតមនុស្សនិងសត្វគឺអ្វី៖

ក. បាណាតិបាតា វេរមណី	ខ. អទិន្នាទានា វេរមណី
គ. កាមេសុមច្ឆាចារា វេរមណី	ឃ. មុសាវាទា វេរមណី

២. ការមិនលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃគឺ៖

ក. បាណាតិបាតា វេរមណី	ខ. អទិន្នាទានា វេរមណី
គ. កាមេសុមច្ឆាចារា វេរមណី	ឃ. មុសាវាទា វេរមណី

៣. ការមិនសាហាយស្មន់ជាមួយប្រពន្ធ ប្តីនិងកូនគេគឺ៖

ក.បាណាតិបាតា វេរមណី

ខ. អទិន្នាទានា វេរមណី

គ.កាមេសុមច្ឆាចារា វេរមណី

ឃ. មុសាវាទា វេរមណី

III. ចូរចំពេញចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....ការដែលមិនញុះញង់បំបែកបំបាក់អ្នកដទៃគឺបិសុណាវាចា វេរមណី។
- ២.....ការមិនពោលពាក្យទ្រគោះបោះបោកឬដេរប្រទេចផ្កាសាអ្នកដទៃគឺសម្មប្បលាបា វេរមណី។
- ៣.....ការមិនមានចិត្តសង្ឃឹមរំពៃចង់បានតែទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកដទៃគឺអភិជ្ឈា។
- ៤.....ការមិនមានចិត្តគំនុំគុំគួនឬគំនិតចង់ព្យាបាតអ្នកដទៃឡើយគឺអព្យាបាទោ។
- ៥.....មានគំនិតយល់ឃើញត្រូវពិតតាមច្បាប់របស់សង្គម សីលធម៌គឺសម្មាអារិយៈ។

IV. ចូរប្រើសរសេរពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំពោះក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

រងការឈឺចាប់	ទុច្ចរិត	អាជីពសុចរិត	ភាពមហន្តរាយ	ព្រះពុទ្ធ
អន្តរាយដល់សង្គម	ការប្រព្រឹត្តិ			

- ១.សុចរិតធម៌សំដៅលើការប្រកាន់ខ្ជាប់..... ត្រឹមត្រូវ ឬការប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតដោយបរិសុទ្ធតាមគន្លងធម៌ ស្របតាមច្បាប់របស់សង្គម ហើយមិនធ្វើឱ្យអ្នកដទៃ..... ការខូចខាតផលប្រយោជន៍ ពេលវេលា ឬទទួលរងគ្រោះថ្នាក់ដោយសារតែទង្វើនៃមុខរបររបស់ខ្លួន។
- ២.មុខរបរ..... ជាមុខរបរខុសច្បាប់ ដែលតែងបង្កភាព បង្កភាពអសន្តិសុខដល់សង្គមជាដើម មុខរបរទាំងនេះមានដូចជា ការជួញដូរគ្រឿងញៀន ការលួច ឆក់ប្លន់ជាដើម។
- ៣.តាមពុទ្ធាវាទរបស់..... មនុស្សគ្រប់រូប គួរគប្បីចិញ្ចឹមជីវិតឱ្យត្រឹមត្រូវ មាន..... ហើយរៀបចំការចិញ្ចឹមជីវិតខុស គឺត្រូវចិញ្ចឹមជីវិតដោយបរិសុទ្ធប្រកបដោយសីល ដែលមិននាំ..... ដល់អ្នកដទៃ ឬសង្គម។

V. សំណួរត្រិះរិះ

ដូចម្តេចដែលហៅថាសុចរិតធម៌?

.....

.....

.....

.....

.....

២. តើមុខរបរសុចរិតនិងមុខរបរទុច្ចរិតមានលក្ខណៈខុសគ្នាដូចម្តេច? ចូរឧទាហរណ៍។

.....

.....

.....

.....

៣. តើសកម្មភាពមនុស្សបែបណាដែលគេចាត់ទុកថាមានសុចរិតធម៌?

.....

.....

៤. តើមនុស្សដែលប្រកាន់យកសុចរិតធម៌ នឹងទទួលបានប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៥. គេថាព្រេងវាសនា ឬជោគជ័យរបស់មនុស្សមិនស្ថិតលើការប្រទានពីទេវតានោះទេ តែបានមកពីការធ្វើការងារប្រកបដោយសុចរិត? ចូរបកស្រាយ។

.....

.....

.....

.....

.....

.....

..... ។

៦.៦. តើព្រះពុទ្ធបានអប់រំមនុស្សឱ្យប្រកាន់សុចរិតធម៌បែបណា?

.....

.....

.....

.....

..... ។

មេរៀនទី១០៖តម្លាភាព

ខ្លឹមសារសង្ខេប

តម្លាភាព ជាការបើកចំហរការស្មោះត្រង់ គ្មានការលាក់លៀមដែលបង្ក លក្ខណៈឱ្យមានការ ចូលរួមដ៏សុទ្ធចិត្ត និង រីករាយក្នុងជីវភាព សង្គម នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ ខ. ការទទួលបាន ព័ត៌មានផ្សេងៗ។ ព្រះពុទ្ធបានអប់រំ ការធ្វើរក្សាសីល ធ្វើទាន ប្រព្រឹត្តសុចរិតទាំងកាយ វាចា ចិត្តមិន ប៉ះពាល់អ្នកដទៃ ជាកុសលកម្មនាំឱ្យយើង និង សង្គមឈានទៅរកភាពរុងរឿង សុខក្សេមក្សាន្ត។ លោកដេម៉ូគ្រីតបានលើកឡើងអំពីទ្រឹស្តីនៃតម្លាភាពគឺ៖

- បកអាត្រាភាគកង្វះខាតខ្លួន ប្រសើរជាងការធ្វើការបកអាត្រាភាគលើអ្នកដទៃ
- កសាងខ្លួនដោយតម្រាប់តាមមនុស្សល្អ មានន័យថាយើងអាចទទួលស្គាល់នូវអំពើទាំងឡាយដែល យើងបានធ្វើនៅចំពោះមុខសីលញ្ញាណ លុះត្រាតែយើងមានសេរីភាពពេញលេញដែរ
- ដើម្បីស្វែងរកភាពស្មោះត្រង់របស់ បុគ្គលណាម្នាក់ ឬក៏ភាពមិនស្មោះ ត្រង់របស់បុគ្គលនោះការ ប្រកាន់យកតម្លាភាពផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដូចជា មានការជឿទុកចិត្តគ្នា មានទំនាក់ទំនងល្អ និងការ គោរពសិទ្ធិគ្នា មានការសហការ និងសាមគ្គីភាព មានភាពក្លាហានក្នុងទទួលខុសត្រូវមានសមភាព និងយុត្តិធម៌មានមនសិកាចំពោះជាតិ ធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព និងការរីកចម្រើន។

I. ពន្យល់ពាក្យ៖

- លទ្ធិ៖.....
- យុត្តិភាព៖.....
- គោលការណ៍៖.....
- អព្យាក្រឹត៖.....

II. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ចម្លើយខាងក្រោមនេះជាលក្ខណៈនៃតម្លាភាពលើកលែងតែឯង៖

ក. រាល់ព័ត៌មានត្រូវរក្សាជាអាថ៌កំបាំង	ខ. ផ្សព្វផ្សាយពីអ្វីដែលជាការពិត
គ. ត្រូវផ្សាយព័ត៌មានទៅកាន់ក្រុមខ្លួន	ឃ. មិនផ្សាយអ្វីដែលមិនពិត

២. ទាំងនេះជាផលនៃការប្រកាន់យកតម្លាភាពលើកលែងតែ៖

ក. មានការជឿទុកចិត្តគ្នា	ខ. មានទំនាក់ទំនងល្អ
គ. មានការសហការ	ឃ. បាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិ

III. ចូរចម្លើយឆ្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....តម្លាភាព ជាការបើកចំហការស្មោះត្រង់ គ្មានការលាក់លៀមដែលបង្ក លក្ខណៈឱ្យ មានការចូលរួមដ៏សុទ្ធចិត្ត។
- ២.....ការលាក់បាំងការពិតដើម្បីកុំឱ្យមានជំលោះជាតម្លាភាព។
- ៣.....បកអាត្រាភាគរង្វះខាតខ្លួន ប្រសើរជាងការធ្វើការបកអាត្រាលើអ្នកដទៃជាទស្សនៈ របស់លោកដេម៉ូគ្រីត។
- ៤.....លោកមហាម៉តបានអប់រំទូន្មានថាតម្លាភាពកើតចេញពីភាពប្រកួតប្រជែង។
- ៥.....ការប្រកាន់យកតម្លាភាពផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដូចជាមានសមភាព និងយុត្តិធម៌។

V. ចូរប្រើសេរីសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបចម្លើយក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

លក្ខណៈ	សុទ្ធចិត្ត	ប្រព្រឹត្តសុចរិត	សុខក្សេមក្សាន្ត	តម្លាភាព
--------	------------	------------------	-----------------	----------

- ១..... ជាការបើកចំហការស្មោះត្រង់ គ្មានការលាក់លៀមដែលបង្ក ឱ្យមាន ការចូលរួមដ៏..... និង រីករាយក្នុងជីវភាព សង្គម នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ ខ. ការ ទទួលបានព័ត៌មានផ្សេងៗ។
- ២.ព្រះពុទ្ធបានអប់រំ ការធ្វើរក្សាសីល ធ្វើទាន ទាំងកាយ វាចា ចិត្តមិនប៉ះពាល់អ្នកដទៃ ជាកុសលកម្មនាំឱ្យយើង និង សង្គមឈានទៅរកភាពរុងរឿង។

VI. សំណួរត្រិះរិះ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាតម្លាភាព?

.....

.....

.....

២. ចូរបង្ហាញពីសកម្មភាពផ្សេងៗដែលប្រកបដោយតម្លាភាព?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ចូរពន្យល់ពីទស្សនៈផ្សេងៗស្តីពីតម្លាភាព។

.....

.....

.....

.....

.....

៤. តើការប្រកាន់យកតម្លាភាពផ្តល់ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី១១៖សាមគ្គីធម៌

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សាមគ្គីគឺជាតម្លៃមួយដែលតម្រូវឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗនៅក្នុងគ្រួសារ ក្រុម សហគមន៍ ឬសង្គមចេះរួបរួមគ្នាបំពេញកិច្ចការគ្រប់បែបយ៉ាងដោយការព្យាយាមស្មោះត្រង់ យោគយល់ និងអធ្យាស្រ័យនិងផ្តល់តម្លៃឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។

សាមគ្គីធម៌ ជាច្បាប់ ឬលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ប្រតិបត្តិឱ្យមានការព្រមព្រៀងគ្នា។ សាមគ្គីជាកម្លាំងនិងចង្កឹះមួយបាច់គេកាច់មិនបាក់មានន័យថា សាមគ្គីភាពគឺជាកម្លាំងមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលការងារអ្វីមួយ។ បើសិនជាយើងធ្វើកិច្ចការនោះតែម្នាក់ឯង នោះនិងប្រើពេលយូរ ឬអាចទទួលបានលទ្ធផលមិនគួរជា

ទីគាប់ប្រសើរ ប៉ុន្តែ បើមានកម្លាំងច្រើន នោះនិងឆាប់សម្រេច ហើយលទ្ធផលនិងល្អព្រោះមានគំនិតល្អៗច្រើនចូលរួម ។ មួយវិញទៀត ចំពោះចង្កឹះបើតែមួយ គឺយើងងាយនិងកាច់បាក់ តែបើចង្កឹះមួយបាច់និងមិនងាយកាច់បាននោះទេ។សាមគ្គីភាពស្តែងចេញតាមសកម្មភាពដូចជា ការចូលរួមកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការសួរសុខទុក្ខអ្នកជំងឺ ការបរិច្ចាគ ធ្វើបុណ្យ ដាក់ទានជូនអ្នកខ្វះខាត ការសាមគ្គីគ្នារវាងអ្នកដឹកនាំនិងប្រជារាស្ត្រការងារក្រុម។

I.ពន្យល់ពាក្យ៖

- បច្ច័យ៖.....
- សាមគ្គី៖.....
- សាមគ្គីធម៌៖.....

II.ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងរូបខាងក្រោម ៖

១.ទាំងនេះជាលក្ខណៈនៃការសាមគ្គីលើកលែងតែ៖

ក.មានការសហការ	ខ. មានការតស៊ូ
គ.គិតតែប្រយោជន៍ខ្លួន	ឃ. មានទំនួលខុសត្រូវក្នុងក្រុម

២.ទាំងនេះជាផលនៃការសហការលើកលែងតែ៖

ក.ទទួលបានប្រយោជន៍បុគ្គល	ខ. ចំណេញពេលវេលា
គ. បង្កើតបានសមិទ្ធផលច្រើន។	ឃ. ទំនួលខុសត្រូវល្អរបស់កូនៗ

III.ចូរចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងរូបខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....ផលនៃការសាមគ្គីគឺធ្វើឲ្យសង្គមជាតិរឹងមាំ មិនមានសត្រូវហ៊ានមកយាយី។
- ២.....ការគិតគូរច្បាស់លាស់ ដោះស្រាយបញ្ហាដោយសន្តិវិធីជាការពិចារណាសំខាន់ក្នុងធ្វើឱ្យសាមគ្គីរឹងមាំ។

៣.....សាមគ្គីភាពអាចធ្វើឱ្យបុគ្គលខ្លះមានភាពខ្ជិល។

៤.....សាមគ្គីភាពធ្វើឱ្យមានភាពច្រណែននៅក្នុងក្រុម។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបបំពេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

បំពេញកិច្ចការ	សមិទ្ធផល	សាមគ្គី	ប្រតិបត្តិ	សាមគ្គីភាពសហគមន៍
---------------	----------	---------	------------	------------------

១..... គឺជាតម្លៃមួយដែលតម្រូវឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗនៅក្នុងគ្រួសារ ក្រុម ឬសង្គម ចេះរូបរួមគ្នា..... គ្រប់បែបយ៉ាងដោយការព្យាយាមស្មោះត្រង់ យោគយល់ និង អធ្យាស្រ័យនិងផ្តល់តម្លៃឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។

២.សាមគ្គីធម៌ ជាច្បាប់ ឬលក្ខខណ្ឌសម្រាប់..... ឱ្យមានការព្រមព្រៀងគ្នា។ សាមគ្គីជាកម្លាំង និងចង្អុលមួយបាច់គេកាច់មិនបាក់មានន័យថា..... គឺជាកម្លាំងមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការ សម្រេចបាននូវ..... ការងារអ្វីមួយ។

V. សំណួរពិចារិក៖

១.ដូចម្តេចដែលហៅថាសាមគ្គី និងសាមគ្គីធម៌?

.....

.....

.....

២.សាមគ្គីជាកម្លាំងនិងចង្អុលមួយបាច់គេកាច់មិនបាក់។ចូរពន្យល់ន័យ។

.....

.....

.....

.....

.....

៣.តើអ្នកត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឱ្យចំណងសាមគ្គីមានភាពរឹងមាំយូរអង្វែង?

.....

.....

.....

.....

.....

៤.តើសាមគ្គីភាពស្តែងចេញតាមសកម្មភាពបែបណាខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៥.តើការប្រកាន់យកសាមគ្គីភាពផ្តល់ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ជំពូកទី២៖ វប្បធម៌សន្តិភាព
មេរៀនទី១៖ ប្រវត្តិកំណើតសាសនា

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ជំនឿជាទស្សនៈកើតឡើងដោយការភ័យខ្លាច ពីអាថ៌កំបាំងធម្មជាតិ ដែលមិនទាន់បានបកស្រាយ។ គេជឿថាមានកម្លាំងស័ក្តិសិទ្ធិ នៅពេលក្រោយឬមុនហេតុការណ៍នីមួយៗដូច្នេះគេត្រូវការបន់ស្រន់ ដើម្បីអោយកម្លាំងក្រៅខ្លួនជួយ។ សាសនាជាផ្នែកមួយនៃជីវិតហើយត្រូវបានគេគោរពតាម និងបានប្រែក្លាយជាសកម្មភាពរបស់មនុស្សក្នុងការស្វែងរកសេចក្តីសុខ។ ពាក្យថាសាសនាមានអត្ថន័យខុសៗគ្នាទៅតាមវប្បធម៌ ឬខុសៗគ្នាទៅតាមការគិតរបស់មនុស្សដូចជា៖

វចនានុក្រមខ្មែរ៖ ពាក្យសាសនាគឺមកពីពាក្យសាសនៈ មានន័យថាពាក្យបណ្តាំ ការជឿ ស្តាប់ លទ្ធិ។ ព្រះគ្រូមុនីសោភ័ណ សេខ នាង៖ សាសនាគឺជាមនុស្សធម៌និងយុត្តិធម៌ឬជារឺន័យបទបញ្ញត្តិ។ វចនានុក្រមOxford៖ សាសនាគឺជាប្រព័ន្ធជំនឿនិងសក្តារៈ ការទទួលស្គាល់របស់មនុស្សចំពោះតួអង្គព្រះដែលត្រូវគោរព។ កាល់ម៉ាក(Karl Marx)៖ សាសនាគឺជាអាភៀន។ លោកអែកប៊ឺហ្សកវែល(Herbert Georges Wells)ជនជាតិអង់គ្លេស៖ សាសនាជាស្នូលនៃការអប់រំ របស់មនុស្សដែលកំណត់ផ្នែកគំនិតប្រាជ្ញា។ លោកអល់ឌូ ហ៊ុក្សលេ(Aldous Huxley)ជនជាតិអង់គ្លេស៖ សាសនាជាប្រព័ន្ធអប់រំមួយដែលអប់រំឲ្យមនុស្សមានការប្រែប្រួលតាមបំណងក្នុងភាពផ្ទាល់ខ្លួននៅក្នុងសង្គម។ កាន(Kant)ទស្សនៈវិទូអាឡឺម៉ង់៖ សាសនាជាការទទួលស្គាល់និយាមសីលធម៌ដែលទុកជាច្បាប់ដែលមនុស្សត្រូវប្រព្រឹត្តិ។ ជារួមសាសនាគឺជាគំនិតប្រាជ្ញា ប្រព័ន្ធជំនឿនិងស្នូលនៃការអប់រំ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាជាលទ្ធិមួយដ៏ធំដែលមានដើមកំណើតនៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងព្រះជន 80 ព្រះវស្សាគឺនៅថ្ងៃអង្គារ 15 កើតពេញបូណ៌មី ខែពិសាខ ឆ្នាំម្សាញ់ នៅក្រុងកុសិនារាមនៃប្រទេសឥណ្ឌា។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានបន្សល់ទុក ពុទ្ធវចនៈចំនួន 84000 ធម្មក្ខន្ធ ឬហៅថាគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក។ គោលបំណងរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាគឺដោះមនុស្សលោកឱ្យរួចផុតពីវាលវដ្តសង្សារដែលមានការកើតចាស់ ឈឺ ស្លាប់។ គ្រិស្តសាសនាជាលទ្ធិមួយដែលកើតឡើងនៅប្រទេសស៊ីរី ដោយគំនិតរបស់អាបារូម្យាក់ឈ្មោះយេស៊ូគ្រិស្តជាជនជាតិជីហ្វ។

គម្ពីរធំរបស់សាសនាគ្រិស្តគឺគម្ពីរបឺប(Bible)។ សាសនានេះចែកចេញជាបីនិកាយគឺ កាតូលិក ប្រូតេស្តង់និងអរតូដុក។ ថ្ងៃ 25 ធ្នូជាថ្ងៃបុណ្យសម្រាប់សាសនាគ្រិស្ត ឬ ជាថ្ងៃកំណើតយេស៊ូគ្រិស្ត(បុណ្យណូអែល)។ សាសនាអ៊ីស្លាមកើតឡើងនៅក្នុងដែនដីអារ៉ាប់ដោយសារមេដឹកនាំម្នាក់ឈ្មោះមហាម៉តរស់នៅទីក្រុងឡាម៉ិច នៃប្រទេសអារ៉ាប់។ ពាក្យថាអ៊ីស្លាមជាឈ្មោះនៃជំនឿចំពោះព្រះអល់ឡោះ។ គម្ពីរធំរបស់សាសនាអ៊ីស្លាមឈ្មោះថាកូរ៉ាន ។ លទ្ធិអ៊ីស្លាមបិតនៅលើព្រះគម្ពីរបើព្រះគម្ពីរ

បង្កាប់អោយធ្វើយ៉ាងណា អ៊ីស្លាមសាសនាត្រូវតែប្រព្រឹត្តតាមនោះឥតមានប្រកែកឬរិះគន់ឡើយ។

I.ពន្យល់ពាក្យ៖

-អនុភាព៖.....

-អធិធម្មជាតិ៖.....

-សករាជ៖.....

-ព្យាករី៖.....

II.ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១.តើព្រះពុទ្ធសាសនាមានប្រភពមកពីប្រទេសណា?

- ក. ឥណ្ឌា ខ. ចិន គ. សេរី ឃ. អាវ៉ាប់

២.តើគ្រិស្តសាសនាមានប្រភពមកពីប្រទេសណា?

- ក. ឥណ្ឌា ខ. ចិន គ. អ៊ីស្រាអែល ឃ. អាវ៉ាប់

២.តើគ្រិស្តសាសនាមានប្រភពមកពីប្រទេសណា?

- ក. ឥណ្ឌា ខ. ចិន គ. អ៊ីស្រាអែល ឃ. អាវ៉ាប់

III.ចូរបំពេញចម្លើយ ត្រូវ/ខុសក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

១.....វចនានុក្រមខ្មែរ៖ ពាក្យសាសនាគឺមកពីពាក្យសាសនៈ មានន័យថាពាក្យបណ្តាំការជឿ ស្តាប់ លទ្ធិ។

២.....សាសនាគឺជាមនុស្សធម៌និងយុត្តិធម៌ឬជាវិន័យបទបញ្ញត្តិជាទស្សនៈរបស់លោកកាន់។

៣..... សាសនាគឺជាអាភៀនជាទស្សនៈរបស់លោកមហាគ្នៈគន្ធី។

៤.....ព្រះពុទ្ធសាសនាមាននិកាយពីរគឺហិនយាន និងមហាយាន។

៥.....ព្រះពុទ្ធទ្រង់ចូលនិព្វាននៅព្រះជន្ម៨០ព្រះវស្សា។

IV.ចូរឆ្លើយផ្នែក(ក) និងផ្នែក(ខ) ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

ផ្នែក(ក)	ផ្នែក(ខ)	ចម្លើយ
១. សាសនាគឺជាប្រព័ន្ធជំនឿនិងសក្តារៈ ការទទួលស្គាល់របស់មនុស្សចំពោះភូមិព្រះដែលត្រូវគោរព។	ក.លោកអែកប៊ើហ្សកវែល ខ.វចនានុក្រមOxford	១. → ២. →
២. សាសនាជាស្នូលនៃការអប់រំ របស់មនុស្សដែលកំណត់ផ្នែកគំនិតប្រាជ្ញា។	គ.លោកអល់ឌូ ហ៊ីក្សលេ ឃ.លោកកាន់	៣. → ៤. →
៣.សាសនាជាប្រព័ន្ធអប់រំមួយដែលអប់រំឱ្យមនុស្សមានការប្រែប្រួលតាមបំណងក្នុងភាពផ្ទាល់ខ្លួននៅក្នុងសង្គម។		

៤.សាសនាជាការទទួលស្គាល់និយាមសីលធម៌ដែលទុកជាច្បាប់ដែលមនុស្សត្រូវប្រព្រឹត្តិ។		
---	--	--

V. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួចបំពេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

អាថ៌កំបាំង	បុណ្យណ្ហា(អែល)	ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ	សាសនានេះ	រំដោះមនុស្ស
លោក	ទស្សនៈអរតូដុក	ធម្មក្ខន្ធ		

១.ជំនឿជា..... កើតឡើងដោយការភ័យខ្លាច ពី..... ធម្មជាតិ ដែលមិនទាន់បានបកស្រាយ។

២..... បានបន្សល់ទុក ពុទ្ធវចនៈចំនួន 84000 ឬហៅថាគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក។

៣.គោលបំណងរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាគឺ..... ឱ្យរួចផុតពីវាលវដ្តសង្សារដែលមានការកើត ចាស់ ឈឺ ស្លាប់។

៤.គម្ពីរធំរបស់សាសនាគ្រិស្តគឺគម្ពីរប៊ីប(Bible)។ ចែកចេញជាបីនិកាយគឺ កាតូលិក ប្រូតេស្តង់និង..... ។ថ្ងៃ 25 ធ្នូជាថ្ងៃបុណ្យសម្រាប់សាសនាគ្រិស្ត ឬ ជាថ្ងៃកំណើតយេស៊ូគ្រិស្ត (.....)។

VI. សំណួរត្រិះរិះ

១.តើជំនឿលើវត្ថុសាកសិទ្ធិ និងជំនឿលើសាសនាកើតឡើងដូចម្តេច?

.....

.....

.....

.....

.....

២.ចូរពន្យល់ពីអត្ថន័យសាសនាតាមទស្សនៈផ្សេងៗឱ្យបាន៥។

.....

.....

.....

.....

.....

៣.ចំពោះអ្នក តើនិយមន័យសាសនាណា ដែលអ្នកយល់ថាមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ? ចូរបង្ហាញ ហេតុផល។

៤.ចូរប្រៀបរាប់សង្ខេបពីព្រះពុទ្ធសាសនា។

មេរៀនទី២៖ស្ថាប័នព្រះសង្ឃនិមន្ត

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ប្រទេសខ្មែរបានទទួលយកព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទ (ហ៊ីនយាន) តាំងពីពុទ្ធសតវត្សទី៣ នៃ ពុទ្ធសករាជ តាមរយៈសមណទូត២រូបគឺ ព្រះសោណត្ថេនិងព្រះឧត្តរត្ថេរ។ តាមរយៈប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា គេឃើញព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទមានការលូតលាស់ជាងព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយាន តាំងពីដើម ដល់បច្ចុប្បន្ន លើកលែងតែរជ្ជកាលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ដែលព្រះអង្គគោរពសាសនាមហាយាន។ ព្រះពុទ្ធសាសនាចែកចេញជាពីរនិកាយ គឺ មហាយាន និង ហ៊ីនយាន។ ភាពខុសគ្នារវាងនិកាយមហាយាន និង និកាយហ៊ីនយានគឺ៖ ក.ហ៊ីនយានមានន័យថា យានតូច រទេះតូច គឺជាយានដែលនាំសត្វ ទៅកាន់និព្វាន។ ហ៊ីនយានពន្យល់ថា មនុស្សត្រូវប្រាថ្នាយកអរហន្ត និងនិព្វានជាគោលដៅធំបំផុត ហ៊ីនយានពន្យល់ថា ធ្វើទាន ការនាទើបបានសម្រេចនិព្វានហ៊ីនយានសំដែងថា ខ្លួនទីពឹងខ្លួន ខ្លួន ជួយខ្លួនឯង អ្នកណាធ្វើកុសសល្អ អ្នកនោះបានបុណ្យ បានរួចទុក្ខ។ ខ.មហាយានមានន័យថា រទេះធំ យានធំ។

មហាយានសំដែងថា មនុស្សត្រូវប្រាថ្នាយកពោធិសត្វដែលមានពោធិញ្ញាណជាគោលដៅ

លេខតួស័ព្ទ ០៩៣ ២៥ ៨២ ៨៥

៣.ព្រះពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជាត្រូវបំបាត់ចោលនៅឆ្នាំណា?

ក.ចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩

ក.ចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៩-១៩៨០

ក.ចន្លោះឆ្នាំ ១៩៨០-១៩៧១

ក.ចន្លោះឆ្នាំ ១៩៨១-១៩៨២

III. ចូររៀនចំណេះដឹង យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

ក.....តាមប្រវត្តិសាស្ត្រ ពុទ្ធសាសនាចូលមកកម្ពុជានៅពុទ្ធសតវត្សទី៣ (ព.ស២៣៤) គឺតាំងពីតាំងពី៣០០ឆ្នាំមុនគ.សម្លេងៗ

ខ.....ស្ថាប័នដែលមានតួនាទីដឹកនាំគ្រប់គ្រងកិច្ចការសាសនា គឺក្រសួងអប់រំ។

គ.....វិស័យធម្មការជាវិស័យដែលគ្រប់គ្រងវិន័យព្រះសង្ឃ។

ឃ.....ព្រះពុទ្ធសាសនាចែកចេញជាបីនិកាយ។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំណែកក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

មហាយាន	ពោធិសត្វធំៗ	ចូលនិព្វាន	ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧
ថេរវាទ	មហាយាន		

១.តាមរយៈប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាគេឃើញព្រះពុទ្ធសាសនា.....ទំនងការលូតលាស់ជាងព្រះពុទ្ធសាសនា..... តាំងពីដើមដល់បច្ចុប្បន្ន លើកលែងតែរជ្ជកាល.....ដែលព្រះអង្គគោរពសាសនា.....។

២.មហាយានមាន..... ឬមហាសត្វច្រើនអង្គ មិនទាន់..... ហើយបិតនៅក្នុងលោកនោះ ចាំជួយសង្គ្រោះ សត្វលោក។

V. សំណួរត្រិះរិះ

១.តើពុទ្ធសាសនាថេរវាទនាំចូលមកប្រទេសកម្ពុជានៅពេលណា?

.....

.....

.....

.....

២.តើព្រះពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជាមានប៉ុន្មាននិកាយ? និកាយអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

៤.ហេតុអ្វីបានជាព្រះពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជាត្រូវបំបាត់ចោលនៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩?

.....

.....

.....

.....

៥.ចូរប្រាប់ពីការស្តារវិស័យសាសនាឡើងវិញក្រោយសង្គ្រាមតាមដំណាក់កាលនីមួយៗ។

.....

.....

.....

.....

៧.តើរចនាសម្ព័ន្ធសង្ឃនៅកម្ពុជាមានអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៣៖ វត្តអារាមនិងព្រះសង្ឃនៅកម្ពុជា

ខ្លឹមសារសង្ខេប

វត្តមានន័យថា ជាទីកន្លែងសម្រាប់គោរពបូជាជាកន្លែងសម្រាប់ព្រះសង្ឃគង់នៅ ។ វត្តអារាម ជាទីកន្លែងស្ងប់ស្ងាត់ត្រជាក់ត្រជុំស្អាតបរិសុទ្ធជាសួនឧទ្យានប្រកបដោយព្រឹក្សានិងជាទីស្នាក់អាស្រ័យរបស់អ្នកបួសអប់រំចិត្តជម្រះកិលេសតណ្ហាដើម្បីកាត់ផ្តាច់ការជាប់ជំពាក់នឹងជីវភាពរស់នៅរបស់មនុស្ស និងជាទីកន្លែងគោរពបូជា ធ្វើបុណ្យទានផ្សេងៗ ។ វត្តអារាមរីកចម្រើនដោយសារ ការគោរពនិងប្រតិបត្តិតាមវិន័យ ឬពុទ្ធាវាទ(ទាំងព្រះសង្ឃ និងពុទ្ធបរិស័ទ) ពុទ្ធសាសនានិកក្នុងនិងក្រៅប្រទេសជួយឧបត្ថម្ភ និងគាំទ្រ ការចូលរួមជាជំនួយឧបត្ថម្ភពីរាជរដ្ឋាភិបាល ការចូលរួមជាជំនួយអង្គការសង្គមស៊ីវិល ការបន្តផ្សព្វផ្សាយ និងការអប់រំរបស់សាសនាឱ្យបានទូលំទូលាយ។

នាគ មានន័យថា ប្រសើរ ចម្បង បរិសុទ្ធ។ ពាក្យនាគសំដៅលើបុគ្គជនដែលកើតសេចក្តី

ខ្មាស់បាប ហើយមានចិត្តជ្រះថ្លាទៅបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា។ កុលបុត្រដែលបម្រុងខ្លួនចូលទៅសាងផ្នួសជាសាមណេរនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមាននាមជា«នាគ»កាលពីអតីតកាលពិធីនេះប្រារព្ធធ្វើ 2-3ថ្ងៃ ប៉ុន្តែនាពេលបច្ចុប្បន្នវិញគេប្រារព្ធតែមួយថ្ងៃទេ ពិធីនេះអាចរៀបចំនៅវត្ត ឬ នៅផ្ទះ ការរៀបចំបាយសីក្បូនហែនាគមានភ្លេងឆៃយ៉ា ឬ ភ្លេងពិណពាទ្យកំដរ ដោយនាគជិះសេះ ឬ គោ ព្រមទាំងស្លៀកហូល ពានាក្រមា ពណ៌ស រៀងលើស្មាឆ្វេង បន្ទាប់មកដង្ហែត្រូវប្រតិក្សិណជុំវិញព្រះវិហារ ៣ជុំហើយទើបចូល ។ វត្តអារាមក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ជាកន្លែងសម្រាប់គោរពបូជា ស្ងប់ស្ងាត់ ត្រជាក់ត្រជុំ ស្អាតបរិសុទ្ធ ជាកន្លែងអប់រំផ្លូវចិត្ត កន្លែងធ្វើបុណ្យទានផ្សេងៗដែលទាក់ទងនឹងព្រះពុទ្ធសាសនា។ វត្តអារាមអាចរីកចម្រើនបានដោយសារ ៖

- បុព្វជិតជាព្រះសង្ឃផ្ទាល់ : ត្រូវយល់ដឹងទាំងផ្លូវលោក ផ្លូវធម៌ យល់ច្បាស់ពី
- ពុទ្ធវចនៈ មានសាមគ្គីភាព មានទំនាក់ទំនងល្អជាមួយក្រហស្តជាដើម
- គ្រហស្តជាពុទ្ធបរិស័ទ : ត្រូវគោរពប្រតិបត្តិ មានជំនឿ ការចូលរួមកសាងសមិទ្ធផលផ្សេងៗក្នុងវត្តអារាមជាដើម
- វត្តអារាមជាទីតាំងនៃព្រះពុទ្ធសាសនាដែលជាទីពុំនាក់នៃប្រជាជនគ្រប់រូប...។

I. ពន្យល់ពាក្យ

- ព្រះថេរៈ.....
- បេក្ខបព្វជ្ជាៈ.....
- ឧបជ្ឈាយៈ.....

II. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. តើកាលពីសម័យបុព្វកាលពិធីបំបួសនាគធ្វើឡើងប៉ុន្មានថ្ងៃ?

ក. 2-3ថ្ងៃ	ខ. 3-5ថ្ងៃ	គ. 5-7ថ្ងៃ	ឃ. 7-10ថ្ងៃ
------------	------------	------------	-------------
២. តើអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំទើបអាបួសជាភិក្ខុសង្ឃបាន?

ក. ១៨ឆ្នាំ	ខ. ១៩ឆ្នាំ	គ. ២០ឆ្នាំ	ឃ. ២១ឆ្នាំ
------------	------------	------------	------------
៣. ទាំងនេះជាអត្ថន័យនៃពាក្យ នាគ លើកលែងតែ៖

ក. បរិសុទ្ធ	ខ. ប្រសើរ	គ. ចម្បង	ឃ. ចាំបាច់
-------------	-----------	----------	------------

III. ចូរចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ក.....ពាក្យថានាគសំដៅលើបុព្វជនដែលកើតសេចក្តីខ្មាស់បាប ។
- ខ.....កុលបុត្រដែលបម្រុងខ្លួនចូលទៅសាងផ្នួសជាសាមណេរនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមាននាមជា«ហង្ស»។
- គ.....ក្បូនហែនាគមានគេតែងតែនិយមប្រើភ្លេងមហោរី។
- ឃ.....ក្បូនដង្ហែត្រូវប្រតិក្សិណជុំវិញព្រះវិហារ ៣ជុំហើយទើបចូល ។

ង.....ការបំបួស ជាការស្វែងរកសេចក្តីស្ងប់សុខខាងផ្លូវចិត្ត។

ច.....ពលរដ្ឋខ្មែរចង់ឲ្យកូនទៅបួស ដើម្បីទទួលបានទ្រព្យច្រើន។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមបំពេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ឧបត្ថម្ភ	គោរពបូជាជាទី	នាគ	ការអប់រំ	ប្រតិបត្តិ	ចិត្តជ្រះថ្លា	ស្នាក់
អាស្រ័យ						

១. វត្តមានន័យថា ជាទីកន្លែងសម្រាប់..... ជាកន្លែងសម្រាប់ព្រះសង្ឃគង់នៅ ។

វត្តអារាម ជាទីកន្លែងស្ងប់ស្ងាត់ត្រជាក់ត្រជុំស្អាតបរិសុទ្ធជាស្ថានឧទ្យានប្រកបដោយព្រឹក្សានិង
..... របស់អ្នកបួសអប់រំចិត្តជម្រះកិលេស។

២. វត្តអារាមរីកចម្រើនដោយសារ ការគោរព និង.....តាមវិន័យ ឬពុទ្ធាវាទ ពុទ្ធសាសនានិក
ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសជួយ..... និងគាំទ្រ ការចូលរួមជាជំនួយឧបត្ថម្ភពីរាជរដ្ឋាភិបាល ការ
ចូលរួមជាជំនួយអង្គការសង្គមស៊ីវិល ការបន្តផ្សព្វផ្សាយ និង..... របស់សាសនាឱ្យបាន
ទូលំទូលាយ។

៣..... មានន័យថា ប្រសើរ ចម្បង បរិសុទ្ធ។ ពាក្យថានាគសំដៅលើបុគ្គលដែលកើត
សេចក្តីខ្មាស់បាប ហើយមាន..... ទៅបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា។

V. សំណួរគ្រិះរិះ

១. តើវត្តអារាមមានន័យដូចម្តេច? ហើយវត្តអារាមរីកចម្រើនដោយសារអ្វី?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

២. តើនាគមានន័យដូចម្តេច? តើពាក្យថានាគសំដៅលើបុគ្គលប្រភេទណា?

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ចូរពណ៌នាពីជីវិតបុរសនាគ។

៤. តើការបួសជាសាមណេរ និងបួសជាភិក្ខុមានលក្ខណៈខុសគ្នាដូចម្តេចខ្លះ?

៥. ហេតុអ្វីបានជាប្រជាជនខ្មែរមួយចំនួនចង់ឱ្យកូនប្រុសសាងក្នុង?

៦. តើវត្តអារាមរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជាមាននាទីសំខាន់អ្វីខ្លះចំពោះសង្គមជាតិ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៣៖ ដំណើរការនៃការបោះឆ្នោត

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ភិក្ខុសង្ឃមានតួនាទីក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា និង សង្គមដូចជា ៖

- បរិយត្តិធម៌ : ត្រូវសិក្សាគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក (ពុទ្ធវចនៈ) ព្រះសូត្រ ព្រះវិន័យ ព្រះអភិធម្ម
 - បដិបត្តិ : យកវិន័យដែលបានសិក្សាហើយមកបដិបត្តិតាមត្រៃសិក្ខាមាន សីល សម្មាធិ បញ្ញា
 - ប្រោសសត្វលោកៈយកព្រះធម៌ដែលរៀនបានយល់ច្បាស់មកប្រៀនប្រដៅសត្វលោក
 - អ្នកផ្ដើមគំនិតក្នុងការកសាងសមិទ្ធផលផ្សេងៗ (សមិទ្ធផលក្នុងវត្ត ផ្លូវថ្នល់ មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន ធម្មយាត្រាផ្សេងៗ) បញ្ចូលក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទទាំងអស់ត្រូវគោរពវិន័យដែលបានកំណត់។
- ក្នុងនេះដែរក្នុងភាពជាបុព្វជិត មិនមានកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួននោះទេ មិនមានការធ្វើជំនួយក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិត។ បុព្វជិតត្រូវពឹងផ្អែកលើកម្លាំងស្នងដើម្បីស្វែងរកចង្ហាន់ ដោយការបិណ្ឌបាត ការឆាន់គឺត្រូវមានពេលកំណត់គឺចន្លោះពីម៉ោង ៦ ព្រឹកដល់១២ ថ្ងៃត្រង់ប៉ុណ្ណោះ។ និងអ្វីដែលសំខាន់បន្ទាប់គឺការសិក្សាធម៌វិន័យ។ ព្រះសង្ឃដែលបានប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងសិក្ខាបទ អករណីយកិច្ច ៤ យ៉ាងត្រូវមានទោសគឺ៖
- .បរាជិក៤ ឬអករណីកិច្ច៤ (ទោសធ្ងន់) ត្រូវលាចាកពីបុព្វជិតជាដាច់ខាត
 - .សង្ឃាទិសេស (ទោសស្រាល) ត្រូវសម្តែងអាបត្តិ (សារភាពទោស) តាមរយៈឧបោសថកម្មសិក្ខាបទ

របស់ភិក្ខុសង្ឃមាន ៖

+បាតិមោក្ខសំរេសីល

-អនុសាសនៈ ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅសម្រាប់ភិក្ខុទើបនឹងឬសង្ឃមាន ៨ប្រការ ៖

១.និស្ស័យ៤ (ការចិញ្ចឹមជីវិតដោយបិណ្ឌបាត ការប្រើប្រាស់ស្បង់ចីវរធ្វើដោយបង្សកូល

ការស្នាក់អាស្រ័យនៅក្រោមម្លប់ឈើ ការឆាន់ ឬប្រើប្រាស់ថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាល)

២.អករណីកិច្ច៤ (ការសេពមេថុនធម្ម (ការរួមភេទ) ការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនប្រគេន ការសម្លាប់

សត្វ ការពោលពាក្យអួតអាង) -ត្រៃសិក្ខា ជាសិក្ខាបទដែលបុព្វជិតត្រូវសិក្សា និង ប្រតិបត្តិ ៖

.សីល ៖ ការសង្រួម កាយ វាចា ចិត្តដោយប្រពៃតាមរយៈសីល៥ សីល៨ សីល១០

.សម្មាធិ ៖ ការអប់រំផ្លូវចិត្តឲ្យស្ងប់តាមរយៈការចម្រើនកម្មដ្ឋាន

.បញ្ញា ៖ ការពិចារណា ការកំណត់ដឹងច្បាស់នូវ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា

-ទោសបញ្ញត្តិចំពោះភិក្ខុសង្ឃ ៖

.បរាជិក៤ ឬអករណីកិច្ច៤ (ទោសធ្ងន់) ត្រូវលាចាកពីបុព្វជិតជាដាច់ខាត

.សង្ឃាទិសេស (ទោសស្រាល) ត្រូវសម្តែងអាបត្តិ (សារភាពទោស)តាមរយៈឧបោសថកម្ម

+ឥន្ទ្រិយសំរេសីលៈការសង្រួមឥរិយាបថឬសង្រួមអាយតនៈខាងក្នុងមានភ្នែក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត។

+អាជីវបារិសុទ្ធិសីលៈការរក្សាសីលឲ្យបរិសុទ្ធតាមរយៈ ការចិញ្ចឹមជីវិត (ដោយកម្លាំងស្តង់ការ បិណ្ឌបាត)

+បច្ច័យសនិស្សិតសីល ៖ ការធ្វើឱ្យបរិសុទ្ធតាមរយៈបច្ច័យបួន (ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសេន និង កិលានភេសជ្ជៈ)។

I.ពន្យល់ពាក្យ

-បរិយត្តិធម៌ ៖.....

-អភិធម្ម៖.....

-អនិច្ចំ៖.....

-អនត្តា៖.....

II.ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១.តើសិក្ខាបទរបស់ព្រះសង្ឃមានប៉ុន្មានយ៉ាង?

ក.២យ៉ាង ខ.៤យ៉ាង គ.៦យ៉ាង ឃ.៨យ៉ាង

២.ចម្លើយទាំងនេះជាការបោះឆ្នោតដោយសេរីត្រឹមត្រូវនឹងស្មើភាពលើកលែងតែ៖

ក.អាជីវបារិសុទ្ធិសីល ខ.ឥន្ទ្រិយសំរេសីល

គ. បាតិមោក្ខសំរេសីល ឃ. បច្ច័យសនិស្សិតសីល

III. ចូរចម្លើយសំណួរ/ មើលយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....បរាជ័យ ឬអករណ៍កិច្ច៤ (ទោសធ្ងន់) ត្រូវលាចាកពីបុព្វជិតជាដាច់ខាត។
- ២.....អនុសាសនៈ ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅសម្រាប់ភិក្ខុទើបនឹងបួសថ្មីមាន។
- ៣.....ការរក្សាសីលឲ្យបរិសុទ្ធតាមរយៈការចិញ្ចឹមជីវិតគឺឥន្ទ្រិយសំរេស។
- ៤.....ការធ្វើឱ្យបរិសុទ្ធតាមរយៈបច្ច័យបួន អាជីវបារិសុទ្ធិសីល។

IV. ចូរប្រើសេចក្តីសង្ខេបក្នុងប្រអប់រួមចម្លើយសំណួរខាងក្រោម៖

បិណ្ឌបាត	តាមរយៈ	សិក្ខាបទ	អករណ៍កិច្ច៤	អាជីវបារិសុទ្ធិសីល
សង្គមអាយតនៈ		បុព្វជិត		

- ១..... ត្រូវពឹងផ្អែកលើកម្លាំងស្នងដើម្បីស្វែងរកចង្កាន់ ដោយការ..... ការឆាន់ គឺត្រូវមានពេលកំណត់គឺចន្លោះពីម៉ោង ៦ព្រឹកដល់១២ថ្ងៃត្រង់ប៉ុណ្ណោះ។
- ២.ព្រះសង្ឃដែលបានប្រព្រឹត្តល្មើសនឹង..... អករណ៍យកិច្ច ៤យ៉ាងត្រូវមានទោសគឺ៖ បរាជ័យ ឬ..... (ទោសធ្ងន់) ត្រូវលាចាកពីបុព្វជិតជាដាច់ខាត។
- ៣.ឥន្ទ្រិយសំរេសគឺជាការសង្គ្រមឥរិយាបថឬ..... ខាងក្នុងមានភ្នែក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត។
- ៤..... គឺជាការរក្សាសីលឲ្យបរិសុទ្ធ..... ការចិញ្ចឹមជីវិត (ដោយកម្លាំងស្នងការបិណ្ឌបាត)។

V. សំណួរ

១. តើភិក្ខុសង្ឃមានតួនាទីអ្វីខ្លះក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា និង សង្គម?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

២. តើជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់បុព្វជិតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទមានលក្ខណៈបែបណា?

.....

.....

៣. តើភិក្ខុនីមានត្រូវប្រតិបត្តិសិក្ខាបទអ្វីខ្លះ?

៤.តើព្រះសង្ឃដែលបានប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងសិក្ខាបទ អករណីយកិច្ច ៤យ៉ាងត្រូវ
មានទោសបែបណា?

មេរៀនទី៥៖ការចូលរួមបោះឆ្នោត

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានជានិកាយដែលមានវិន័យធូរស្រាល ឬផ្ទុកសត្វលោកបានច្រើន
ទៅកាន់គោលដៅត្រឹមព្រះពោធិសត្វដែលអាចប្រោសសត្វលោកបាន។ សង្គមខ្មែរអតីតកាលគោរព
ព្រះពោធិសត្វដូចជា លោកិតេស្វរៈ ឬលោកកេស្វរៈ មញ្ញស្រី មៃត្រេយ ប្រាជ្ញាមិតា ចំណែកឯ
សាសនាមហាយានចិនរៀបរាប់គោរពព្រះមីឡី ឬព្រះសិអាឫមេត្រី ព្រះនាគង់ស៊ីអីម។ព្រះពុទ្ធ
សាសនានិកាយមហាយានមានវត្តមាននៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្នុងសម័យកាលបន្តបន្ទាប់ដូចជា៖

- ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទកនិស្តៈនៅប្រទេសឥណ្ឌា ហើយត្រូវបានផ្សាយទៅកាន់អាស៊ីកណ្តាលនិងចិន
- សម័យបុរេប្រវត្តនិងនគរភ្នំបានទទួលយកព្រះពុទ្ធសាសនាហ៊ិនយានមិនទទួលយកមហាយានទេ
- ចុងនៅចុងសតវត្សទី៧នៃសម័យចេឡា ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានបាននាំចូលមកផ្សព្វផ្សាយក្នុង
ប្រទេសខ្មែរហើយរីកចម្រើនក្នុងស.វទី១៣។
- ចុងស.វទី៩ ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទយសោយវរ្ម័នទី១
- នៅចុងស.វទី១៣ បានព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានបានសាបរលាបលើទឹកដីខ្មែរ ចូលមកជំនួស
ដោយព្រះពុទ្ធសាសនាហ៊ិនយានដែលមានការរីកចម្រើនរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន។ព្រះសង្ឃស្លៀកពាក់ដ
ណ្តប់សំពត់ពណ៌លឿង មានតំណាងមិនឆាន់គ្រឿងស្រវឹង មិនសម្លាប់សត្វ មិនភូតកុហក មិនឆាន់ត្រី
អ្វីបង្កផ្សែងដោយអ្នកគ្រូ ហុក ធីតា

និងសាច់ ឆាន់តែបន្ថែម។ ការសិក្សាគឺតាមគម្ពីរដែលនិយមធម៌ថ្មី។

I. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ទាំងនេះជាចម្លើយដែលជាព្រះពោធិសាត់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានលើកលែងតែ៖

ក. លោកិតេស្វរៈ ខ. មញ្ញស្រី គ. មៃត្រេយ ឃ. ព្រះពុទ្ធ

២. តើគម្ពីររបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានមានឈ្មោះអ្វី?

ក. គម្ពីរព្រះត្រៃបិដក ខ. គម្ពីរកូអាន គ. គម្ពីរវេទ ឃ. គម្ពីរបឺប

៣. តើព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានមានប្រភពមកពីប្រទេសណា?

ក. ប្រទេសឥណ្ឌា ខ. ប្រទេសចិន គ. ប្រទេសនេប៉ាល់ ឃ. ប្រទេសសេរី

II. ចូរចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១.....ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានជានិកាយដែលមានវិន័យធូរស្រាល។

២.....សង្គមខ្មែរអតីតកាលគោរពព្រះពោធិសត្វដូចជា លោកិតេស្វរៈ.រៈឫលោកិតេស្វរៈ មញ្ញស្រី។

៣.....ព្រះពុទ្ធសាសនានិកាយមហាយានមានវត្តមាននៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្នុងដំបូងនៅសម័យលង្វែក។

៤.....ចុងនៅចុងសតវត្សទី៩នៃសម័យចេឡា ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានបាននាំចូលមកផ្សព្វផ្សាយក្នុងប្រទេសខ្មែរហើយរីកចម្រើនក្នុងស.វទី១៣។

៥.....នៅចុងស.វទី១១បានព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានបានសាបរលាបលើទឹកដីខ្មែរចូលមកជំនួសដោយព្រះពុទ្ធសាសនាហ៊ីនយានដែលមានការរីកចម្រើនរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន។

III. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបចម្លើយក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ព្រះពោធិសត្វ	សំពត់ពណ៌លឿង	និយមធម៌ថ្មី	ក្នុងស.វទី១៣
សម័យចេឡា			

១. ព្រះពុទ្ធសាសនា..... ជានិកាយដែលមានវិន័យធូរស្រាល ឬផ្ទុកសត្វលោកបានច្រើន ទៅកាន់គោលដៅត្រឹម..... ដែលអាចប្រោសសត្វលោកបាន។

២. សម័យចុងនៅចុងសតវត្សទី៧នៃ..... ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានបាននាំចូលមកផ្សព្វផ្សាយក្នុងប្រទេសខ្មែរហើយរីកចម្រើន.....។

៣. ព្រះសង្ឃស្លៀកពាក់ដណ្តប់..... មានតំណាងមិនឆាន់គ្រឿងស្រវឹង មិនសម្លាប់សត្វ មិនភូតកុហក មិនឆាន់ត្រីនិងសាច់ ឆាន់តែបន្ថែម។ ការសិក្សាគឺតាមគម្ពីរដែល..... ។

IV. សំណួរ

១. ចូរពណ៌នាលក្ខណៈនៃព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយាន។

.....

.....

.....

.....

.....

២. ចូររៀបរាប់ពីអត្ថិភាពរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយានក្នុងសង្គមខ្មែរ។

.....

.....

.....

.....

.....

៤. តើប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើន គោរពពុទ្ធសាសនាមហាយានឬហិនយាន? ព្រោះអ្វី?

.....

.....

.....

.....

.....

៥. តើព្រះសង្ឃក្នុងសាសនាមហាយាន មានក្លិណៈដូចម្តេច?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៦៖ ភាពងាយព្រឺតក្នុងសាសនាគ្រិស្ត

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សាសនាគ្រិស្តបង្កើតដោយ លោកយេស៊ូ គ្រិស្ត មានប្រភពមកពី ស៊ីរី (អ៊ីស្រាអែល) គោរពលើ គម្ពីរបឺប ហើយមាននិកាយធំៗបីគឺ៖

- និកាយអ័រតូដុក ជានិកាយចាស់
- និកាយរូម៉ាន់កាតូលិក ជានិកាយមានឋានានុក្រម មានរចនាសម្ព័ន្ធច្បាស់លាស់មានបូជាចារ្យជាអ្នកអប់រំផ្សព្វផ្សាយដល់សាវ័ក គ្រិស្តបរិស័ទ
- និកាយប្រូតេស្តង់ ជានិកាយដែលបែកចេញពីនិកាយរូម៉ាន់កាតូលិក និកាយនេះគ្មានបូជាចារ្យទេ តែមានគ្រូគង្វាល មានតួនាទីរៀបចំការអធិដ្ឋាន បង្រៀន ជំនុំ រកជំនួយជាដើម។ សាសនាគ្រិស្តមានអត្ថិភាពក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាំងពី ស.វ ទី១៦ នៃគ.ស មកម្ល៉េះ ដោយបេសកកម្មកាតូលិកពីរទុយហ្គាល់ និង អេស្ប៉ាញ។ នៅឆ្នាំ ១៩៥២ ចាប់ផ្តើមមានព្រះវិហារគ្រិស្តសាសនាដំបូងនៅខេត្តកំពត និងឆ្នាំ១៩៥៧ កាតូលិកជនជាតិខ្មែរត្រូវបានតែងតាំងជាបូជាចារ្យ។ បន្ទាប់មកកម្ពុជាធ្លាក់ចូលក្នុងសង្គ្រាម សាសនាទាំងអស់ត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញស្ទើរតែបាត់បង់ លុះចប់សង្គ្រាមថ្ងៃទី ២៣ មេសា ១៩៩០សាសនាទាំងអស់មានសិទ្ធិសេរីភាពពេញលេញក្នុងការផ្សព្វផ្សាយសាសនារបស់ខ្លួនឡើងវិញ។សាសនិករបស់គ្រិស្តសាសនាគឺត្រូវឆ្លងកាត់ការបំប្លែងដែលត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចជាត្រូវមានអាយុយ៉ាងតិច ២៥ឆ្នាំ ហើយត្រូវសិក្សាមុខវិជ្ជាទេវវិជ្ជា រយៈពេល ៤ឆ្នាំ មានដូចជាព្រះគម្ពីរបរិសុទ្ធ ទេវវិជ្ជាមូលដ្ឋាន ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះវិហារ និង ការគ្រប់គ្រងជាដើម។ មួយវិញទៀតបេក្ខសាមណៈត្រូវចូលបម្រើក្នុងព្រះវិហារក្នុងនាមជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្ត ដោយស្ថិតនៅក្រោមការសង្កេតពីបូជាចារ្យចាស់ទុំរយៈពេលបីឆ្នាំទើបអាចក្លាយជាបូជាចារ្យពេញសិទ្ធិ។

I. ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

- ១.តើសាសនាគ្រិស្តមានប្រភពកំណើតមកពីប្រទេសណា?
 - ក.ប្រទេសចិន ខ.ប្រទេសឥណ្ឌា គ.ប្រទេសអ៊ីស្រាអែល ឃ.ប្រទេសសេរី
- ២.តើគម្ពីរបស់សាសនាគ្រិស្តមានឈ្មោះអ្វី?
 - ក.គម្ពីរកូអាន ខ. គម្ពីរបឺប គ.គម្ពីរតៅតេជីង ឃ.គម្ពីរវេទ

II. ចូរចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....សាសនាគ្រិស្តបង្កើតដោយ លោកយេស៊ូ គ្រិស្ត មានប្រភពមកពីប្រទេសចិន។
- ២.....និកាយប្រូតេស្តង់ ជានិកាយដែលបែកចេញពីនិកាយរូម៉ាន់កាតូលិក និកាយនេះគ្មានបូជាចារ្យទេ តែមានគ្រូគង្វាល។

៣.....សាសនាគ្រិស្តមានអត្ថិភាពក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាំងពី ស.វ ទី១៦ នៃគ.ស មកម្ល៉េះ។
៤.....សាសនាទាំងអស់ត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញស្ទើរតែបាត់បង់ លុះចប់សង្គ្រាមថ្ងៃទី ២៣ មេសា ១៩៩០។

៥.....បេក្ខសាមណៈត្រូវចូលបម្រើក្នុងព្រះវិហារក្នុងនាមជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្ត ដោយស្ថិតនៅ ក្រោមការសង្កេតពីបូជាចារ្យចាស់ទុំ។

III. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំណេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

អេស្ប៉ាញ	សានិកាយប្រូតេស្តង់	បូជាចារ្យ	អត្ថិភាព	គ្រិស្តសាសនា
----------	--------------------	-----------	----------	--------------

១.....បង្កើតដោយ លោកយេស៊ូ គ្រិស្ត មានប្រភពមកពី ស៊ីរី (អ៊ីស្រាអែល)គោរព លើគម្ពីរដើម ហើយមាននិកាយធំៗបីគឺ និកាយអ័រតូដុក ជានិកាយចាស់ និកាយរូម៉ាន់កាតូលិក និង ។

២.សាសនាគ្រិស្តមាន..... ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាំងពី ស.វ ទី១៦ នៃគ.ស មកម្ល៉េះ ដោយ បេសកកម្មកាតូលិកពីរទុយប្បាល់ និង។

៣.នៅឆ្នាំ ១៩៥២ ចាប់ផ្តើមមានព្រះវិហារ..... ដំបូងនៅខេត្តកំពត និង ឆ្នាំ១៩៥៧ កាតូលិកជនជាតិខ្មែរត្រូវបានតែងតាំងជា..... ។

IV. សំណួរត្រិះរិះ

១. តើសាសនាគ្រិស្តបង្កើតដោយនរណា? មានប្រភពមកពីណា? ផ្អែកលើគម្ពីរអ្វី? មាននិកាយធំៗអ្វី ខ្លះ?.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

២. តើសាសនាគ្រិស្តមានអត្ថិភាពក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាំងពីពេលណាមក?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៤. ចូរប្រាប់ពីការបួស និង អត្ថន័យនៃការបួសក្នុងសាសនាគ្រិស្ត។

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៥. តើវិន័យទាំង ១០ប្រការដែលគ្រិស្តបរិស័ទត្រូវគោរពប្រតិបត្តិមានអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៦. តើសាសនាគ្រិស្តបានចូលរួមចំណែកអ្វីខ្លះនៅក្នុងសង្គមខ្មែរ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៧៖ ភាពងាយព្រឺតក្នុងសាសនាឥស្លាម

សង្ខេបខ្លីមសារ

សាសនាឥស្លាមកកើតនៅកម្ពុជា ដោយសារពួកដាយវៀតបានចូលលុកលុយលើទឹកដីចាម (ចម្ប៉ា) បានសម្លាប់ និង បណ្តេញពួកគេចេញពីទឹកដីកំណើតហើយពួកគេបានរត់មកជ្រកកោននៅកម្ពុជា។ មួយវិញទៀតអ្នកជំនួញជនជាតិជ្វា ពួកគេមកធ្វើជំនួញ ហើយក៏បានរៀបការជាមួយស្ត្រីខ្មែរដោយរស់នៅលើទឹកដីខ្មែរ។ ជំនឿស្តម្ភរបស់សាសនាឥស្លាមមាន ៥គឺ ៖

- ជឿលើព្រះអស់ឡោះតែមួយ
- ការសូត្រធម៌ ៥ដងក្នុងមួយថ្ងៃ (ព្រឹកមុនថ្ងៃរះ ថ្ងៃត្រង់/បន្ទាប់ថ្ងៃត្រង់ ពេលរសៀល ពេលល្ងាច/បន្ទាប់ថ្ងៃលិច ពេលរាត្រីមុនចូលដំនេក)
- ការបួស និង តមអាហារមួយខែក្នុងមួយឆ្នាំ (ខែរ៉ាម៉ាដន) => ខែចន្ទគតិទី ៩នៃសាសនាឥស្លាម
- ការធ្វើទានចំពោះជនក្រីក្រ
- ការធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងឡាម៉ិច (យ៉ាងហោចណាស់ម្តងក្នុងមួយជីវិត)។ ការបួស : ឥស្លាមសាសនិកទាំងអស់ជាអ្នកបួស (ខែរ៉ាម៉ាដន) មានអាយុចាប់ពី ១៥ឆ្នាំឡើងទៅ លើកលែងតែស្ត្រីមានគភ៌ អ្នកមានជំងឺនិងចាស់ជរា។ ក្នុងការបួសត្រូវតមមិនបរិភោគអាហារ មិនផឹកទឹក មិនមើលគ្នាក្នុងផ្លូវស្នេហាចាប់ពីព្រលឹមស្រាងៗដល់ថ្ងៃលិចនិងសូត្រថ្វាយបង្គំបែរទៅរកទិសទីក្រុងឡាម៉ិច (ខាងលិច) ដោយគោរពប្រណិប័ត្តចំពោះព្រះ អស់ឡោះ រយៈពេលមួយខែពេញ។ សាសនាឥស្លាមមាននិកាយ ២គឺ ៖
- និកាយស៊ីអ៊ីត ជានិកាយដែលសាសនិកឥស្លាមមានចំនៀ និងទទួលស្គាល់ថាមានតែអាឡី ជាកូនរបស់មហាម៉តទេដែលចាត់តាំងជាព្យាការី(មានតែវង្សត្រកូលរបស់មហាម៉តទេទើបអាចស្ទង់ដំណែងជាព្យាការីបាន)។ អ្នកកាន់និកាយនេះមានតែ ១៥%ប៉ុណ្ណោះមាននៅ អ៊ីរ៉ង់ អ៊ីរ៉ាក់ យ៉េមែន ស៊ីរី លីប៊ី និង តួគី។ និកាយនេះសហធម្មិកមានអំណាច ហើយមានងារជាអ៊ីម៉ាមុលឡាឬអាយ៉ាតុឡា ដោយមានឋានៈជាសម្តេចសង្ឃបាប។
- និកាយសូនីត ជានិកាយធំជាងគេ មេដឹកនាំក្នុងនិកាយនេះមិនមែនតាមវង្សត្រកូលទេឲ្យតែអ្នកនោះចេះដឹងខាងសាសនានេះគឺអាចបន្តវេនពីមហាម៉តបាន។ និកាយនេះមិនមានសិទ្ធិអំណាចដូចនិកាយស៊ីអ៊ីតទេគ្មានសហធម្មិក ឬ បុព្វជិតទេ មានតែទូន (គ្រូ) និង ហាគីម(មេភូមិ) ជាអ្នកដឹកនាំសាសន

I. ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. តើសាសនាឥស្លាមមានប្រភពកំណើតមកពីប្រទេសណា?
- ក. ប្រទេសសេរី ខ. ប្រទេសឥណ្ឌា គ. ប្រទេសអ៊ីស្រាអែល ឃ. ប្រទេសចិន

២. តើគម្ពីររបស់សាសនាឥស្លាមមានឈ្មោះអ្វី?

ក. គម្ពីរបឺប ខ. គម្ពីរកូអាន គ. គម្ពីរតៅតេជីង ង. គម្ពីរវេទ

៣. ទាំងនេះជានិកាយក្នុងសាសនាឥស្លាមលើកលែងតែ៖

ក. អវតូដុក ខ. ប្រូតេស្តង់ គ. មហាយាន ឃ. រ៉ូម៉ាំងកាតូលិច

II. ចូរចម្លើយឆ្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១.....សាសនាឥស្លាមកកើតនៅកម្ពុជា ដោយសារពួកដាយវៀតបានចូលលុកលុយលើទឹកដីចាម។

២.....ឥស្លាមសាសនិកទាំងអស់ត្រូវបូសក្នុងខែរ៉ាម៉ាដន ត្រូវមានអាយុ១៥ឆ្នាំឡើង។

៣.....ក្នុងការបូសឥស្លាមសាសនិកត្រូវតមមិនបរិភោគអាហារ មិនផឹកទឹកមួយថ្ងៃពេញ។

៤.....និកាយស៊ីអ៊ីតមានសហធម្មិក មានងារជាអ៊ីម៉ាមុលឡាឬអាយ៉ាតុឡាដោយមានឋានៈជាសម្តេចសង្ឃបាប។

៥.....និកាយសូអ៊ីតត្រូវបានដឹកនាំដោយព្រះយេស៊ូ។

III. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួចចម្លើយក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ជ្រកកោន	ឥស្លាមសាសនិក	ចាស់ជរា	ព្យាការី	និកាយស៊ីអ៊ីត
ពួកដាយវៀត	មហាម៉ត	រង្សត្រកូល		

១. សាសនាឥស្លាមមានវត្តមាននៅកម្ពុជា ដោយសារ..... បានចូលលុកលុយលើទឹកដីចាម (ចម្ប៉ា) បានសម្លាប់ និង បណ្តេញពួកគេចេញពីទឹកដីកំណើតហើយពួកគេបានរត់មក..... នៅកម្ពុជា។

២..... ទាំងអស់ជាអ្នកបូស (ខែរ៉ាម៉ាដន) មានអាយុចាប់ពី ១៥ឆ្នាំឡើងទៅ លើកលែងតែស្ត្រីមានគភ៌ អ្នកមានជំងឺនិង..... ។

៣..... ជានិកាយដែលសាសនិកឥស្លាមមានជំនឿ និងទទួលស្គាល់ថាមានតែអាឡី ជាកូនរបស់មហាម៉តទេដែលចាត់តាំងជា.....។

៤. និកាយសូនីត ជានិកាយធំជាងគេ មេដឹកនាំក្នុងនិកាយនេះមិនមែនតាម..... ទេឲ្យតែអ្នកនោះចេះដឹងខាងសាសនានេះគឺអាចបន្តវេនពី..... បាន។

IV. សំណួរត្រិះរិះ

១. តើពាក្យឥស្លាមក្នុងភាសាអារ៉ាប់មានន័យដូចម្តេច?

.....

.....

.....

២. មូលហេតុអ្វីបានជាសាសនាឥស្លាមកកើតនៅកម្ពុជា?

.....

.....

.....

.....

៣. តើជំនឿស្តម្ភរបស់សាសនាឥស្លាមមានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៤. តើការបួស និង អត្ថន័យនៃការបួសក្នុងសាសនាឥស្លាមមានន័យដូចម្តេច?

.....

.....

.....

.....

.....

៥. តើសាសនាឥស្លាមមាននិកាយអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

៦. តើជីវភាពអ្នកបួសក្នុងសាសនាឥស្លាមមានលក្ខណៈបែបណា?

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៨៖ ភាពជាបព្វជិតក្នុងសាសនាតៅ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សាសនាតៅកើតឡើងក្នុងប្រទេសចិនប្រហែលស.វទី៦ មុន គ.ស។ មានបង្កើតសាសនានេះ មានឈ្មោះ ឡៅស៊ី មានន័យថា គ្រូចាស់។ ឡៅស៊ីកើតនៅរវាងឆ្នាំ ៦០៤ មុន គ.ស ហើយនិពន្ធ គម្ពីរឈ្មោះ តៅតេជីញ។ លទ្ធិតៅជាលទ្ធិធម្មជាតិ ជឿលើធម្មជាតិ ឬជាចំពោះធម្មជាតិ។ គេមាន ជំនឿថា តៅជាអ្នកអោបក្រសោបអ្វីៗទាំងអស់ ដែលកើតមានក្នុងលោកនេះពិសេសគឺការចាប់ផ្តើម នៃចក្រក្រវាឡនិងអព្វតហេតុនានាដែលបានប្រមូលផ្តុំទាំងអស់។ ឡៅស៊ីបានកំណត់ថាអ្វីគ្រប់យ៉ាង គឺកើតមកពីតៅ។ ទ្រឹស្តីអប់រំរបស់តៅគឺ៖

- អ្នកស្គាល់អ្នកដទៃ អ្នកនោះជាបណ្ឌិត តែអ្នកណាស្គាល់ខ្លួនឯងអ្នកនោះជាអ្នកភ្ជាប់រលឹក
- អ្នកណាឈ្នះអ្នកដទៃ អ្នកនោះជាមនុស្សពូកែ អ្នកណាឈ្នះខ្លួនឯង អ្នកនោះជាអ្នកមានតេជៈ
- អ្នកណាស្គាល់ប្រមាណ អ្នកនោះជាមនុស្សខ្ជាប់ខ្ជួនអ្នកបួសរបស់សាសនាតៅគេហៅថា តៅស៊ី។ ក្រុមសាសនាតៅមាន៖
- គ្រូហស្តហៅថា ស៊ីកុង ជាបុរសអាចមានគ្រួសារបាន
- ដូនជី ហៅថា តៅគូ
- អ្នកបួស ឬសង្ឃ ហៅថា តៅជី

I. ទូរគូរខ្វះខាតស្រើបស្រឡាយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. តើគម្ពីររបស់ឥស្លាមសាសនាមានឈ្មោះអ្វី?
 ក. គម្ពីរព្រះត្រៃបិដក ខ. គម្ពីរបឺប គ. គម្ពីរកូអាន ឃ. គម្ពីរតៅតេជីង
២. តើសាសនាតៅមានប្រភពកំណើតមកពីប្រទេសណា?
 ក. ប្រទេសចិន ខ. ប្រទេសឥណ្ឌា គ. ប្រទេសសេរី ឃ. ប្រទេសអ៊ីស្រាអែល
៣. តើសាសនាតៅត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអ្នកណា?
 ក. ព្រះពុទ្ធ ខ. ព្រះយេស៊ូ គ. ព្រះអស់ឡោះ ឃ. ខុងជឺ

II. ទូរចំពោះឆ្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....សាសនាតៅកើតឡើងក្នុងប្រទេសឥណ្ឌាប្រហែលស.វទី៦មុនគ.ស។
- ២.....លទ្ធិតៅជាលទ្ធិធម្មជាតិ ជឿលើអាទិទេព។
- ៣.....ឡៅស៊ីបានកំណត់ថាអ្វីគ្រប់យ៉ាងគឺកើតមកពីតៅ។
- ៤.....ទ្រឹស្តីអប់រំរបស់តៅគឺគោរពស្រឡាញ់តែជាតិសាសន៍របស់ខ្លួន។
- ៥..... គ្រូហស្តហៅថា ស៊ីកុង ជាបុរសអាចមានគ្រួសារបាន។

III. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំណែកក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ស.វទី៦ មុន គ.ស	តៅសី	លទ្ធិធម្មជាតិ	ស៊ីក្យុង	សាសនាតៅ
----------------	------	---------------	----------	---------

- ១..... កើតឡើងក្នុងប្រទេសចិនប្រហែល.....។
- ២.លទ្ធិតៅជា..... ជឿលើធម្មជាតិ ឬជាចំពោះធម្មជាតិ។
- ៣.អ្នកបួសរបស់សាសនាតៅគេហៅថា។ ក្រុមសាសនាតៅមានគ្រហស្ថហៅថា ជាបុរសអាចមានគ្រួសារបាន។

IV. សំណួរពិនិត្យ៖

- ១.តើសាសនាតៅ ជាសាសនារបស់ជនជាតិណា? អ្នកណាជាអ្នកដូចផ្ដើម?
-
-
-
- ២.តើពួកតៅនិយមមានជំនឿលើលទ្ធិតៅដូចម្តេច?
-
-
-
- ៣.តើអ្នកបួសក្នុងសាសនាតៅ ត្រូវប្រកាន់ក្រឹត្យវិន័យនិងមានជីវភាពដូចម្តេចខ្លះ?
-
-
-
-

មេរៀនទី១០៖ គុណវិបត្តិនៃគ្រឿងញៀន

ខ្លឹមសារសង្ខេប

គ្រឿងញៀន ជាសារធាតុទាំងឡាយណាដែលធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរនូវមុខងារនៃសារពាង្គកាយនៅពេលប្រើវា ដូចជា អារម្មណ៍រើរវាយ អណ្តែតអណ្តូង ស្លឹកស្រពន់ បំបាត់ការឈឺចុកចាប់ អស់កម្លាំង ក្លាហានខុសពីធម្មតា និង បង្កជាពេកសញ្ញាផ្សេងៗ។ គ្រឿងញៀនមាន ២ប្រភេទគឺ ៖

- គ្រឿងញៀនធម្មជាតិ (អាភៀន កញ្ឆា)
- គ្រឿងញៀនសំយោគ ឬ គីមី (អ៊ីចស្តាស៊ី ហេរ៉ូអ៊ីន ម៉ារហ្វីន យ៉ាម៉ា យ៉ាបា តេតានីន អំហ្វេតាមីន ការហ៊ីត..)

មូលហេតុដែលបណ្តាលឲ្យមានការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនមាន៖

- ការចង់ដឹង ចង់សាក ចង់សប្បាយ
- ការអូសទាញ គៀបសង្កត់ពីមិត្តភក្តិ
- យល់ថាជាថ្នាំព្យាបាល ថ្នាំបន្ថែមកម្លាំង
- ការបរាជ័យក្នុងជីវិត (ស្នេហា ក្រីក្រ បាត់បង់ការងារ ទ្រព្យសម្បត្តិជាដើម)ការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនមានផលប៉ះពាល់ដូចជា ៖
- ចំពោះខ្លួនឯង (ស្មារតីចុះអន់ថយ មិនអាចគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង ចុះស្នូមរឹងវៃ មានជំងឺផ្សេងៗ បាត់បង់ពេលវេលា ប្រាក់កាស តម្លៃខ្លួនឯងនិង បាត់បង់ជីវិតទៀតក៏មាន...)
- ចំពោះគ្រួសារ (បាត់បង់កិត្តិយស មានអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ បាត់បង់សុភមង្គលគ្រួសារ)
- ចំពោះសង្គម (មានភាពអនាធិបតេយ្យ អសន្តិសុខសង្គម ចោរកម្ម ក្មេងទំនើង បាត់បង់ធនធានមនុស្ស ប្រទេសជាតិមិនរីកចម្រើន...)។

I. ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ទាំងនេះជាមូលហេតុដែលបណ្តាលឲ្យមានការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនលើកលែងតែ៖

ក. ការចង់ដឹង	ខ. ចង់សប្បាយ
គ. ការអូសទាញពីមិត្តភក្តិ	ឃ. អបអរភាពជោគជ័យ

២. ទាំងនេះជាពេកសញ្ញានៃការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនលើកលែងតែ៖

ក. សម្ពាធឈាមឡើងខ្ពស់	ខ. ស្តួមស្តាំង
គ. អស់កម្លាំង	ឃ. បាត់បង់ការចងចាំ

៣. ទាំងនេះជាផលអាក្រក់នៃការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនលើកលែងតែ៖

ក. ស្មារតីចុះអន់ថយ	ខ. មិនអាចគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង

II. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបបំពេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ស្លឹកស្រពពន់	គ្រឿងញៀន	សារពាង្គកាយ	ពន្ធនាគា	គ្រឿងញៀន
--------------	----------	-------------	----------	----------

១..... ជាសារធាតុទាំងឡាយណាដែលធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរនូវមុខងារនៃ.....
នៅពេលប្រើវា ដូចជា អារម្មណ៍រើរវាយ អណ្តែតអណ្តូង បំបាត់ការឈឺចុកចាប់ ។
២.ចំពោះជនណាដែលធ្វើការជួញដូរ នាំចេញ នាំចូល ត្រូវមានទោសជាប់.....
ពី១០ទៅ២០ឆ្នាំ។

III. សំណួរត្រិះរិះ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាគ្រឿងញៀន?
-
-
៣. តើមានមូលហេតុអ្វីខ្លះ ដែលបណ្តាលឱ្យមានការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន?
-
-
-
-
៤. តើការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះដល់ បុគ្គល គ្រួសារ និងសង្គម?
-
-
-
-
-
៥. តើមានវិធីអ្វីខ្លះដើម្បីចៀសវាងពីគ្រឿងញៀន?
-
-
-
-
-

មេរៀនទី១១៖គុណវិបត្តិនៃសុរាជនិបាត

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សុរា និង បារី ជាគ្រឿងញៀនដែលជះឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់សុខភាពអ្នកប្រព្រឹត្ត ដល់សមាជិកក្រុមគ្រួសារ និង ដល់សហគមន៍ទាំងមូល។(វាបណ្តាលឲ្យមានជំងឺ ពិការភាព និង មរណៈភាពមុនអាយុកាល)។មូលហេតុដែលធ្វើឲ្យមានការសេពសុរា និង ការជក់បារីមាន ការបង្ខិតបង្ខំ ឬយកតម្រាប់តាមមិត្តភក្តិ មនុស្សចាស់ដែលសេពសុរា ឬ ជក់បារី ការកែអផ្សុក និង ការកាត់បន្ថយការតានតឹងចិត្ត ការចង់ដឹង ចង់ភ្ញាក់រសជាតិនៃសុរា និង បារី ការផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម ការសេពសុរា និង ជក់បារីដែលនាំឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់អ្នកប្រព្រឹត្ត គ្រួសារ និង សង្គមដូចជាផលប៉ះពាល់ចំពោះផ្លូវកាយមានដូចជាការសេពសុរា មានដូចជា ភ្លេចភ្លាំង បាត់បង់ការចងចាំ ប្រព្រឹត្តអំពើមិនគម្បី និយាយផ្ដេសផ្ដាស បង្កជម្លោះ អំពើហិង្សា ជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ កើតមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ បាត់បង់ជីវិតទៀតក៏មាន។ការជក់បារី មានជំងឺដូចជា ជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ មហារីកសួត ថ្លើម បេះដូង ដាច់សរសៃឈាមក្នុងខួរក្បាល សុខភាពមិនល្អធ្មេញលឿង ស្បែកឡើងស្នូតជ្រួញ ឆាប់ស្លាប់មុនអាយុជាដើម។

ដើម្បីទប់ស្កាត់ការជក់បារី និង ការសេពសុរារាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវ បង្កើនពន្ធលើបារី និង សុរាឱ្យខ្ពស់ បញ្ឈប់ការផ្សព្វផ្សាយអំពីបារី និងសុរានៅប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគ្រប់ប្រភេទ និង បង្កើតច្បាប់ប្រឆាំងការជក់បារី និងសេពគ្រឿងស្រវឹងនៅតាមទីសាធារណៈ។

I.ចូរគូររូបច្រើនស្រើបឆ្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

- ១.ទាំងនេះជាវិធីក្នុងការចៀសវាងការជក់បារីលើកលែងតែ៖
 - ក.បោះបង់ទម្លាប់យកសុរា ខ.គេចពីកន្លែងអ្នកជឹក
 - គ.បដិសេធមិនភ្ញាក់ ឃ.ជឹកសុរាជំនួស
- ២.ទាំងនេះជាផលប៉ះពាល់នៃការជក់បារីលើកលែងតែ៖
 - ក.ជំងឺមហារីកសួត ខ.មហារីកថ្លើម គ.ដាច់សរសៃឈាមក្នុងខួរក្បាល ៣.លើសឈាម
- ៣.ទាំងនេះផលប៉ះពាល់នៃការជក់សេពសុរាលើកលែងតែ៖
 - ក.គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ខ.អំពើហិង្សា គ.ក្រិនថ្លើម ឃ.បាត់តានតឹង
- ៤.ជាតិគីមីប្រើសម្រាប់ដាក់សរីរាង្គមនុស្ស សត្វស្លាប់ដើម្បីកុំឱ្យស្អុយគឺ៖
 - ក. ណាប័តាឡែន ខ. នីកូទីន គ. ហ្វូរម៉ុលដេអ៊ីត ឃ. អាម៉ូញាក់
- ៥.ជាតិគីមីប្រើសម្រាប់សម្លាប់ស្រមោចគឺ៖
 - ក. អាសេនិក ខ. នីកូទីន គ. ហ្វូរម៉ុលដេអ៊ីត ឃ. អាម៉ូញាក់

II.ចូរម្នួលផ្លូវផ្នែក(ក) និងផ្នែក(ខ) ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

ក	ខ	បង្កើត
1. ជាតិគឺមីប្រើជាប្រេងសម្រាប់កាំជ្រួច។	ក. ណាប់តាឡែន	1. —→
2. ជាតិគឺមីដែលគេលាងសម្អាតអីដូក្នុងផ្ទះ។	ខ. នីកូទីន	2. —→
3. ជាតិគឺមីដែលបណ្តាលឱ្យញៀន។	គ. មេតាណុល	3. —→
4. ជាថ្នាំសម្លាប់សត្វខ្ពត។	ឃ. អាម៉ូញាក់	4. —→

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបបំពេញក្នុងឈ្មោះខាងក្រោម៖

តានតឹងចិត្ត ដើម្បីទប់ស្កាត់ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ទីសាធារណៈ
ជះឥទ្ធិពលអាក្រក់ សហគមន៍

1. សុរា និង បារី ជាគ្រឿងញៀនដែល..... ដល់សុខភាពអ្នកប្រព្រឹត្តិ ដល់សមាជិកក្រុមគ្រួសារ និង ដល់..... ទាំងមូល។
2. មូលហេតុដែលធ្វើឱ្យមានការសេពសុរា និង ការជក់បារីមាន ការបង្ខិតបង្ខំ ឬ យកតម្រាប់តាមមិត្តភក្តិ មនុស្សចាស់ដែលសេពសុរា ឬ ជក់បារី ការកែអផ្សុក និង ការកាត់បន្ថយការ..... ការចង់ដឹង ចង់ភ្ញាក់រសជាតិនៃសុរា។
3. ការជក់បារី និង ការសេពសុរារាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវ បង្កើនពន្ធលើបារី និង សុរា ឱ្យខ្ពស់ បញ្ឈប់ការផ្សព្វផ្សាយអំពីបារី និងសុរាតាម..... គ្រប់ប្រភេទ និង បង្កើតច្បាប់ប្រឆាំងការជក់បារី និងសេពគ្រឿងស្រវឹងនៅតាម.....

V. សំណួរ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថា សុរា និង បារី ?

.....

.....

.....

២. តើមានមូលហេតុអ្វីដែលធ្វើបុគ្គលខ្លះសេពសុរា និង ការជក់បារី?

.....

.....

.....

.....

.....

៣. តើការសេពសុរា និង ជក់បារីមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះ ដល់អ្នកប្រព្រឹត្តិ គ្រួសារ និងសង្គម? តើមាន

វិធីអ្វីខ្លះដើម្បីចៀសវាងពីសេពសុភា និងបារី?

.....

.....

.....

.....

៥. តើរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវធ្វើដូចម្តេចខ្លះដើម្បីទប់ស្កាត់ការដក់បារី និង ការសេពសុភា?

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី១១៖ការតានតឹងចិត្ត

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ការតានតឹងចិត្ត ជាប្រតិកម្មឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហា ឬ ហេតុការណ៍ផ្សេងៗដែលបង្កការលំបាក ឬ គំរាមកំហែងដល់ផ្លូវចិត្ត។ វាកើតឡើងពីលក្ខខណ្ឌនៃការរស់នៅ ឬ បទពិសោធន៍នៃជីវិតដែលមិន បានបំពេញតាមបំណងសមនឹងចិត្តរបស់ខ្លួន។ ការធ្លាក់ទឹកចិត្ត ជាការធ្លាក់ចុះនៃអារម្មណ៍ដែលនាំឱ្យ មានការក្រៀមក្រំ បាត់បង់ភាពសប្បាយរីករាយ និងការបង់បង់ ការចាប់អារម្មណ៍លើវត្ថុផ្សេងៗជុំវិញ ខ្លួន។ រោគសញ្ញានៃការតានតឹងចិត្តមានដូចជា រោគសញ្ញាផ្លូវចិត្ត គឺមួរមៅ ឆេវឆាវ ឆាប់ខឹង នឿយ ហត់ តានតឹងក្នុងចិត្ត ខ្វល់ខ្វាយ អារម្មណ៍មិនមូល ភ្លេចភ្លាំង ស្រងូតស្រងាត់ គិតច្រើន អស់សង្ឃឹម និងរោគសញ្ញាផ្លូវកាយ គឺអស់កម្លាំង ហូបមិនបាន គេងមិនលក់ ស្នមស្នាំងព្រមទាំងរោគសញ្ញាផ្នែក អាកប្បកិរិយា គឺសាបរសល់នៅមិនស្ងៀម មិនរស់រាយ អស់កម្មក្នុងការងារ ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ជាដើម។ បុព្វហេតុដែលធ្វើឱ្យមានការតានតឹងចិត្តគឺបណ្តាលមកពីកត្តាជាច្រើនរួមមាន

-បញ្ហាសង្គម (សង្គ្រាម គ្រោះទុរភិក្ស គ្រោះធម្មជាតិ ភាពក្រីក្រ ភាពគ្មានការងារធ្វើ ការគំរាម កំហែង ភាពគ្មានសេរីភាពជាដើម...)

-ការរស់នៅ (មានជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការគិតពីអនាគត ការបាត់បង់មនុស្សជាទី

ស្រឡាញ់ ក្រីក្រ គ្មានការងារធ្វើជាដើម...)

-ជំនឿ (វាសនាអាក្រក់ កម្មផល ទំនាយ អំពើផ្សេងៗ...) បុព្វហេតុដែលធ្វើឲ្យមានការតានតឹងចិត្តមាន ៖

-បញ្ហាសង្គម (សង្គ្រាម គ្រោះទុរភិក្ស គ្រោះធម្មជាតិ ភាពក្រីក្រ ភាពគ្មានការងារធ្វើ ការគំរាមកំហែង ភាពគ្មានសេរីភាពជាដើម...)

-ការសំនេរ (មានជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការគិតពីអនាគត ការបាត់បង់មនុស្សជាទីស្រឡាញ់ ក្រីក្រ គ្មានការងារធ្វើជាដើម...)

-ជំនឿ (វាសនាអាក្រក់ កម្មផល ទំនាយ អំពើផ្សេងៗ...)ប្រាប់បញ្ជាក់ទៅអ្នកដទៃដែលមានបទពិសោធន៍ជួយ។ ទោះបីជាមនុស្សគ្រប់រូបមានបញ្ហានៃការតានតឹងចិត្តយ៉ាងណាក៏មានមធ្យោបាយមួយដែលបុគ្គលមួយចំនួនអាចប្រើប្រាស់ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាតាមតឹងចិត្តនេះមានដូចជា

-ប្រតិបត្តិតាមសាសនា(ធ្វើបុណ្យ ទាន ស្តាប់ឱវាទអប់រំ

-ការធ្វើសមាធិនិងការចូលរួមសកម្មភាពសង្គម(ដាំកូនឈើ សម្អាតបរិស្ថាន...)ជាដើម។

II. ទូរគូរខ្វះខាតស្រើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ទាំងនេះជាអាការៈនៃការតានតឹងចិត្តលើកលែងតែ៖

- ក. ឆេវឆេវ ខ. ឆាប់ខឹង គ. អស់កម្លាំង ឃ. ចូលចិត្តរីករាយ

២. ទាំងនេះជាមូលហេតុនៃការតានតឹងចិត្តលើកលែងតែ៖

- ក. ផ្សព្វផ្សាយពីការងារ ខ. បញ្ហាគ្រួសារ គ. បញ្ហាការសិក្សា ឃ. ភាពជោគជ័យ

៣. ទាំងនេះជាមធ្យោបាយក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាតាមតឹងចិត្តលើកលែងតែ៖

- ក. អារសៀវភៅ ខ. ស្តាប់តន្ត្រី គ. សេពសុរា ឃ. សម្អាត

III. ទូរចំពោះចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....ការតានតឹងចិត្ត ជាប្រតិកម្មឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហា ឬ ហេតុការណ៍ផ្សេងៗដែលបង្កការលំបាក។
- ២.....រោគសញ្ញាផ្លូវចិត្តគឺហូបមិនបាន គេងមិនលក់ ស្គមស្គាំង។
- ៣.....រោគសញ្ញាផ្នែកអាកប្បកិរិយា គឺរសាប់រសល់នៅមិនស្ងៀម មិនរស់រាយ អសកម្មក្នុងការងារ ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនជាដើម។
- ៤.....បុព្វហេតុដែលធ្វើឲ្យមានការតានតឹងចិត្តគឺបញ្ហាសង្គម ដូចជា គ្រោះទុរភិក្ស គ្រោះធម្មជាតិ។
- ៥.....ដើម្បីដោះស្រាយការតានតឹងចិត្តយើងត្រូវបញ្ចប់គ្រប់គ្រាន់ សម្រាកគ្រប់គ្រាន់ និងទៀងពេលវេលា។

រោគសញ្ញា	ផ្លូវចិត្ត	ឆេវឆាវ	ចាប់អារម្មណ៍	លក្ខខណ្ឌ	អារម្មណ៍
ប្រតិកម្ម					

៣..... នៃការត្រួតពិនិត្យមានដូចជា រោគសញ្ញាផ្លូវចិត្ត គឺម្យ៉ាងណា.....ឆាប់ខឹង ។

១. ដូចម្តេចដែលហៅថា ការតានតឹងចិត្ត និង ការធ្លាក់ទឹកចិត្ត?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៥.តើការតានតឹងចិត្តមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះដល់ខ្លួនឯងគ្រួសារនិងសង្គម?

**ជំពូកទី២៖ការចូលរួមអភិវឌ្ឍសហគមន៍
មេរៀនទី១៖លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ**

ខ្លឹមសារសង្ខេប

លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ជាទម្រង់នៃការដឹកនាំប្រទេសដែលអំណាចទាំងអស់ជារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ អំណាចកំពូលក្នុងរដ្ឋាភិបាលស្ថិតក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋប្រើប្រាស់ដោយប្រជាពលរដ្ឋ និងដោយអ្នកតំណាងប្រជាពលរដ្ឋដែលជ្រើសរើសតាមរយៈការបោះឆ្នោត។ លក្ខណៈពិសេសនៃ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមានដូចជា ការគោរពសិទ្ធិសេរីភាព សេរីភាពសារព័ត៌មាន និងបញ្ចេញមតិ បក្សនយោបាយ ការបោះឆ្នោត ប្រព័ន្ធពហុបក្ស និង ការបែងចែកអំណាច។ បានជាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យទាមទារឲ្យមានការបោះឆ្នោតព្រោះ ក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ប្រជារាស្ត្រ គឺជាម្ចាស់ទឹកដីម្ចាស់លើដោគវាសនារបស់ប្រទេសជាតិ។ ប្រជារាស្ត្រជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើអនាគតរបស់ប្រទេស។ ប៉ុន្តែប្រជារាស្ត្រទាំងអស់មិនអាចទៅចាត់ចែងកិច្ចការរដ្ឋដោយផ្ទាល់ទាំងអស់គ្នាបានទេ គឺត្រូវជ្រើសរើសបេក្ខជន ដែលខ្លួនពេញចិត្តម្នាក់ ឬច្រើនធ្វើជាតំណាងឲ្យខ្លួនហៅថា តំណាងរាស្ត្រដើម្បីទៅចាត់ចែងកិច្ចការរដ្ឋជំនួស។ ការជ្រើសរើសនេះត្រូវឆ្លងកាត់តាមរយៈការបោះឆ្នោតដែលមានលក្ខណៈដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌។ ក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ការមានគណបក្សនយោបាយច្រើននាំមកនូវសារៈសំខាន់ព្រោះរបបពហុបក្សសមាជិកទាំងអស់ដែលរស់នៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យត្រូវតែផ្សារភ្ជាប់នឹងទស្សនៈពហុបក្ស ហើយទទួលស្គាល់ថាបុគ្គល ឬក្រុមខុសគ្នាៗរមែងមានទស្សនៈ និងយោបល់ខុសៗគ្នា ។ លើសពីនេះ ពួកគេត្រូវតែទទួលស្គាល់ថាទស្សនៈ

សម្តែងចេញមកមិនមែនត្រឹមត្រូវទាំងអស់នោះទេ ។ ម៉្យាងទៀតការមានគណបក្សច្រើន គឺបានផ្តល់លទ្ធភាពច្រើនក្នុងជម្រើសរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងការបញ្ចេញមតិ ប្រព័ន្ធពហុបក្សនេះហើយ ធ្វើឱ្យប្រទេសយើងមានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យពិតប្រាកដ ។

I.ពន្យល់ពាក្យ៖

- នីតិវដ្ត៖.....
- សិទ្ធិ៖.....
- សេរីភាព៖.....

II.ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងរង្វង់ខាងក្រោម ៖

១.ទាំងនេះជាលក្ខណៈពិសេសនៃ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យលើកលែងតែ៖

ក.មានសេរីភាពខាងមធ្យោបាយ	ខ.អំណាចបីចែកសាច់ពីគ្នា
គ.ពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត	ឃ.តំណែងតាមវង្សត្រកូល

២.ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យការបោះឆ្នោតធ្វើឡើងដោយ៖

ក.ការបង្ខិតបង្ខំ	ខ.ការធ្វើតាមឆន្ទៈ	គ.មានយុត្តិធម៌	ឃ.ត្រូវទិញទឹកចិត្តអ្នកបោះ

៣.សារៈសំខាន់នៃការបោះឆ្នោតគឺ៖

ក.រើសអ្នកដឹកនាំតាមឆន្ទៈ	ខ.រើសអ្នកដឹកនាំមានទ្រព្យ
គ.រើសអ្នកដឹកនាំតាមបក្សពួក	ឃ.រើសអ្នកដឹកនាំខ្សែស្រឡាយ

ក.សម្មាសង្កប្ប៖	ខ.សម្មាទិដ្ឋិ	គ.សម្មាវាចា	ឃ. សម្មាភិមន្ត

១៦.ការប្រកបការងារដែលត្រឹមត្រូវ ឬមុខរបរដែលសុចរិតមិននាំទុក្ខដល់សង្គមគឺជា

ក.សម្មាសង្កប្ប៖	ខ.សម្មាទិដ្ឋិ	គ.សម្មាវាចា	ឃ. សម្មាភិមន្ត

III.ចូរចម្លើយតាមស្រង/ មិនយល់ស្រងក្នុងរង្វង់ខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ជាទម្រង់នៃការដឹកនាំប្រទេសដែលអំណាចទាំងអស់ជារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។
- ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យមានការការបែងចែកអំណាចជាពីរដាច់ដោយឡែក។
- ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យពលរដ្ឋត្រូវទទួលបានសិទ្ធិពេញលេញ។
- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យអំណាចស្ថិតក្នុងដៃស្តេច។
- សេរីភាពក្នុងការចូលរួមមានភាពសំខាន់ណាស់ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមបំពេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ	ការបោះឆ្នោត	រដ្ឋាភិបាល	ប្រជាពលរដ្ឋ
លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ	ប្រព័ន្ធពហុបក្ស	អំណាចនីតិប្បញ្ញត្តិ	អំណាច

១..... ជាទម្រង់នៃការដឹកនាំប្រទេសដែល..... ទាំងអស់ជាប់រស់.....

២.អំណាចកំពូលក្នុង..... ស្ថិតក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋប្រើប្រាស់ដោយប្រជាពលរដ្ឋ និងដោយអ្នកតំណាងប្រជាពលរដ្ឋដែលជ្រើសរើសតាមរយៈ..... ។

២.លក្ខណៈពិសេសនៃ មានដូចជា ការគោរពសិទ្ធិសេរីភាព សេរីភាពសារព័ត៌មាន និងបញ្ចេញមតិ បក្សនយោបាយ ការបោះឆ្នោត និង ការបែងចែកអំណាច។

៣.ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យមានអំណាច៣គឺ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការ។

V. សំណួរ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ?

.....

.....

.....

២. តើលក្ខណៈពិសេសនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមានអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

៣.ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធមានច្រើនមែនតែបង្រួមមានតែបីយ៉ាងប៉ុណ្ណោះ។ ចូររៀបរាប់ឧទាហរណ៍បញ្ជាក់។

.....

.....

.....

.....

៤.ហេតុអ្វីបានជាសេរីភាពសារព័ត៌មានមានសារៈសំខាន់ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ?

.....

.....

..... ។

៥. ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ តើការមានគណៈបក្សច្រើនផ្តល់សារៈសំខាន់អ្វីខ្លះ ដល់ សង្គមជាតិ?

.....

.....

.....

៦. ហេតុអ្វីបានជាអំណាចគ្រប់គ្រងរដ្ឋទាមទារឱ្យមានការបែងចែកដាច់ដោយ ឡែកពីគ្នា?

.....

.....

.....

មេរៀនទី២៖សិទ្ធិពលរដ្ឋ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ពលរដ្ឋសំដៅលើមនុស្សដែលមានកម្លាំងកាយ ប្រាជ្ញា ស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរស់នៅរបស់ខ្លួន ដោយស្ថិតនៅក្របខណ្ឌច្បាប់ដើម្បីចូលរួមការពារនិង អភិវឌ្ឍសង្គម។ (អាយុ ១៨ឆ្នាំឡើងទៅ) សិទ្ធិពលរដ្ឋ សំដៅលើសិទ្ធិក្នុងការរស់នៅរបស់ពលរដ្ឋ ដូចជា សិទ្ធិរស់រៀនមានជីវិត ជំនឿសាសនា ស្មើភាពគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ការពារ សេរីភាព នីតិបុគ្គលភាព (ភាពមានឈ្មោះ មានសញ្ជាតិ) មានលំនៅដ្ឋាន ការជ្រើសរើសគូរស្រករ ការជួយឧបត្ថម្ភជាដើម។សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សំដៅលើការអភិវឌ្ឍជីវភាពរស់នៅរបស់ពលរដ្ឋ ដូចជា សិទ្ធិទទួលបានលក្ខណៈការងារត្រឹមត្រូវ(ប្រាក់បៀវត្សម៉ោងធ្វើការងារ) ការជ្រើសរើសមុខរបរដោយសេរី មានសម្បត្តិកម្មសិទ្ធិ ការប្តឹងតវ៉ាទាមទារសំណង ឬ ជួសជុល ម្ហូបអាហារគ្រប់គ្រាន់ជាដើម។សិទ្ធិនយោបាយ សំដៅលើការចូលរួមក្នុងឆាកនយោបាយក្នុងកិច្ចការសង្គម ដូចជា សិទ្ធិក្នុងការចូលរួមបោះឆ្នោត ការបញ្ចេញមតិការបង្កើតបក្សនយោបាយ អង្គការ សហជីប ការធ្វើបាតុកម្ម កូដកម្មជាដើម។

I.ចូរគូររង្វង់ច្រើនរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១.ទាំងនេះជាសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ចលើកលែងតែ៖

ក.សិទ្ធិទទួលបានការងារត្រឹមត្រូវ	ខ.សិទ្ធិជ្រើសរើសមុខរបរដោយសេរី
សិទ្ធិមានសម្បត្តិកម្មសិទ្ធិ	ឃ.សិទ្ធិចូលរួមបោះឆ្នោត

២.ទាំងនេះជាសិទ្ធិនយោបាយលើកលែងតែលើកលែងតែ៖

ក.សិទ្ធិក្នុងការបញ្ចេញមតិ	ខ.សិទ្ធិធ្វើកូដកម្ម
គ.សិទ្ធិមានសម្បត្តិកម្មសិទ្ធិ	ឃ.សិទ្ធិចូលរួមបោះឆ្នោត

៣. ទាំងនេះជាសិទ្ធិវប្បធម៌លើកលែងតែ៖

ក. សិទ្ធិរក្សាភាសាជាតិខ្លួន

ខ. សិទ្ធិប្រកាន់ទម្លាប់ប្រពៃណី

គ. សិទ្ធិទទួលបានចំណេះដឹង

ឃ. សិទ្ធិចូលរួមបោះឆ្នោត

II. ទូរម្ពន្ធនូវផ្នែក(ក) និងផ្នែក(ខ) ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

ផ្នែក(ក)	ផ្នែក(ខ)	ចម្លើយ
១. សំដៅលើសិទ្ធិផ្តល់ដល់ពលរដ្ឋដើម្បីចូលរួមថែរក្សាទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី និង ច្បាប់ផ្សេងៗ	ក. សិទ្ធិសង្គមកិច្ច ខ. សិទ្ធិវប្បធម៌	១. → ២. →
២. សំដៅលើសិទ្ធិផ្តល់នូវការគាំពារ គាំទ្រដល់ពលរដ្ឋនូវ សុខភាព សុវត្ថិភាព	គ. សិទ្ធិនយោបាយ ឃ. សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច	៣. → ៤. →
៣. សំដៅលើការអភិវឌ្ឍជីវភាពរស់នៅរបស់ពលរដ្ឋ		
៤. សំដៅលើការចូលរួមក្នុងធាតុនយោបាយ ក្នុងកិច្ចការសង្គម		

III. ទូរម្ពន្ធចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១.....សិទ្ធិជាអ្វីៗដែលមនុស្សត្រូវតែមានជាចាំបាច់សម្រាប់រស់នៅបាន សមរម្យ និងមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាមនុស្ស។

២.....ពលរដ្ឋសំដៅលើមនុស្សដែលមានកម្លាំងកាយ ប្រាជ្ញា ស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរស់នៅរបស់ខ្លួនមានអាយុ១២ឆ្នាំ។

៣.....សិទ្ធិពលរដ្ឋ សំដៅលើសិទ្ធិក្នុងការរស់នៅរបស់ពលរដ្ឋ ដូចជា សិទ្ធិរស់រៀនមានមានលំនៅដ្ឋាន ការជ្រើសរើសគូរស្រករ ការជួយឧបត្ថម្ភជាដើម។

៤.....សិទ្ធិសង្គមកិច្ច សំដៅលើសិទ្ធិផ្តល់នូវការគាំពារ គាំទ្រដល់ពលរដ្ឋដែលជាមន្ត្រីរាជការប៉ុណ្ណោះ។

IV. ទូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំណែកក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ក្របខណ្ឌច្បាប់	នីតិបុគ្គលភាព	ការរស់នៅ	អភិវឌ្ឍសង្គម	ពលរដ្ឋ
----------------	---------------	----------	--------------	--------

១..... សំដៅលើមនុស្សដែលមានកម្លាំងកាយ ប្រាជ្ញា ស្មារតីគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរស់នៅរបស់ខ្លួន ដោយស្ថិតនៅ..... ដើម្បីចូលរួមការពារនិង(អាយុ ១៨ឆ្នាំឡើងទៅ)។

២. សិទ្ធិពលរដ្ឋ សំដៅលើសិទ្ធិក្នុង..... របស់ពលរដ្ឋ ដូចជា សិទ្ធិរស់រៀនមានជីវិត ជំនឿសាសនា ស្មើភាពគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ការពារពារ សេរីភាព។

V. សំណួរ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាពលរដ្ឋ?

២. ដូចម្តេចដែលហៅថាសិទ្ធិមនុស្ស? តើមនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិអ្វីខ្លះ?

៣. ចូរពន្យល់ពីសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ពលរដ្ឋ?

មេរៀនទី៤: តួនាទីពលរដ្ឋក្នុងសហគមន៍

ខ្លឹមសារសង្ខេប

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានទទួលស្គាល់ និង ផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពដល់ពលរដ្ឋដូចជា សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ សិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសមុខរបរ សិទ្ធិបោះឆ្នោត សិទ្ធិបង្កើតសហគមន៍ ឬ គណបក្សនយោបាយ សិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការធ្វើដំណើរ សិទ្ធិក្នុងការតាំងលំនៅដ្ឋាន បញ្ចេញមតិ ការសម្រាកកំសាន្តកាយ សន្តិសុខ សុវត្ថិភាព និង សិទ្ធិជំនឿសាសនាជាដើម។ ពលរដ្ឋមានតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវចំពោះសហគមន៍ដូចជា ចូលរួមសម្អាតបរិស្ថាន អនាម័យ និង ថែទាំសុខភាពចូលរួមរក្សាសុវត្ថិភាព រក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងចូលរួមធ្វើឲ្យរីកចម្រើន សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច វប្បធម៌ និង នយោបាយជាដើម...។ តួនាទីនិងការទទួលខុសត្រូវរបស់ពលរដ្ឋក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច នយោបាយ និង វប្បធម៌មាន ៖

- វិស័យសេដ្ឋកិច្ច : ការធ្វើការងារស្របច្បាប់ ចូលរួមបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ លើកកម្ពស់ការផលិត និង ប្រើប្រាស់ផលិតផលជាតិ...។
- វិស័យសង្គមកិច្ច : មានសាមគ្គីភាព និង មានជំនឿទុកចិត្តគ្នាទៅវិញទៅមក មានកាតព្វកិច្ចសម្អាតបរិស្ថាន ការចូលរួមការពារសុវត្ថិភាព ទប់ស្កាត់ការប្រើប្រាស់ ជួញដូរគ្រឿងញៀន និង ជួយឧបត្ថម្ភផ្សេងៗ...។
- វិស័យវប្បធម៌ : ជួយថែរក្សាកេរ្តិ៍ដំណែលដ៏មានតម្លៃដែលបុព្វបុរសបន្សល់ទុកឲ្យ គោរព និងឲ្យតម្លៃ

ក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យប្រជាពលរដ្ឋជាម្ចាស់អំណាច ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានសិទ្ធិសេរីភាព យ៉ាងពេញលេញ និង បម្រើសេចក្តីត្រូវការក្នុងការរស់នៅរបស់ខ្លួន ដូចនេះពលរដ្ឋគ្រប់រូបត្រូវមាន មនសិការ ស្គាល់ និង បំពេញតួនាទី ការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួនឲ្យបានពេញលេញវិញផងដែរ។ បើ ពលរដ្ឋមិនបំពេញតួនាទី ឬ មានទំនួលខុសត្រូវទេនឹងធ្វើឲ្យសង្គមមានភាពអនាធិបតេយ្យ និង គ្មាន ការអភិវឌ្ឍ។ ដូច្នេះតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់ពលរដ្ឋជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃលទ្ធិប្រជាធិ បតេយ្យ។

១. ទាំងនេះជាតួនាទីរបស់ប្រជាពលរដ្ឋលើកលែងតែ៖

២.ការធ្វើការងារស្របច្បាប់ ចូលរួមបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ លើកកម្ពស់ការផលិតស្ថិតក្នុងវិស័យ៖

៣.មានសាមគ្គីភាព និង មានជំនឿទុកចិត្តគ្នាទៅវិញទៅមក ស្ថិតក្នុងវិស័យ៖

៤. ជួយថែរក្សាកេរ្តិ៍ដំណែលដ៏មានតម្លៃដែលបុព្វបុរសបន្សល់ទុកឲ្យ គោរព ស្ថិតក្នុងវិស័យ៖

៥. ចូលរួមបោះឆ្នោតដើម្បីជ្រើសរើសតំណាងថ្នាក់ជាតិ ឬមូលដ្ឋាន ធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្សេងៗដែលទាក់ទងនឹងការអភិវឌ្ឍស្ថិតក្នុងវិស័យ៖

III. ဗုဒ္ဓိကောသလ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ခု ပြည့်စုံပြီးနောက်/ မိမိ၏အားကိုးမှုများ စာတမ်းပြုစုခြင်း

២.....ក្នុងវិស័យនយោបាយពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបង្កើតមុខរបរគ្រប់យ៉ាង។

៤.....ក្នុងវិស័យវប្បធម៌ពលរដ្ឋមានសិទ្ធិប្រកាន់ជំនឿសាសនាណាក៏បាន។

៥.....ពលរដ្ឋគ្រប់រូបចាំបាច់ត្រូវមានតួនាទីចូលរួមកសាងប្រទេសជាតិ។

IV. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំណែកក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

កាតព្វកិច្ច	សុវត្ថិភាព	គង់វង្ស	ជំនឿសាសនា	កេរ្តិ៍ដំណែល	ស្របច្បាប់
-------------	------------	---------	-----------	--------------	------------

១. វិស័យសេដ្ឋកិច្ច ជាការធ្វើការងារ..... ចូលរួមបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ លើកកម្ពស់ការផលិត និង ប្រើប្រាស់ផលិតផលជាតិ...។

២. វិស័យសង្គមកិច្ច គឺជាមានសាមគ្គីភាព និង មានជំនឿទុកចិត្តគ្នាទៅវិញទៅមក មាន..... សម្អាតបរិស្ថាន ការចូលរួមការពារ..... ទប់ស្កាត់ការប្រើប្រាស់ ដូងដូរគ្រឿងញៀន និង ជួយឧបត្ថម្ភផ្សេងៗ...។

៣. វិស័យវប្បធម៌ គឺការ ជួយថែរក្សា..... ដ៏មានតម្លៃដែលបុព្វបុរសបន្សល់ទុកឲ្យ គោរព និងឲ្យតម្លៃចំពោះ..... ឱ្យតម្លៃនិងចូលរួមលើកកម្ពស់ភាសាអក្សរសាស្ត្ររបស់ខ្លួន រក្សាប្រពៃណីរបស់ខ្លួនឱ្យបាន..... ការចូលរួមសិក្សាឱ្យបានគ្រប់កម្រិតដែលរដ្ឋបានកំណត់។

VI. សំណួរត្រិះរិះ

១. តើរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានទទួលស្គាល់ និង ផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពយ៉ាងណាខ្លះដល់ពលរដ្ឋ?

.....

.....

.....

.....

.....

២. តើពលរដ្ឋមានតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវអ្វីខ្លះចំពោះសហគមន៍?

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ចូរនិយាយពីតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់ពលរដ្ឋក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច នយោបាយ និង វប្បធម៌។

.....

.....

.....

.....

.....

៤. ហេតុអ្វីបានជាតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់ពលរដ្ឋជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃ
លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ?

មេរៀនទី៥៖ច្បាប់ការងារ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ច្បាប់ការងារ ជាច្បាប់សម្រាប់គ្រប់គ្រងរាល់ទំនាក់ទំនងដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យាការងារ
រវាងនិយោជក និង និយោជិត។ច្បាប់ការងារបង្កើតឡើងដើម្បី ធានាពលរដ្ឋមានការងារធ្វើ មាន
ប្រាក់កម្រៃសមរម្យ ធានាការគោរពសិទ្ធិ ករណីកិច្ចរវាងនិយោជក និងនិយោជិត និង គ្រប់គ្រងទំនាក់
ទំនងលើកិច្ចសន្យាការងារផ្សេងៗ...។កិច្ចសន្យាការងារ ជាកិច្ចសន្យាដែលបង្កើតឲ្យមានការទាក់ទង
ផ្នែកការងាររវាងកម្មករនិយោជិត និង និយោជកទៅតាមទម្រង់ដែលភាគីទាំងសងខាងព្រមព្រៀង
គ្នា។ កិច្ចសន្យាការងារមាន បីប្រភេទគឺ ៖

- កិច្ចសន្យាការងារមានកំណត់ថេរវេលា : ការចុះកិច្ចសន្យាតាមពេលកំណត់ណាមួយ ហើយមិនអាច
រំលាយដោយភាគីម្ខាងៗបានទេលុះត្រាតែមានការយល់ព្រមពីភាគីទាំងសងខាង ឬ ចប់ក្នុងត្រៀមនៃ
កិច្ចសន្យាការងារនោះ។-កិច្ចសន្យាការងារមានថេរវេលាមិនកំណត់ : ជាកិច្ចសន្យាដែលមិនកំណត់
ពេលវេលា ហើយអាចរំលាយដោយភាគីម្ខាងបានដោយមានហេតុផលសមរម្យណាមួយ។
- កិច្ចសន្យាការងារសាកល្បង : ជាការងារសាកល្បង ឬ ហាត់រៀនការងារ គ្មានប្រាក់ខែតែអាចបាន
ប្រាក់ធ្វើដំណើរ បាយ ទឹកជាដើម...។ លក្ខខណ្ឌក្នុងការចូលបម្រើការងារមាន ៖
- ការងារសម្រាប់ក្មេង (អាយុអប្បបរមាអាចចូលបម្រើការងារគឺ ១៨ឆ្នាំ ប៉ុន្តែសម្រាប់ក្មេងដែលអាច
ចូលធ្វើការងារបានត្រូវមានអាយុយ៉ាងតិច ១៥ឆ្នាំ ហើយការងារនោះត្រូវជាការងារស្រាល មិនប៉ះ
ពាល់ដល់សុខភាព និង ការអភិវឌ្ឍរបស់ពួកគេ។

គ្រោះថ្នាក់ការងារ ជាគ្រោះថ្នាក់ដែលកើតឡើងក្នុងពេលបំពេញការងារ។ ករណីមានគ្រោះ

I. បូរេត្ថវចន្ត្រីសរើសចង្ហើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

២. ទាំងនេះចម្លើយដែលបង្ហាញពីចំណុចសំខាន់ៗក្នុងកិច្ចសន្យាការងារលើកលែងតែ៖

គ. ភាគីណាមួយអាចរំលាយតាមការព្រមព្រៀងគ្នា គ.ចង្អុលអស់ខាងលើ

II. ခွဲခွဲစိတ်စိတ် ဖြေဆိုရမည့် မေးခွန်းများ

៥.....ស្តីមានផ្ទៃពោះមានសិទ្ធិសម្រាកលំហែរមាតុភាព៣ខែ។

III សំណួរត្រិះរិះ

[illegible]

២. ដូចម្តេចដែលហៅថាកិច្ចសន្យាការងារ? តើកិច្ចសន្យាការងារមានអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៣. ចូរនិយាយពីលក្ខខណ្ឌក្នុងការចូលបម្រើការងារ។

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

៤. ដូចម្តេចដែលហៅថាគ្រោះថ្នាក់ការងារ? តើត្រូវធ្វើដូចម្តេចក្នុងករណីមានគ្រោះថ្នាក់ការងារ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៧៖ក្រមនីតិវិធីវិជ្ជាជីវៈរដ្ឋប្បវេណី

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ក្រមនីតិវិធីវិជ្ជាជីវៈរដ្ឋប្បវេណី ជាច្បាប់បញ្ញត្តិអំពីនីតិវិធីវិជ្ជាជីវៈរដ្ឋប្បវេណីដែលទាក់ទងបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី (កម្មសិទ្ធិ គ្រួសារផលប្រយោជន៍ផ្សេងៗ)។ ក្រមនីតិវិធីវិជ្ជាជីវៈរដ្ឋប្បវេណីមានគោលបំណងឱ្យតុលាការ

-ដោះស្រាយវិវាទរដ្ឋប្បវេណី ដោយផ្អែកលើច្បាប់ដើម្បីការពារសិទ្ធិបុគ្គលម្នាក់ៗ។

-ទាមទារឱ្យមានការសាកសួរ ឬកោះហៅទាំងដើមចោទទាំងចុងចម្លើយនៅមុនពេលជម្រះ ក្តី។សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី ជាតុលាការដែលអាចទទួលពាក្យបណ្តឹងដោយស្របច្បាប់ដូចជា វិនិច្ឆ័យលើរឿងក្តី ចេញសាលក្រម ឬដីកា បានក្នុងរឿងក្តីទាំងឡាយណាដែលកើតឡើងក្នុងដែនដីខ្លួន គ្រប់គ្រង។ សមត្ថកិច្ចក្នុងការធ្វើបណ្តឹងមាន ភាគីដើមចោទ ចុងចោទតាមរយៈខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬ អ្នកតំណាង (បងប្អូន សាច់ញាតិ មេធាវី...)។ប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ជាប្រាក់ពន្ធសរុបដែលត្រូវចំណាយផ្សេងៗ ក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី។ ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីមាន ៖

-ពន្ធដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ទៅតាមកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃផលប្រយោជន៍ ដែលបានទាមទារក្នុងបណ្តឹងនោះ ។

-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធដាក់ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលភាគីរឿងក្តីត្រូវបង់ឱ្យតុលាការ (ប្រាក់រត់ការបណ្តឹង ពិនិត្យភស្តុតាង បញ្ជូនឯកសារ សោហ៊ុយផ្សេងៗ...) ដែលប្រព្រឹត្តនៅក្រៅតុលាការ។ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីភាគី ៖ ជាប្រាក់ដែលត្រូវកំណត់ដោយតុលាការ (អាស្រ័យលើរឿងក្តី លទ្ធភាពទ្រព្យធនរបស់ភាគី) មានថ្លៃធ្វើលិខិត ពាក្យសុំ ពាក្យបណ្តឹង ឯកសារផ្សេងៗ សោហ៊ុយដែលចាំបាច់សម្រាប់អនុវត្តនីតិវិធីនៃបណ្តឹង។ដោយសារតែការដោះស្រាយនៅសាលាដំបូងមិនដាច់ស្រេច ទើបបន្តមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលជាបណ្តឹងដែលភាគីណាមួយមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការក្រោយពេលសាលក្រមរបស់សាលាដំបូងប្រកាសជាសាធារណៈ។ ការប្តឹងឧទ្ធរណ៍មានរយៈពេលមួយខែចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រមសាលាដំបូងមក។ ដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានគេត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការដើមដែលជំនុំជម្រះក្តីខ្លួនហើយតុលាការដើមនោះត្រូវផ្ញើពាក្យបណ្តឹងសំណុំរឿងទៅតុលាការឧទ្ធរណ៍។

I.ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១.បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដោះស្រាយវិវាទដូចជាលើកលែងតែ៖

ក.រឿងជម្លោះដីធ្លី	ខ.ប្តូរសំលាប់
គ.ការជេរប្រមាទ	ឃ.ការសងការព្យាបាល

២.ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីមានគោលបំណងឱ្យតុលាការ៖

ក.ដោះស្រាយវិវាទរដ្ឋប្បវេណី ដោយផ្អែកលើច្បាប់

ខ.ទាមទារឱ្យមានការសាកសួរ

គ.ដោះស្រាយរឿងក្តីកម្រិតធ្ងន់

ឃ.ចម្លើយកនិងខ

៣.ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលភាគីរឿងក្តីត្រូវបង់ឱ្យតុលាការរួមមាន៖

ក.ប្រាក់រត់ការបណ្តឹង

ខ.ពិនិត្យភស្តុតាង

គ.បញ្ជូនឯកសារ

ឃ.ប្រាក់បង់ពន្ធ

II. ទូរចំពោះបង្គោល យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងរូបខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

១.....ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ជាច្បាប់បញ្ញត្តិអំពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីទាក់ទងនឹងទោសកម្រិតស្រាល។

២.....ពន្ធដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ទៅតាមកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងដោយផ្អែកលើក្រុមបក្សពួកនិយម។

៣.....ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីភាគីជាប្រាក់ដែលត្រូវកំណត់ដោយតុលាការ (អាស្រ័យលើរឿងក្តីលទ្ធភាពទ្រព្យធនរបស់ភាគី)

៤.....ការប្តឹងឧទ្ធរណ៍មានរយៈពេល២ខែចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រមសាលាដំបូងមក។

៥.....សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី ជាតុលាការដែលអាចទទួលពាក្យបណ្តឹងដោយស្របច្បាប់ដូចជា វិនិច្ឆ័យលើរឿងក្តី។

III. ទូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបចំពោះបង្គោលខាងក្រោម៖

បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី	ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីភាគី	ប្រាក់ប្រដាប់ក្តី	នីតិវិធីនៃបណ្តឹង។
ប្រាក់ប្រដាប់ក្តី	ច្បាប់បញ្ញត្តិ		

១.ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ជា..... អំពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលទាក់ទង..... (កម្មសិទ្ធិ គ្រួសារផលប្រយោជន៍ផ្សេងៗ)។

២.....តុលាការក្រៅពីពន្ធជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលភាគីរឿងក្តីត្រូវបង់ឱ្យតុលាការ (ប្រាក់រត់ការបណ្តឹង ពិនិត្យភស្តុតាង សោហ៊ុយផ្សេងៗ...) ដែលប្រព្រឹត្តនៅក្រៅតុលាការ។

៣..... ជាប្រាក់ដែលត្រូវកំណត់ដោយតុលាការ (អាស្រ័យលើរឿងក្តី លទ្ធភាពទ្រព្យធនរបស់ភាគី) មានថ្លៃធ្វើលិខិត ពាក្យសុំ ពាក្យបណ្តឹង ឯកសារផ្សេងៗ សោហ៊ុយដែលចាំបាច់សម្រាប់អនុវត្ត.....។

V.សំណួរ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាក្រុមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី? តើក្រុមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីមានគោលបំណងអ្វី?

.....

.....

.....

.....

២. តើសមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តីគឺជាអ្នកណា?

.....

.....

.....

៣. តើនរណាខ្លះមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការធ្វើបណ្តឹង?

.....

.....

.....

.....

៤. តើប្រាក់ប្រដាប់ក្តីជាអ្វី? តើប្រាក់ប្រដាប់ក្តីមានអ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

៥. ហេតុអ្វីបានជាមានភាគីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍? ហើយត្រូវធ្វើបណ្តឹងដូចម្តេច?

.....

.....

.....

.....

៦. ចូរពន្យល់ពីសិទ្ធិរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ ចំពោះធ្វើការបណ្តឹង ។

.....

.....

.....

.....

.....

៧. ដូចម្តេចដែលហៅថាបណ្តឹងសាទុក្ខ?

.....

.....

.....

.....

.....

៨. តើមានមូលហេតុអ្វីបានជាមានបណ្តឹងសាទុក្ខ?

.....

.....

.....

.....

.....

៩. ដូចម្តេចដែលហៅថាបណ្តឹងជំទាស់ ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៨៖ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ជាច្បាប់សម្រាប់កំណត់អំពើទាំងឡាយណាដែលជាបទល្មើស បង្កឲ្យមាន គ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស និង សង្គម មានដូចជាបទល្មើសជាក់ស្តែង (ការជួញដូរគ្រឿងញៀន អាវុធ អំពើឆក់ ប្លន់ រំលោភ ឃាតកម្មផ្សេងៗ) ការប្តឹងពីជនរងគ្រោះមកសមត្ថកិច្ច ឬ រឿងរដ្ឋប្បវេណីដែល រកឃើញថាជារឿងព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ជាវិធានការទាំងឡាយណាដែលត្រូវគោរព និង ប្រតិបត្តិតាមដោយម៉ត់ចត់ដោយត្រូវឆ្លងកាត់នូវប្រព័ន្ធតុលាការតាំងពីដើមរហូតដល់ចប់ ដើម្បី បញ្ចប់រឿងក្តីដោយយុត្តិធម៌។ បណ្តឹងអាជ្ញា ជាបណ្តឹងស្របច្បាប់មួយដែលរដ្ឋទទួលបន្ទុក មាន អយ្យការជាតំណាងដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាក់ទងនឹង រឿងព្រហ្មទណ្ឌ។

ចំណែកបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាបណ្តឹងដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ គ្រួសារ កម្មសិទ្ធិ ការ ទាមទារសំណងផ្សេងៗពីជនរងគ្រោះទៅលើជនដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាក់ទងនឹងរឿងរដ្ឋប្បវេណី។ អាយុកាលនៃបទល្មើស ឬ អាយុកាលនៃពាក្យបណ្តឹង ជារយៈពេលដែលច្បាប់កំណត់ ឲ្យមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹង ឬ រយៈពេលដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពើល្មើសច្បាប់ទាំងរឿង ព្រហ្មទណ្ឌ និងរឿងរដ្ឋប្បវេណី ហើយបើសិនជារយៈពេលកំណត់នេះមិនអាចប្តឹងបានទេ (ចំពោះបទ លហុ = ១ឆ្នាំ បទមជ្ឈឹម = ៥ឆ្នាំ និង បទឧក្រិដ្ឋ = ១៥ឆ្នាំ លើកលែងតែបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនិងសង្គ្រាមទើបគ្មានអាយុកាល)។ អង្គការអយ្យការ ជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ជាអ្នកធ្វើការចោទប្រកាន់លើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និង សន្និដ្ឋានឱ្យតុលាការ អនុវត្តច្បាប់ (ផ្សព្វផ្សាយដីកាឃាត់ខ្លួន ចាប់ខ្លួន ដោះលែង ឆែកឆេរ និង ប្រើប្រាស់កម្លាំងសាធារណៈ មន្ត្រី ភ្នាក់ងារដែលពាក់ព័ន្ធ និងត្រូវមានវត្តមានក្នុងសវនាការរឿងព្រហ្មទណ្ឌ...)។ ចៅក្រម ស៊ើបសួរមានភារកិច្ច ស៊ើបសួរទៅតាមអង្គហេតុដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា តែប៉ុណ្ណោះ ហើយបើមានរឿងថ្មីកើតឡើងពេលកំពុងសាកសួរត្រូវផ្តល់អង្គហេតុថ្មីនោះទៅព្រះរាជ អាជ្ញា ដើម្បីកំណត់ការស៊ើបសួរថ្មី ឬ អាចស៊ើបសួរបានក្នុងករណីអង្គហេតុថ្មីនោះជាស្ថានទោសលើ អង្គហេតុចាស់។ នគរបាលយុត្តិធម៌ ជាកម្លាំងជំនួយសម្រាប់អំណាចតុលាការដែលដឹកនាំដោយព្រះ រាជអាជ្ញាក្នុងសមត្ថកិច្ចដែនដីរបស់ខ្លួន។ នគរបាលយុត្តិធម៌មានតួនាទីត្រួតពិនិត្យស្ថានទម្ងន់ទោស កំណត់អត្តសញ្ញាណ ប្រមូលភស្តុតាង ឃាត់ខ្លួន ចាប់ខ្លួនជាដើម។ សមាសភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ មាន ភ្នាក់ងារសមត្ថកិច្ចគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ អភិបាល អភិបាលរង ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ជា ដើម។ ការចាប់ខ្លួន ជាការអនុវត្តដីកាឲ្យចាប់ខ្លួនដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ ព្រះរាជអាជ្ញារាល់ល្មើស

ដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសជាប់ពន្ធនាគារ ឬការរត់គេចខ្លួនរបស់ជនល្មើស។ ការឃាត់ខ្លួន ចំពោះមនុស្សពេញវ័យ (១៨ឆ្នាំឡើង) ៤៨ម៉ោង និង ពន្យារពេលមិនលើសពី ២៤ម៉ោង អនីតិជនពីអាយុ ១៥ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ មិនលើស ៤៨ម៉ោង (បទឧក្រិដ្ឋ) ៣៦ម៉ោង (បទមជ្ឈឹម) អនីតិជនពីអាយុ ១៥ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៦ឆ្នាំ មិនលើស ៣៦ម៉ោង (បទឧក្រិដ្ឋ) ២៤ម៉ោង (បទមជ្ឈឹម) អនីតិជនអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ មិនអាចឃាត់ខ្លួនបានទេ (រាល់អនីតិជនមិនអាចពន្យារពេលឃាត់ខ្លួនបានទេ)។

I. ចូរគូរទ្វង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. តើបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌដោះស្រាយវិវាទបែបណា?

- ក. រឿងជម្លោះដីធ្លី ខ. ប្តឹងសំណប់ គ. ការដេរប្រមាទ ឃ. ការសងការព្យាបាល

២. រយៈពេលនៃបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌបទល្មើសលហុគឺ៖

- ក. ១ឆ្នាំ ខ. ២ឆ្នាំ គ. ៣ឆ្នាំ ឃ. ៤ឆ្នាំ

៣. ទាំងនេះជាតួនាទីរបស់អង្គការអយ្យការលើកលែងតែ៖

- ក. ផ្សព្វផ្សាយដីកាឃាត់ខ្លួន ខ. ចាប់ខ្លួន ដោះលែង គ. ឆែកឆេរ ឃ. កាត់ក្តី

II. ចូរចម្លើយស្រប/ មិនស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ជាវិធានការទាំងឡាយណាដែលត្រូវគោរព និង ប្រតិបត្តិតាមដោយម៉ត់ចត់
- ២.....បណ្តឹងអាជ្ញា ជាបណ្តឹងមិនស្របច្បាប់មួយដែលរដ្ឋទទួលបន្ទុក។
- ៣.....បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាបណ្តឹងដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ គ្រួសារ កម្មសិទ្ធិ។
- ៤.....អាយុកាលនៃពាក្យបណ្តឹង ជារយៈពេលដែលច្បាប់កំណត់ឱ្យមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹង។
- ៥.....អង្គការអយ្យការ ជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយនៅក្នុងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ។

III ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបចម្លើយក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

មានអយ្យការ នគរបាលយុត្តិធម៌ បណ្តឹងអាជ្ញាព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋាន ស្ថាប័នឯក
ព្រហ្មទណ្ឌ

- ១..... ជាបណ្តឹងស្របច្បាប់មួយដែលរដ្ឋទទួលបន្ទុក..... ជាតំណាងដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាក់ទងនឹងរឿង..... ។
- ២. អង្គការអយ្យការ ជា..... រាជ្យមួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ជាអ្នកធ្វើការចោទប្រកាន់លើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និង ឱ្យតុលាការអនុវត្តច្បាប់។
- ១..... ជាកម្លាំងជំនួយសម្រាប់អំណាចតុលាការដែលដឹកនាំដោយ..... ក្នុងសមត្ថកិច្ចដែនដីរបស់ខ្លួន។

IV.សំណួរ

១. ដូចម្តេចដែលហៅថាក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ក្រុមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ?

.....

.....

២. តើបណ្តឹងអាជ្ញា និង បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីខុសគ្នាដូចម្តេច?

.....

.....

.....

៣. ដូចម្តេចដែលហៅថាអាយុកាលនៃបទល្មើស?

.....

៤. ដូចម្តេចដែលហៅថាអង្គការអយ្យការ?

.....

.....

.....

.....

៥. តើនគរបាលយុត្តិធម៌ជានរណា?

.....

.....

.....

៦. តើមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មានតួនាទីអ្វីខ្លះ ក្នុងករណីជួបបទល្មើសជាក់ស្តែង ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

មេរៀនទី៩៖ច្បាប់ភូមិបាល

ខ្លឹមសារសង្ខេប

ច្បាប់ភូមិបាល ជាច្បាប់កំណត់របបកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុទាំងឡាយដើម្បីធានាការពាសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិផ្សេងៗលើអចលនវត្ថុ។ អចលនវត្ថុដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់នេះមាន បីប្រភេទគឺ

- អចលនវត្ថុពីកំណើត (ដីធម្មជាតិ) មានដីព្រៃឈើ ដីកាប់រៀន ដីទុកទំនេរ ដីមិនអាចដាំដុះ ដីលិចទឹក សំណង់ ឬការរៀបចំទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅជាប់មួយកន្លែងមិនអាចរំកិលផ្លាស់ប្តូរបាន។
- អចលនវត្ថុពីកំណត់ (វត្ថុដែលជាប់នឹងដី ឬ បញ្ចូលជាមួយសំណង់ទាំងឡាយដោយមិនធ្វើឲ្យខូចខាត ឬ ដូរសភាពដើម) មានដើម ឈើ ការតែងលម្អផ្សេងៗជាដើម។ -អចលនវត្ថុតាមការកំណត់របស់ច្បាប់ មានសិទ្ធិកណ្តាប់ទាំងឡាយលើអចលនវត្ថុ និង ចលនវត្ថុ ឧ.កម្មសិទ្ធិឯកជន កម្មសិទ្ធិសាធារណៈកម្មសិទ្ធិសមូហភាព...។

- កម្មសិទ្ធិឯកជន ជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលក្នុងការអាស្រ័យផល ឬប្រើប្រាស់លើចលនវត្ថុអចលនវត្ថុ (អាចចាត់ចែង លក់ ដូរ ប្រើប្រាស់លើទ្រព្យនោះផ្តាច់មុខ)។
 - កម្មសិទ្ធិអវិភាគជាកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យតែមួយដែលជាប់បុគ្គលច្រើននាក់មិនអាចពុះចែកគ្នា
 - សហកម្មសិទ្ធិ ជាកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យអចលនវត្ថុរបស់បុគ្គលច្រើននាក់មាន សួនច្បារ ទីធ្លាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព ជាអចលនវត្ថុ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់វត្ត និង អចលនវត្ថុរបស់។
- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ៖

- អចលនវត្ថុរបស់វត្ត សំដៅលើដី សំណង់ដែលស្ថិតនៅក្នុង និងក្រៅបរិវេនវត្ត ដោយមិនអាចលក់ដូរកំណត់អាយុកាល និងក្លាយជាកម្មសិទ្ធិឯកជនទេ តែអាចជួល ឬ ប្រវាស់បានក្នុងករណីយកផលប្រយោជន៍បម្រើឲ្យវត្ត សាសនា។ -អចលនវត្ថុរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច សំដៅលើដីទាំងអស់ដែលសហគមន៍តាំងទីលំនៅ ដីដាំដុះ ដីបម្រុងប្តូរវេនដំណាំ ដីកប់សពជាដើម...។

I. ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងខ្សែខ្វះខាតខាងក្រោម ៖

- ទាំងនេះជាចម្លើយនៃអចលនវត្ថុពីកំណើតលើកលែងតែ៖

ក. មានដីព្រៃឈើ	ខ. ដីដាំដុះ ដីទុកទំនេរ	គ. រឿងជម្លោះដីធ្លី	ឃ. វត្ថុដែលជាប់នឹងដី
----------------	------------------------	--------------------	----------------------
- តើអ្វីជាអចលនវត្ថុតាមការកំណត់របស់ច្បាប់?

ក. មានដីព្រៃឈើ	ខ. ដីដាំដុះ ដីទុកទំនេរ	គ. រឿងជម្លោះដីធ្លី	ឃ. កម្មសិទ្ធិឯកជន
----------------	------------------------	--------------------	-------------------
- ជាកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យតែមួយដែលជាប់បុគ្គលច្រើននាក់មិនអាចពុះចែកគ្នាបាន

ក. កម្មសិទ្ធិឯកជន	ខ. កម្មសិទ្ធិអវិភាគ	គ. សហកម្មសិទ្ធិ	ឃ. កម្មសិទ្ធិរដ្ឋ
-------------------	---------------------	-----------------	-------------------

II. ចូរចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....ច្បាប់ភូមិបាល ជាច្បាប់កំណត់របបកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុទាំងឡាយ។
- ២.....អចលនវត្ថុពីកំណើត (ដីធម្មជាតិ) មានដីព្រៃឈើ ជាដើម។
- ៣.....កម្មសិទ្ធិឯកជន ជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋដែលបុគ្គលក្នុងការអាស្រ័យផល។
- ៤.....សហកម្មសិទ្ធិ ជាកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យអចលនវត្ថុរបស់បុគ្គលច្រើននាក់មាន សួនច្បារ ។
- ៥.....ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ជាទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយដែលមិនស្ថិតនៅក្រោមអ្នកមានអំណាច។

III ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រូបចម្លើយក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

ក្រសួងមន្ទីរ ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ សាធារណៈ
 កំណត់អាយុកាល ទ្រព្យទាំងឡាយ

- ១.កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ សំដៅលើ..... របស់រដ្ឋ ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងចាត់ចែងរបស់រដ្ឋនីតិបុគ្គលសាធារណៈមាន..... ខេត្តក្រុងជាដើម។
- ២..... របស់រដ្ឋ ជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាប់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ មិនអាចលក់ដូរ និងមិនអាច..... បានទេ។
- ៣.ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋនៅពេលបាត់បង់ផលប្រយោជន៍..... អាចចាត់បញ្ចូលជាទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ។
- ៤..... របស់រដ្ឋនៅពេលបាត់បង់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ អាចចាត់បញ្ចូលជាទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ។

IV សំណួរ

- ១. ដូចម្តេចដែលហៅថាច្បាប់ភូមិបាល?

- ២. ដូចម្តេចដែលហៅថាកម្មសិទ្ធិឯកជន កម្មសិទ្ធិអវិភាគ និង សហកម្មសិទ្ធិ?

៣. ដូចម្តេចដែលហៅថាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព?

៤. ដូចម្តេចដែលហៅថាកម្មសិទ្ធិសាធារណៈ? តើកម្មសិទ្ធិសាធារណៈមានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?

មេរៀនទី១០៖ រដ្ឋបាលសាធារណៈ

ខ្លឹមសារមេរៀន

រដ្ឋបាលមានន័យថា ជាដំណើរការនៃការគ្រប់គ្រង។ រដ្ឋបាលសាធារណៈមក ពីពាក្យ រដ្ឋបាល+សាធារណៈ ។

-រដ្ឋបាលតាមន័យសាមញ្ញមានន័យថា ការរក្សា ការគ្រប់គ្រង ។ កិច្ចការរដ្ឋបាល គឺជាការចាត់ចែង គ្រប់គ្រង ការដឹកនាំ កិច្ចការទំនាក់ទំនងដោយរាប់ទាំងការងារសណ្តាប់ធ្នាប់ផង។

-សាធារណៈ មានន័យថា ជាទូទៅមិនចំពោះនរណាម្នាក់ ឬអ្វីមួយដែលប្រើសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។ ជា រួមរដ្ឋបាលសាធារណៈ ជាស្ថាប័នទាំងឡាយណាដែលមាននៅក្នុងរដ្ឋនីមួយៗ ដែលមាននាទីបម្រើ ផលប្រយោជន៍ចំពោះប្រជាជន ឬបម្រើប្រយោជន៍រួមទូទៅ ដូចជា ការផ្តល់លិខិតអនុញ្ញាត បញ្ជី អត្រានុកូលដ្ឋាន សំបុត្រកំណើត ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ និងការរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ សុវត្ថិភាព សន្តិសុខសង្គម ការដោះស្រាយវិវាទផ្សេងៗតាមរយៈប្រព័ន្ធ

តុលាការ។ ហើយជាទូទៅរដ្ឋបាលសាធារណៈស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់អង្គការរបស់អង្គការនីតិប្រតិបត្តិ។ បានជាមានកើតមានរដ្ឋបាលសាធារណៈព្រោះដើម្បីសម្រួលដល់ការរស់នៅក្នុង សេចក្តីសុខ សុវត្ថិភាព សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងសិទ្ធិសេរីភាព ជាពិសេសការពង្រីកមូលដ្ឋានរស់នៅនិងការ គ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលសាធារណៈបែបបុរាណមានគោលការណ៍ដូចជា៖

- ការគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់ឬបទបញ្ញត្តិរដ្ឋបាល មានន័យថាអាជ្ញាធរត្រូវបង្កើតឡើងដោយច្បាប់និង បទបញ្ញត្តិនានាដែលចេញពីច្បាប់។
- រចនាសម្ព័ន្ធតាមថានានុក្រមច្បាស់លាស់ដោយបែងចែកអំណាចនៃការដឹកនាំ។
- លទ្ធផល វិធីសាស្ត្រ សកម្មភាពការងារ ត្រូវបានចងក្រងជាឯកសារដើម្បីងាយស្រួល។
- អនុវត្តនិងដោះស្រាយនៅពេលដែលមានរឿងរ៉ាវស្រដៀងគ្នា។
- កន្លែងការងាររដ្ឋបាល ត្រូវជាកន្លែងមានវិជ្ជាជីវៈច្បាស់លាស់ និងមានការបណ្តុះបណ្តាល។
- ការិយាល័យមានការអភិវឌ្ឍពេញលេញ និងមន្ត្រីមានសមត្ថភាព។
- ការគ្រប់គ្រងត្រូវមានការយល់ដឹងនិងអនុលោមតាមច្បាប់សង្គម។

I. ចូរគូរខ្ទង់ជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

- មូលហេតុដែលនាំឱ្យកើតមានរដ្ឋបាលសាធារណៈព្រោះ៖

ក. រក្សាសុវត្ថិភាព	ខ. មានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ	គ. មានកម្មសិទ្ធិស្មើភាព	ឃ. អំពើហិង្សា
--------------------	------------------------	-------------------------	---------------
- រដ្ឋបាលតាមន័យសាមញ្ញមានន័យថា៖

ក. ការរក្សា	ខ. ការគ្រប់គ្រង	គ. ទំនុកបំរុង	ឃ. បង្គាប់បញ្ជា
-------------	-----------------	---------------	-----------------
- រដ្ឋធម្មនុញ្ញខ្មែរដំបូងបង្អស់ បានកើតឡើងនៅឆ្នាំ៖

II. ទូរចំពេញចម្លើយ យល់ស្រប/ មិនយល់ស្របក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- ១.....សាធារណៈ មានន័យថា ជាទូទៅមិនចំពោះនរណាម្នាក់។
- ២.....នៅសម័យបុរាណកាលប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលមួយដែលកើតឡើងក្នុងប្រទេសសេរី។
- ៣.....ប្រទេសខ្មែរនាសម័យអង្គរមានអំណាច៣គឺ អំណាចនីតិប្បញ្ញតិ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការ។
- ៤.....រដ្ឋធម្មនុញ្ញខ្មែរដំបូងបង្អស់ បានកើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៤៧ ដែលត្រូវបានប្រទានឱ្យប្រើប្រាស់ដោយព្រះបាទអង្គរដ្ឋង។
- ៥.....រដ្ឋបាលសាធារណៈបែបទំនើបមានគោលការណ៍ការកាត់បន្ថយនូវរបៀបធ្វើការដ៏ស្មុគស្មាញ។

III. ទូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់រួមចំពេញក្នុងល្បះខាងក្រោម៖

បញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន	១៨៨៦	ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ	ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល
រដ្ឋបាលសាធារណៈ	រដ្ឋធម្មនុញ្ញ	បច្ចេកទេស	១៩៤៧

- ១..... ជាស្ថាប័នទាំងឡាយណាដែលមាននៅក្នុងរដ្ឋនីមួយៗ ដែលមាននាទីបម្រើផលប្រយោជន៍ចំពោះប្រជាជន ដូចជា ការផ្តល់លិខិតអនុញ្ញាត..... សំបុត្រកំណើត។
- ២.នៅសម័យបុរាណកាល មួយដែលកើតឡើងក្នុងប្រទេសអេស៊ីបដើម្បីត្រួតត្រាគ្រប់គ្រងលើការងារកសាង..... ដែលតែងតែកើតមានការជនលិចពីទន្លេនីលជា រៀងរាល់ឆ្នាំ។
- ៣.នៅឆ្នាំ..... បន្ទាប់ពីបារាំងបានកាន់កាប់អំណាចរដ្ឋ ពួកគេបានរៀបចំការគ្រប់គ្រងប្រទេសតាមលក្ខណៈ..... ក្នុងនោះការរៀបចំឱ្យមានស្ថាប័នសាធារណៈនិងប្រព្រឹត្តទៅរបស់ស្ថាប័នសាធារណៈ។
- ៤..... ខ្មែរដំបូងបង្អស់ បានកើតឡើងនៅឆ្នាំ..... ដែលត្រូវបានប្រទានឱ្យប្រើប្រាស់ព្រះមហាក្សត្រព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ។

IV.សំណួរ

១.ដូចម្តេចដែលហៅថាវដ្តបាល ? វដ្តបាលសាធារណៈ?

.....

.....

.....

.....

២.ហេតុអ្វីបានជាគេមានវដ្តបាលសាធារណៈ?

.....

.....

.....

៣. ចូររៀបរាប់ពីប្រវត្តិវដ្តបាលសាធារណៈអន្តរជាតិ។

.....

.....

.....

.....

៤.ចូររៀបរាប់ពីប្រវត្តិវដ្តបាលសាធារណៈនៅកម្ពុជា។

.....

.....

.....

.....

.....

៥.តើវដ្តបាលសាធារណៈបែបបុរាណមានគោលការណ៍អ្វីខ្លះ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....